

Selyem Zsuzsa
MIRE VÁRSZ

Monte Carlo

Nagyanyám évente egyszer elutazott Monte Carlóba, kártyázni. Nem tudom, hogyan csinálta, de nagyapám olyan természetesnek vette, hogy megy, és egyedül megy, mint azt, hogy negyvenkilenc után hajnaltól napnyugtáig tizenhárom éven át combig vízben állva rizset vág valahol Dobrudzsában.

Anyám évente egyszer elutazott Szovátára, fürdőre, mint mondta. Ezt már tudom, hogyan csinálta: orvos haverei segítségével szerzett beutalót. Apám tudta, hogy anyám ilyenkor is különféle férfiakat szed fel, de illett ez világképébe.

Legfőbb ideje volna nekem is kitalálnom valamit. Pedig egészen jól beleszoktam a munkámba. Anyám már-már büszke lányára, nekem meg kitölti napjaim, hogy nem mozdulok a telefon mellől, s készülök arra, ha megszólal, könnyed legyek, vonzó és vicces, már ahogy egy intelligens férfi azt elvárja. Nem, nem a pénz miatt, inkább az idejük miatt gondolták meg százszor, mielőtt föl hívtak volna – mert bizony, messzi földről való roppant gazdag kliensekkel dolgozom, anyám öröme. Egyébként ő telefonozásban, még ha csak amatőrként is, nagyot alakított, minden pasijának más forgatókönyvet talált ki, arra az esetre, ha apám vagy én vennénk föl a telefont. (Már ameddig apám is velünk élt.) Volt aki a gyógyszerterát kereste, sűrű bocsánatkérések között a tévedésért, volt aki szimplán Mónikát, volt aki a Gosztátot, és dühös volt, miért vettem föl, ha egyszer nem vagyok a Gosztát. Tévedhetetlenül eltalálta, kire milyen szerepet osszon. Akkoriban anyám, megjegyzem: méltán, egy lyukas garasra se becsülte képességeimet. Tizenhét körül lehettem, amikor az első férfiúi hívás nekem szólt, anyám kint fülelt a konyhában a szomszédasszonnyal, *nem*, ennyit hallottak, s ez éppen elég is volt, mire kimentem közéjük, anyám már a konklúziónál tartott, hogy valószínűleg nem vagyok életképes.

Nem egy ígéretes pályakezdés, ez tény. De miután anyám belátta, hogy, elkapartatván összes lehetséges lány- meg fiútestvéreimet, aligha áll más anyag rendelkezésére, türelmet erőltetett háborgó arcára, jól megnézett magának, szép fejében okok és okozatok váltották egymást föllebbezhetetlenül, majd szokása szerint engedve kéjes bosszúvágyának, közölte velem, hogy callgirlt csinál belőlem.

Nem számít, mit kérdeznek, mit mondanak, mit kérnek, *igen, igen, igen*. Akkor mondod, amikor alkalom adódik rá. Ha húszan kérik, húsznak mondod, *igen*. Csak ne tudjanak egymásról, ez a lényeg. Csak pillanatok vannak, érted?, pillanatok, telefontársaságok számlálta pillanatok. Egyetlen pillanatot sem szalaszthatsz el anélkül, hogy azt mondtad volna benne: *igen*. Ha gondolkodol, megette a fene az egészset. Nem számít semmi, a lényeg, hogy pénzbe kerüljön. Ha pénzbe kerülsz, létezel.

Legszívesebben örökre behúzódtam volna a vackomba, olvasni a *Hárman a szekrény tetejé*nt. De egyre gyakrabban kellett nekem fölvenni a telefont, és röhincselni. Rosszkor hívlak?, Á, dehogy, a legjobbkor, már vártalak. De rosszkedved van. Nincs, hogyan is lehetne? – és hangomat próbáltam egyre fennebb srófolni. Anyám, hallva szerencsétlenkedésemet, megtanított, ne torokból, hanem hasból dolgozzam. Csak ámuldoztam, milyen bizalmassá válok egy efféle hangképzés-módosítással.

Úgy döntött, a nemzetközi szolgálatba fog be, ehhez csak jól jött nagyanyám egyetlen nevelési elve: a gyermek tanuljon idegen nyelveket. Még írni se tudtam, de angol tanárt szerzett mellém, rá egy évre kezdtem a németet, utána a franciát. Később a spanyolnak és a latinak már magamtól fogtam hozzá, a latint persze titokban csináltam, hiszen aligha volt hasznosítható pályámon. Anyám és az ő anyja mesterek voltak a pillanatnak élésben. Percre sem merült fel bennük, hogy esetleg olyan helyre kerülhetek, mint nagyanyám, na nem Monte Carlóra gondolok, hanem a rizsföldekre, ahol nem sok hasznát vettem volna angolnak, németnek, franciának, spanyolnak. Igaz, a latinak sem. Avval sem törődtek, hogy esetleg olyan helyen fogom élni életemet, mint anyám: itt.

Volt olyan kuncsaft, akinek évekig tartó szenvedélyt jelentett a velem való telefonozás, volt aki minden kétévben egyszer hívott, de annál szenvedélyesebben. Mindenikük szövege teljesen magának akarta az én válaszaimat.

Na igen, azt hiszem elkerülhetetlen, hogy mondjak valamit arról is, miről szóltak ezek a beszélgetések. Nem könnyű feladat, hiszen a huszonhármas rendelkezés szerint minden beszélgetést törölnöm kellett a memóriámból. De az, hogy most itt ülök, és titokban ezt írom, már önmagában fölborít minden rendszabályt, hát miért ne próbálhatnék meg akár emlékezni is. Egyezzünk meg abban, hogy a férfiak neve helyett a városaik nevét írom. Neveket aztán végképp

nem jegyeztem meg, minek is tettem volna, hiszen szabályszerűen álnéven mutatkoztak be.

Erotikus beszélgetésekre voltam specializálva, magasan képzett, úgynevezett „véleményformáló” értelmiségi férfiak számára. Frankfurt például a hivatalosnak tűnő Guten Taggal kezdte, ó, de mily kevésbé volt az hivatalos, ha hallották volna, milyen kedves remegéssel hangjában köszönte a Guten Tagot, azonnal rájöttek volna, miféle telefonhívás is ez. Guten Tag, válaszoltam ujjongva és remegve magam is. No de meg kell szakítanom beszámolómat, mert elfelejtettem mondani, hogy kuncsaftjaimról mindent tudtam a beszélgetés ideje alatt, ki voltam képezve arra, hogy néhány objektív és több szubjektív adatból azonnal mindent kirakjak magamban partnerem személyiségéről és élettörténetéről. Objektív adat például, hogy délelőttönként hív, ergo munkahelyről, tehát posszeszív családra van igénye. Na, ez tényleg szimpla. De mesterem (anyám) a női intuíció olyan fokáig vezetett el, hogy hangszínből, lélegzetvétel módjából, szókincsből és elhallgatásokból többet tudtam partnereimről, mint ők magukról. Ennyi, most vissza ahhoz a Guten Taghoz. Tulajdonképpen nem kellett volna fölhívjalak – folytatja Frankfurt ellenállhatatlanul. Természetesen, nem kellett volna fölhívnod engem, mondom én, s már egy kicsit nevetek is, mint aki érti a helyzet ambivalenciáját. Nem is tudok igazán beszélni, nagy a nyüzsgés körülöttem, na tessék, hívnak a másik vonalon, tudod, édesem, tartani egy picit?, és az édesem persze tartja, mert ugyan mi mást is tehetne, hopp, itt vagyok, de csak alig, szívem, gondoltam, csak egy percre legalább halljalak, most meg képtelen vagyok letenni, hát akkor ne tedd le, szólok közbe, ahogy kell, és már hallom is a kattanást.

Na, ezt is erotikus telefonozásnak hívják. Nem sok, de ha már olyan hamar túlvan rajta az ember, örülhet, hogy mennyi ideje maradt egyébre. Persze, nem sok egyéb akadt, ha valakit csak arra tanítottak, hogyan kell ilyen beszélgetéseket levezetni. Hatalmasakat unatkoztam. Anyám próbált rászoktatni a tévzésre, de mikor látta, hogy néhány perc után kezemet tördelem, kiver a veríték, és véresre rágom a szám szélét, nagy megkönnyebbülésemre, undorodva elkergetett maga mellől. Maradt a gondolkodás, legtöbbit persze anyámon. Ezt nem tudhatta, egy nő egy másik nőt nem tud, és nem akar, annyira kiismerni, mint bármely férfit. Na, efféle gondolataim támadtak unalmamban. Nem nagyon állják meg a helyüket, de pillanatnyi elégtételre

megfeleltek, s mint említettem, életem úgy volt kiterelve, hogy más időegység ne is létezzen számomra.

- Szia, én vagyok.
- Szia.
- Mit tetszett csinálni éppen?
- Most léptem ki a kádból.
- Ó. Csak nehogy megfázzál.
- Rajtam van a kék fürdőlepedő.
- A hajadat megtörölted már?
- Most törölöm éppen...
- Így. A füled?
- Igen, igen, megvan.
- És a nyakad, szépséges nyakad?
- Ő következik, köszöni szépen, finom volt.
- Hm. A jobb melled?
- Ő? Így? És aztán így?
- Igen, igen, alig érintve... most kicsit erősebben.
- Igen.
- És most a balt, a kisebbiket. Bevallom, mindig őt kívántam jobban.
- Igen, ügyesebb is. Nézd, hogy lúdbőrzik!
- Hasad? Köldököd? Csípőd? Itasd föl a cseppeket róluk.
- Így, jól van.
- Nedves vagy?
- Igen.
- Oda nem lehet törülközővel bejutni.
- Persze. Mi legyen?
- Édesem.
- Kösz. Most nagyon jó.
- Még.
- Még?, még?, még?, még?... Igen, megvan.
- Combodat szépen, lágyan.
- Szépen, lágyan.
- Térded, lábikrád, bokád, az a finom kék ér.
- Kedves vagy.
- Lábfejed, talpacskád.

- Oké – zsebkendő?
- Igen, megvan.
- Hát akkor szia, te bolond.
- Szia, kicsim.

Anyám nem tudta azt sem, hogy a pillanaton is sokat töprengtem, és bennem úgy alakult a dolog, hogy pillanataim nem csak úgy jöttek és mentek, jobban mondva: úsztak súlytalanul, mint szépséges anyáméi, hanem az enyémekeknek eleje is volt meg vége is volt, noha tényleg csak pillanat, és voltak olyan pillanataim, amelyek végén nekem is végem volt.

Szenvedni, szenvedni azt nem szabad – így szólt a tizennyolcas rendelkezés. Ne várj senkitől semmit, akkor könnyebb, tette hozzá anyám, mintha megenyhülve.

Fogalmam sincs, mi az a szenvedés, egy szó, amit nem szabad, ennyi, nem is tudom, hogy jutott most eszembe.

Na persze, Cannes. Ő tudott aztán igazán adni! Igaz, egyszer hívott csupán, de akkor mindent elmondott magáról, rólam, közös életünkről, mely úgy kezdődik, hogy ő kilép a sarokra, megveszi a napilapokat, friss baguette-et hoz a reggelihez, én addig elkészítem a kávé, melyet pompás erkélyünkön satöbbi, úszás, színházak, szegény Cannes, gondoltam magamban, szegény Cannes, nem hittem volna, hogy soha többé nem hívsz, tempérance et courage, bíztattam magam, mert nagyon hiányoztak a szavai. Ne gondoljátok – na tessék, hol magázodom, hol tegeződöm, mintha most is callgirlként beszélnék, ugyanis ez a kis játék szintén benne van a szabályzatban –, szóval ne gondolják, hogy azért hiányzott nekem Cannes, mert a szavak jelentésére ácsingóztam, hogy szerettem volna valóban baguette-et ropogtatni reggelire, netán úszni az óceánban, de hogy, ez nemcsak szabálytalan lett volna (ráadásul első számú callgirl-szabály, hogy a beszélgetés csak addig érvényes, bármi is hagozzék el, amíg a telefonvonalon halljuk a kattánást), de részemről teljes lehetetlenség.

Tel Aviv építész volt, beszélgetéseink idején egészen jól elboldogultam az építészeti szakkifejezések erotikus hasznosíthatóságával. Mert ő azzal áltatta magát, hogy szakmai tanácsokért hív fel engem. Minden komolyabb döntése előtt, hosszas készülődések után (szerintem még fogat is mosott) leült a telefonhoz. Munkatársai nagyokat röhögtek a háta mögött, mert ugyan kizárólag építészeti cuccokról volt szó, de hogyan, apám, hogyan!

Meséljek Berlinről? Vagy inkább New York legyen? Prága? Bécs? Párizs? Madrid? Számadás ez itt, igen, de nem teljes. Megérthetik, olykor hallgatni van kedvem.

Na igen, ez azért még föltétlenül ide tartozik: Rómával, hihetetlen ugye?, csak hallgattunk. Szerintem latinul. Fölhívott, a készülékről leolvastam a számot, hallani nem volt mit, és én sem szóltam. Minden telefonozásunk fél órát tartott. Örültem pontos volt.

Anyám kivételesen szerencsés időben született: a szépítőszeripar mindig két lépéssel az ő természetes öregedési folyamata előtt járt. Ami annyit jelent, hogy ma, noha jócskán benne volna a korban, szebb mint valaha. Rólam jobb nem beszélni. Elég annyi, hogy anyám a maga módján bölcsen döntött, amikor kemény munkával egyetlen fejleszhető fizikai adottságomra, a hangomra koncentrált, és soha ki nem engedett az emberek közé.

De mi lesz, ha meghal? Életemben először föl kell majd hívnom valakit, a mentőket. Anyámat a halottasházba, engem ki tudja, hova visznek. Nem lesz többé telefonálás. Az is megtörténhet, persze, hogy nem hal meg soha, és én soha senkit nem fogok fölhívni, csak örökké telefonálni fogok. Na és a harmadik eset (több nincs), hogy csak én halok meg, de erre kár szót vesztegetni, ennek az égvilágán senkire semmi következménye nem lesz. Mondtam már? Én ugyan tényleg ismertem a legkisebb részletekig a kuncsaftokat, magamról – második rendelkezés – egy szót se mondhattam, így még ha netalán valakivel eljutottunk odáig, hogy meg szeretett volna tudni rólam néhány dolgot, ez nem történhetett meg. De igazán ritkán fordult elő, hogy anyámnak a konyhában szét kelljen kapcsolnia a vonalat. A telefonáló férfiaknak természetes igényük volt, hogy semmiféle vallomás részemről ne zavarja a rólam kialakított képüket.

Hát ilyeneken szoktam töprengeni két telefonhívás között. Vagy városok térképeit nézegetem. Tudom, hogy volnának térképek, melyek feltüntetik a városok közti utakat is, de olyant soha nem rendelt nekem az anyám. Hogyan is indulhatnék? Legtöbb, amire képes vagyok, hogy elképzelem Monte Carlót. Monte Carlót, amint velem beszél. Én pedig nagyanyám vagyok, lényegében minden európai nyelvet ismerek, semmiben sem hiszek, és imádok nyerni, szeretem a pénzt és szülök egy lányt, államosítják vagyonunkat, még ékszereimtől dagadó retikulómet is kitépik kezemből, bevagoníroznak, egyesek szerint Szibériába visznek, de nem, csak Dobrudzsa, minden lapos, lapos barakkokban szállásolnak el, egy családnak jut két priccs, ötven család egy

teremben, na, a lányomat, a kis kurvát elküldöm innen, tanuljon valami mást, ne a rizset, ne a hideget, ne engem.

Berlini töredéknő

1.

Egyes szám harmadik személyben ír, ettől biztonságban érzi magát, azt reméli, nem hal meg olyan hamar. Azt írja, amit olvas, helyszíneket, embereket, elképzelt helyzeteket. Ami eszébe jut, amit eszébe enged.

Berlin akkor vált számára először valóságos várossá, amikor megtudta, Matern úgy járt az utcáin, hogy minden telefonfülkébe belépett volna, hogy fölhívja őt. Maga előtt látta a férfit, amint lelassít, tesz néhány lépést a telefonfülke felé, aztán hirtelen el. Hermina szívesen képzelődött így, természetesnek vette, hogy Matern végül egyszer sem hívta fel abból a városból. Elektronikus leveleket küldött az a Matern, de valamilyen konvertációs gond miatt az üzenetek nem mentek át: üres levelek voltak. Berlin Hermina számára a megfeszített nem-telefonálások, a megírt és elküldött olvashatatlan levelek városa lett.

Kettesben ebédelt Speróval, két napra rá, hogy Matern adott Herminának a cseresznyéjéből. Sperónak azért lehet szüksége rám, mert nem talált más nőt, aki végig bírná hallgatni történeteit, gondolta Hermina. Olykor észrevette, mennyire nem volt igaza. Spero a *Berlini töredéket* ajándékozta neki, Kierkegaard berlini jegyzeteit Schelling előadásairól.

Berlinbe pedig úgy került Kierkegaard, hogy valahova menekülnie kellett a Regina Olsennel való jegyesség felbontása után.

Két nap: Hermina ráhagyatkozott az idő mérésének konvencionális formáira, de Matern óta minden, ami vele történt, kettejük viszonyában történt. Olyanná vált számára az idő mint 1841 november-december és 42 január-február, amikor Kierkegaard a szeles Berlinben Schelling előadásain figyelmesen két füzetet telejegyzetelt, és valójában a *Vagy-vagy*-ot írja.

Mindkettő intenzíven történt vele, valószínű, hogy Schelling nélkül nem tudott volna olyan radikálisan rendszeren kívüli és mégis hihetetlenül összefogott lenni a *Vagy-vagy*. Schelling az univerzumot nem eredménynek, célnak vagy objektumnak tekintette, hanem folyamatnak. *Uni-versio*, az *egy*, a pusztá lehetőségként való létezés megfordítása, kifordítása – mondja 1841-ben, Berlinben. Ha Isten az, aki ezt teszi, akkor isteni iróniáról van szó. Az ember őstette (*Ur-Tat*) ehhez akart hasonlítani, de pusztán külsődlegességében sikerült a dolog. Az ember utánozta Istent, anélkül, hogy értette volna. A külsődlegesben

az *egy* mint mozzanat (ez lesz később Kierkegaard-nál a *pillanat*) folyamatosan elveszíti jelentőségét, minden egyes mindentől kiesik. Ez a kiesettség a *Zerissenheit*, a szétagoltság. A *Berlini töredék* az egyiptomi, az indiai és a görög teremtésmítoszok előadásai után megszakad, Kierkegaard azt írja levélben barátjának, hogy Schellingbe vetett reményei „széttörtek”, s a keleti szél miatt már nem csak éjszaka fázik.

2.

A repülőtéren Herminát a varázsló várta. Hogy tetszett az utazás? – kérdezte, miközben úgy fürkészte az arcát, mint aki saját produkciójának tudja a repülők működését is. Gyermekkorukban szomszédok voltak, igaz, akkoriban a varázslót még nem Martin Apriorinak hívták, hanem Martin Michelchennek, és persze nem Berlinben élt, hanem Klausenburgban. Viszonylag korán fölmérte, hogy ott ő hiába pazarolja idejét, és a zöld határon át 16 évesen előbb a bécsi menekülttáborban, majd néhány mélyen titkolt kitérővel Berlinben állapodott meg. Mostanra hatalmas lakása volt a Ku´damm közelében. Többször invitálta Herminát, jöjjön, nézze meg ezt a várost, igazán megéri, csupa izgalom, itt egy hirtelen beüvegezett tér, ott egy évek óta lerobbant bicikli, a házuktól egy köpésre van az erotika múzeum, ilyeneket mondott Martin. Hermina az évek folyamán megtanult tájékozódni a varázsló mondatai között, sejtette, hogy például az erotika múzeumból csak a múzeumot reklámozó hatalmas rozsdás erényövet fogja neki Martin megmutatni, de mondjuk egy esős reggelen majd kezébe nyom egy kék esernyőt melyre aranszín halak vannak rárajzolva. Martin gyerekként is a káprázatos dolgokat kereste, s ha nem talált, és persze alig talált a kelet-európai bányász kollektívizmusa szürke hétköznapjaiban, kitalált magának egy életet, amelyet ő bonyolíthat kedvére. Mesélt például a szombatista imaházukban termő méteres átmérőjű narancsokról (azt, hogy egy méter, nem mondta, hanem, a hitelesség kedvéért, mutatta), mesélt arról, hogy amikor ő született, az anyjából három éjen és három napon át folyt a víz, mesélt egy reinkarnálódott papagájról, akinek a tekintetében megláthatod igazi arcodat (és nem fogsz örülni).

Hermina kislánként félt Martin történeteitől, de ha ránézett a nála fél fejjel kisebb túskehajú barna fiúcskára, félelme azonnal elillant. Egyszer – hintáztak éppen, Eva is velük volt – kifejtette Martin, hogy egy férfi azt vesz el feleségül, akit akar, és ő Herminát fogja elvenni. Hermina dadogni kezdett, hogy

azt mégsem lehet, mert ott az az ember a városházán megkérdezi a nőt is, hogy hozzá akar-e menni a férfihoz, és ő akkor azt fogja mondani, hogy nem. Martin fensőbbbségesen mosolygott, Hermina Evára nézett, hátha mond valamit, de Eva úgy tett, mintha csak a hinta létezne, meg az ő lobogó copfjai, és Hermina éjjeleken át azt álmodta, hogy ott áll Martin mellett a házasságkötő teremben, kérdezik Martint, aki gúnyosan válaszolja: *igen*, kérdik őt, Herminát, hogy hozzá akar-e menni, és ő kétségbeesetten próbálja mondani a *nemet*, de *igen* jön ki a torkán.

3.

A kettéhasadt és összerakott Hamletet a Berliner Ensemble előadásán látta. Hamlet és Claudius ugyanaz a nagy, fekete és kövér csecsemőnek öltöztetett színész volt, Gertrud és Ophélia pedig ugyanaz az idős, törékeny nő. Nem a pszichoanalitikus drámát élvezte benne Hermina, hanem az nyűgözte le, hogy minden ítélet visszafordul önmagára: a dán királyfi saját bűne után nyomoz, minden dilemmája belső kétely, szerelme és iszonya ugyanahhoz a nőhöz köti. A lenni és a nem-lenni valahol ugyanott van. Hol? Hát persze, Berlinben, a kettészakadt, majd összeragasztott városban. A varázslóval végigvitatkozták az Oranienburgstrassét, mert Martin Apriori természetesen ócskának és semmitmondónak tartotta a rendezést. Hermina belefáradt, meg közben ment is benne a másik szál: a lenni és a nem-lenni itt van *egyben*, oké, de ő, Matern, vajon hol van?

A varázsló szerint akarat is van, szabadság is van, de az akarat szabadsága nem létezik. A varázslás alapja a varázsló által evidenciának tekintett hipotézis, az, hogy nincsen semmi. Ez éppolyan egzisztenciális tapasztalat, mint bármely más tapasztalat, éppoly intenzív igazsággal rendelkezik, csak sokkal rendíthetlenebb, mint a tudományos megismerésből származó konklúziók. Hermina kedvelte Martint, a gyermekkori terror ellenére kedvelte, kedvelte eszét, ragaszkodását, éles észrevételeit, meglepetéseit, de legfőképpen azt az időt kedvelte, amely mindkettejük életének része volt. Sokat gondolkodott Martinon, vajon miért tér ki a kérdések elől, miért csak hatni akar másokra, anélkül, hogy magát engedné megismerni. Valami trauma érhetett. Vagy inkább traumát okozott magának, melyet csak elvonatkoztatásokkal, általánosításokkal tud túlélni. Ha ez megtörténhetett, gondolhatja Martin, akkor semmi sem igaz, amit az életről hittem vagy gondoltam. Semmi. Az úgynevezett

élet dilettáns illúzió, mert átlátok rajta. Amit viszont én csinállok, az professzionális illúzió lesz. A produkciónak meghatározott ideig kell tartania, tisztán el kell határolni mindentől, ami előtte és ami utána történik. Hermina szerette volna megnyugtatni a varázslót.

Nefertiti fejét Martinnal együtt nézték meg. Hermina titokban annak örült, hogy a Kis Varsó éppen abban az évben, a Velencei Biennáléra, megcsinálta Nefertiti testét. Vékony, keskeny vállú, kissé hajlott testtartású nő lett. Persze ez ott, Berlinben nem volt látható. Csak a tökéletes fej.

„Ne gondold, hogy ti jobban élnétek” – mondta halkán Martin gyönyörűszép felesége Herminának, míg várták, hogy Martin bezárja a kaput. Hermina évekig kereste ennek a mondatnak a helyét.

4.

A Pergamonból jött kifelé, amikor megpillantotta Abelt a Hakescher Markt találkozóhelyén. Hermina tudta, hogy Abel hónapok óta valami ösztöndíjjal Berlinben van, de nem írta meg neki, hogy jön, nem akart vele feltétlenül találkozni, ha találkozniuk kell, hát majd véletlenül. Nem akartak ők semmit egymástól. Évek óta szerették egymást, pedig ezt akarták a legkevésbé. Mindent szerettek egymásban: a totál különböző stílust, a kölcsönösen lehetetlen alakoknak tartott barátaikat, az izzó kreativitást, a mély depressziót, a kettő gyakori váltakozását, azt, hogy rémesen idegesítőnek találják egymást. Abel várhatott valakire. Persze, gondolta Hermina, ahogy szokott: mélyen lehajtott fejjel, ki tudja, hol jár az esze, akire vár, az majd úgyis megszólítja, ha megjött. Hermina szólította meg: Abel. Megállt tőle olyan két méterre. Ennyire. Ő meg lassan fölemelte a fejét, és ránézett: hát itt vagy? – kérdezte Herminától, de csak úgy, mintha tegnap találkoztak volna, s nem hét hónap telt volna el azóta, hogy olyan férfiasan nem feküdtek le egymással. Na gyere, szólt most Abel, és megfogta Hermina kezét. De hát valakire vártál! Felhívom, addig ne mozdulj innen – és kinyújtott karral megszorította kétfelőlről Hermina vállát, majd belépett egy telefonfülkébe. Hermina azalatt egy oszlophoz láncolt biciklit nézegetett, melynek hiányzott a kormányja, az első kereke, a pedáljai. A kékszínű csomagtartója megvolt. Abel kilépve azonnal észrevette azt a biciklit, mehetünk, mondta, és becsúsztotta kezét Hermina zsebredugott keze mellé.

Végig, míg Hermina Berlinben volt, fújt a keleti szél.

S-Bahnnal mentek a Jüdisches Museumhoz. A sárgára festett barokk palotában csak a kassza volt, meg az előtér, maga a múzeum szürke fém cikk-cakk, ahova föld alatti tengelyeken jut át az ember. Valahonnan nézve, honnan?, összetört Dávid-csillag formájúra tervezte Daniel Liebeskind. A föld alatti három átvezető tengely: a *száműzetés tengelye*, amely a Száműzetés Kertjébe vezet, benne 49 alig látható olajfa; a *holokauszt tengelye*, amelynek a végén hatalmas, nehezen mozdítható, nagyot döndülő fémkapu van, mögötte sötét, hideg, üres, nagyon magas helyiség, a Holokauszt-torony; a harmadik tengely pedig az *emlékezet tengelye*, amely átvisz a zsidóság németországi történetét bemutató kiállításra. Abel a *száműzetés tengelyén* indul el, Hermina a *holokausztén*. Útjaikat a széttört csillagban Auschwitzból írt levelek, hegedű, fényképek szegélyezik.

Az *emlékezet tengelyénél* találkoztak, végigmentek a múzeumon, tompán földerengett egy-egy kép, Moses Mendelssohn például, de alig láttak valamit az egészből. Abel visszakísérte Herminát a varázsló házához. Álltak egymástól megint olyan két méterre, nem szóltak, mert mit is?, csak nézték egymás szemét, száját, mígnem Hermina szaladni kezdett, visszafelé, arra, amerről Abellal jöttek. A Gedächtniskirchénél lassított, megállt, várt. Ezt mondd meg, Matern, most miért nem jön?

5.

A Gedächtniskirche protokolláris célokból épült a 19. század végén, az első német császár, Vilmos emlékére. 1943-ban lebombázták, ami maradt, a romokat a hatvanas évek elején megerősítették, és melléhúztak egy nyolcszögű tornyot beton- és üvegelemekből. A torony belülről már nem torony, hanem tágas nyolcszögű tér, apró kék ablakkal. Az eredeti templom oltárán lévő feszületet ide hozták át. Hermina a szentélyt kereste, de semmi mást nem látott, csak az aranyszínű Krisztus-szobor jelezte irányát, ahol lennie kellene. Beült a padba vele szemben. Már egészen besötétedett.

A dionüszoszi idő kizárja a múltat megtestesítő orpheuszi időt, Homérosz rávesz, hogy elfelejtsük az általános emberit. Még följegyzni: Orpheuszt Dionüszosz bakkhánsnői tépték szét, és hazautazik Kierkegaard Dániába.

... addig élünk, amíg nem fogyunk ki a történetekből. Amíg eszünkbe jut valami, csattanóval vagy csattanó nélkül, kutyatörténetek, angolnatörténetek, madárijesztő-történetek, patkánytörténetek, árvíztörténetek, recepttörténetek,

*csalástörténetek és olvasókönyvi történetek, ameddig a történetek
szórakoztatnak bennünket, a pokol kapui sem vesznek erőt rajtunk. Most te
jössz, Matern! Mesélj, ha még kedves az életed!*

Mesejáték Nagy Varsó hirtelen eltűnéséről és a Los Finitos nevű banda megalakulásáról

(a szegények: indulnak)

Kis Varsó és Nagy Varsó útra készül. Gondolhatod: szerencsét próbálni. Anyjuk előszedeget nekik mindent, ami egy efféle útra szükséges lehet, de ők nagy egyetértésben csak a fejüket rázzák, vállukat vonogatják, karjukat tárják szét:

- Ne haragudjál már, édes anyácskánk, de igazán semmit de semmit!
- Jaj, jaj, édes fiaim – mondja az anyjuk fád anyai hangon, mint ki régtől fogva beleunt ebbe a húzdmeg-ereszdmeg cécóba, menjetek, bazmeg, ha annyira akartok, édes fiaim, én is megyek, lám-lám, rágyújtok egy cigire, fölveszem a magam gönceit, azok se sokkal jobbak mint ez a színházi maskara, aztán döcöghetek villamossal haza, otthon még benyomom a tévét, itt is semmi, ott is semmi, aztán valami alvás-féle, jaj, jaj, édes fiaim, részemről akár kezdhethük előlről.
- Aztán gondoljon ránk, édes anyácskánk! – kiáltják még szelesen (és persze kevélyen, mint a Boreász), azzal lóra pattannak, és elvágatnak, csak úgy porzik utánuk a múudvar.

(akik sírnak: fordulnak)

Vágtatnak, vágtatnak, vágtatgatnak, egyszercsak hopp! – Nagy Varsó tiszta erőből meghúzza lovának kötőfékét. Kis Varsó is, hó, szól oda lovának, s kérdőn néz Nagy Varsóra. Aki már mondja is:

- Te, te Kis, hát nem arról volt szó, hogy semmit de semmit?
- Hát persze – és?
- Csak annyi, hogy ezek a lovak akkor mik? Semmik? Vagy vigyük vissza?

Kis Varsó tenyerébe hajtja homlokát:

- Hú. – mondja homlokhajtás közben. Nem buta ő, csak kicsit lassú, gondolja, s mire kettőbe, négybe, nyolcra, tizenhatra hajtogatja homlokát, már húzza a bal felén a kötőféket, s azzal fordul is. Nagy Varsó tüstént értett a szóból: bal kötőfék, vissza, egy-ké-há-né-ö-...-tizenhat: indulj!

Kicsit kisebb port vernek fel udvarukon, mint induláskor, de azért pornak por volt: ami kellék, az kellék.

- Visszahoztuk a lovakat! – kurjantják a ház felé anyjuknak.
- Hé, visszahoztuk a lovakat! – kurjantják visszhang híján megint.

- Hát, mi visszahoztuk a lovakat – mondják végül valahogy úgy, ahogy az anyjuk jaj-jaj-édesfiaimozott volt. Körülnéznek: mindenütt csak a csinált por, sehol egy teremtett lélek. Tanakodni kezdenek, üljenek-e le babonaságból, mielőtt újra elindulnának, vagy ne vesztegessenek el egyetlen percecskét sem, induljanak, mintha vissza se fordultak volna. Tudod, lelkeim-galambocskám, erőst jól tették azt a tanakodást: ha szerencsét próbálni indul az ember, nem jó, ha még jóformán házon belül elparittyázza a szerencsáját.

- Ülünk le – dönt hosszas töprengés után Nagy Varsó, de nem mozdul. Kis Varsó sem. Ott állnak mindketten lehajtott fejjel. A múudvaron, mint nyári eső után a csigák, csak még annál is sebesebben, hirtelen különbnél különb székek, fotelek, selyem vagy bőrhuzattal, tonettek, nádszékek, hintaszékek, pamlagok, heverők, díványok és sámlik jelennek meg.

- És ha jó sorunk azon múlik, hogy ellen tudunk-e állni a babonaságoknak? – tűnődik Kis Varsó, de el nem indul, csak áll tovább lehajtott fejjel, és szórakozottan próbálja visszanyerni egyensúlyát az őt több irányból feldönteni igyekvő impozáns fotelekkel, kicsi, de jókötésű konyhaszékekkel szemben.

- Igazad lehet – válaszol szintúgy imbolyogva Nagy Varsó, pedig Kis Varsó nem állított az égvilágon semmit, csak kérdezett, de hát szorult helyzetben a kérdés is állításnak számít.

- És ha csak azért nem ülünk le, hogy bebizonyítsuk: ellenálltunk a babonának, ezzel vajon nem annak a jelét adjuk-e, hogy a babona hatalmaskodik felettünk, minthogy a döntést tőle tettük függővé? – Kis Varsó elhadarja a kérdést, majd hirtelen mozdulattal még mélyebbre lógatja fejét, mire kis híján elvágódik.

(a szelídek: forgolódnak)

- Lelkemre, becsületemre mondom, Kátya, nem tudom – mondja Nagy Varsó, s mielőtt Kis Varsó behuppanna a kínálkozó XVII. Lajos korabeli foteuille-be, sebtében két tenyeréből széket csinál, ahogy a tolvajlétrához kell, s odatartja Kis Varsó feneke alá. Kis Varsó úgy ül bele, mintha ez volna a világ legtermészetesebb dolga, mintha nem éppen az ülni-vagy- nem-ülnin svedlározni éppen: s ha arról van szó tulajdonképpen – töpreng szanzsan a Nagy Varsó tolvajszékeiben –, az engedelmisségünk van éppen próbára téve, az, hogy képesek vagyunk-e szó nélkül leülni mielőtt újra elindulnánk, vagy magunkhoz ragadjuk az ítékezés jogát, s egy cselekedetről már előre tudjuk, babonából tesszük-e meg, vagy pedig a periférikus közvélemény iránti alázatos

engedelmességből? Vagy arról, hogy minden spekuláció nélkül a helyes megoldást válasszuk? Vagy arról, ne válasszunk anélkül, hogy alaposan megfontoljuk... – Na végre. Kis ideig csendesen maga elé néz, ujjait összefonva, mint imába tompult öregasszonyok. Szó nélkül feláll, kicsit kikerekíti karjait, és Nagy Varsó felé fordul, aki ezalatt szépen hátat fordít neki, s nagy nyugalommal beleereszkedik Kis Varsó tolvajszékébe. Csend. Maga elé néz. És már áll is fel, összefont ujjával, fordulnak egyszerre mindketten, Kis Varsó bele a Nagy Varsó székébe, de áll is fel, fordul, ujjait, karjait, fordulnak egyszerre, Nagy Varsó bele, áll, fordul – észre sem veszik, addig forgolódnak, míg kiforgolódnak a műudvarról, ki a műkapun, lassan már azt a műhelyet is elhagyják, ahol visszafordultak volt. Szóval a szerencsepróbáló úton vannak megint, csak most éppen nem nagyon törődnek vele, teljes erejükből arra koncentrálnak, hogy időben álljanak fel egymás székéből, forduljanak, üljenek összefont ujjakkal, álljanak fel, forduljanak (Kis Varsónak még a karkerekítés is ott volt, hiszen különben Nagy Varsó folyton beleakadt volna Kis Varsó karjaiba), tartsák meg, forduljanak.

(akik éheznek és szomjúhozzák az igazságot: Csapda)

Igazad van, angyalom, nincs ott semmiféle haladás, csak a díszlet változik, ahogy szokott: a székek eltűnnek, nem látunk mást, mint a két forgolódo alakot, mert csak őket bámuljuk a magunk kényelmes meg kényelmetlen székeibe feszengve, atyaúristen, hova vezethet ez a forgolódo, hogyan fognak ebből a helyzetből kikászálódni, sopánkodunk, bár te nem, ahogy téged ismerlek, te elnéznéd őket az idők végezetéig. De ha a különbnél különb székeken feszengő közvélemény azt óhajtja, hát legyen út, akár a testemen át is.

Ha az ember úton van, csak nem nagyon tudja, akkor az út szól neki. Azt kérde, aranyom, hogyan is tudna az út beszélni? Hát úgy például, hogy van rajta egy csapda. Ezen az úton is: ott jön éppen foga közt fütyörészve Kis Varsó és Nagy Varsó felé Csapda. Egy ideig szótlanul nézi a produkciót, majd halk, unott hangján – persze, ugyanaz játsza, aki az anyát – rájuk köszön:
- Helló.

Nagy Varsó éppen kászálódik kifelé Kis Varsó kerekített karjaiból, s mert amúgy is háttal van Kis Varsónak, igazán nem esik neheze, hogy továbbmenjen, vissza se nézve. Kis Varsó karjait a nadrágjához csapkodja,

mintha szárnyait próbálgatná éppen, hirtelen nem ért semmit, így csak annyit mond annak, aki még legalább ott van:

- Helló.

Csapda elégedetten biccent, látva, amint Nagy Varsó elinal, majd Kis Varsó felé fordul:

- Hát te? Mit keresel itt egymagadban, ahol a madár se jár?

Kis Varsó körülnéz, s rémületében, hogy Nagy Varsó sehol, azt hebegi:

- Madár? Nincs madár? – csenevész fák, a málnabokrok, sehol egy szem málna, persze, mert május van, aztán lenéz maga elé az aszfaltra, mit is mondhatna, ha egyszer égen madárhiány eped, a nincs-világot sokszorozza.

Igen, joggal kérded, Nagy Varsó hova tűnt. Gyáva lett volna? Nem, egyetlenem, nem volt gyáva, Nagy Varsó egyszerűen nem tudott volna még akkor sem gyáva lenni, ha akart volna. Akkor? Akkor miért? Lelkemre, becsületemre mondom, Kátya, nem tudom. Csak annyit tudok, hogy hirtelen. Csapda vékonyan mosolyog, összedörzsöli tenyerét, és így szól a falfehér Kis Varsóhoz:

- Vacak egy helyzet, barátocskám, vacak egy helyzet. Forgolóddol ezen az úton, de azt már nem tudod, hova vezet. Hát megmondom neked, hova: sehova. Azt hitted, hogy Varsó létezik? Nevetnem kell. Azt ajánlom, forgolódás helyett nézzél valami komolyabb dolog után, már ha nem szándékszol felfordulni idő előtt, mint egy rühes kutya.

- Kutya? – csillan fel Kis Varsó szeme, fel bizony, ha mondom, és ez a felcsillanás elég ahhoz, hogy megpillantson egy rohanó fekete-fehér foltos kutyát.

(az irgalmasok: Kátya)

- Bocs – szól hátra Csapdának, s azzal eliramodik a kutya után. Kátya, Kátya, kiabálja. Csapda vállat von, és eltűnik.

Gondolhatod: az a kutya angyalkutya volt. Ezért aztán Kis Varsó soha többé nem látta. Érted, mi az? Soha de soha!

Kátya! Kátya! Kátya! Kátya! Kátya! Kátya! Kátya! Kátya! Kátya! Kátya!
Kátya! Kátya!

(a tisztaszívűek: a hóisten elolvad)

Kis Varsó csak fut és kiabál, mígnem összefut egy hóistennel. Ez a hóisten hajszálra olyan mint egy hóember, már ha volna a hóembernek hajszála. Így

viszont csak úgy tudott hajszára hóemberhez hasonlítani, hogy egyetlen hajszála sem volt, természetesen. A hóisten hajszál híján gyorsan le is fékez, hiszen a hóemberek sem szoktak szaladgálni, és egyből három gömbből áll: egy nagy gömbből (ő volt a hóatya), egy közepes gömbből (a hófiú), végül meg egy kis gömbből (nem, ő nem a hókislány, te butus, ő a hószentlélek). Kis Varsó amint meglátja, nagyon mérges lesz:

- Hát itt vagy – mordul rá. – Na jó. Igazából nincs is mit mondanom. Persze, neked sincs, ahogy így elnézlek ebben az idióta szerelésben. Bár, ha jól meggondolom... Szoktál te figyelni egyáltalán? Vagy csak nekirohangálsz az embereknek?

A hóisten, részint hogy Kis Varsó kedvében járjon, részint mert oka volt rá, fagyosan néz vissza. Számtalanszor kérdeztek már effélét tőle, főként a magyarok. Vajon ez a Kis Varsó magyar? – töpreng a hóisten magában. Ami annyit jelent, hogy hárman beszélgetnek: a hóatya, a hófiú és – nem, mondtam már, hogy nem a hókislány, hanem a hószentlélek. A hófiú szerint magyar, mert kis, a hóatya szerint magyar, mert mérges, és a hószentlélek szerint (aki most egy hókislány fejével gondolkodik, és azonnal olvadozni is kezd): magyar, mert *olyan* szomorú. A hófiú megszeppenten szippantja magába a hószentlélek vízcseppjeit, ettől (ettől, meg a májustól) persze ő is olvadni kezd, a hóatya item. Na, ebből elég, gondolják, de késő: alig bírják elsóhajtani Kis Varsónak: a képzelet, s elnyeli őket a föld. Pedig Kis Varsó ha tudta volna, hogy ilyen a hóisten, inkább azt kérdezte volna tőle, nem látott-e egy fekete-fehér foltos kutyát.

- Nem láttál errefelé egy fekete-fehér foltos kutyát? – mormolja Kis Varsó, s csak nézi, ahogy a fekete föld magába issza az egyre kisebb fehér foltot.

(a békességszerzők: Weöres Sanyika megírja a Bolond Istókot)

Még el sem párolog rendesen a hóistenfolt, nagy szürke köpönyeg tűnik fel a láthatáron: ő az, a Weöres Sanyika. Égen madárhiány eped – fuvolázza, Kis Varsó meg szép lassan eldőli, s szempillantás alatt elalszik arra a fura ritmusra, hiába olyan hozzá a hang, hogy nem lehet tudni, mindjárt sírni kezd, vagy a rátörő kacagáson próbál épp úrrá lenni. Weöres Sanyika meg csak kántál, kántál – mi kéz nélkül zsong mint a lant, s a kéznek elveszett a lantja –, nem vigasztalni akarja, hiszen rémeseket mond, ugye, szívem?, csak szavakat és ritmusokat pászítgat egymáshoz, valamiféle hebehurgya összefüggésbe. De

egyszer csak kiszimatolja, Kis Varsó álmodik!, azzal kapkodni kezd Kis Varsó feje, szíve, keze, lába, ágyéka, füle, mája és veséje körül, s préseli be Kőlánnyát, Bolond Istókot, Vitéz Lászlót, Paprika Jancsit, Pávaszemmet, Ange Patej úrnő kék szentélyét, egy féligkopasz vén baglyot, a nagykalapú erdésznet, Jan Janssont, aki Dániából Dániába utazik, Kecalkatli Királyt, Reménykét és Vicipuclit herbáriumába, majd fázósan összehúzza magán szürke, álmokkal degeszre lopkodott köpönyegét, vékony, éneklő hangján így szól: hajlék se zár védett világot, de az sincs többé aki fázott, s azzal illa, berek.

(az igazságért üldözöttek: finálé)

Kis Varsó arra ébred, hogy vacognak a fogai. De nem csak a fogai, mindene, feje, szíve, keze, lába, ágyéka, füle, mája, még a veséje is vacog, de úgy vacog, hogy az egész Kis Varsó végtelensok kis darabba törik. Egyik kicsiny darabkája Enípeusz tiszta vizénél kezdett el sétálni fel s alá, míg Poszeidón magáévá nem teszi, másik Kronión karja között hál, szül is két fiút neki, Amphiont és Zéthoszt, kik hétkapujú Thébát alapították egykor, megint másik darabka Alkméné, ki szintén Zeusztól szülte fiát, aztán meg kell említeni a gyönyörű Epikasztét is föltétlenül, Oidipusz anyját, Khlóriszt is meg Lédát, Iphimedeiát, Phaidrát és Prokriszt, meg szegény Ariadnét is, Mairát és Klümenét, s iszonyú Eriphülét, aki kedves férjéért aranyat fogad, no de nem sorolom tovább, Odüsszeusz sem sorolta az isteni Homér tizenegyedik énekében. Nahát, édesem, ez a sok csaj alapította meg a Los Finitos nevű bandát, össze is dobtak néhány *hitet*, a *Szia, második verzió* című számuk három hónapon át tartotta magát a slágerlistákon.

Szappanopera

„elkezdeni annyit jelent, hogy mindig meg kell törni valamit” (Francis Ponge: *A szappan*)

„aki törvénykezni akar veled, és elvenni a te alsó ruhádat, engedd oda néki a felsőt is” (Máté evangéliuma, 5, 40.)

„és ha valaki nem fogad be titeket, és nem hallgatja a ti beszédeteket, mikor kimentek abból a házból, vagy városból, lábaitok porát is verjétek le” (Máté evangéliuma, 10, 14.)

- Nem értem, minek őrizgeted ezt a rémes vackot, de ennek most vége, most kidobom – mondja anya apának.

- Ne dobd ki.

- Mi? Ne dobjam ki? Hát minek képzelsz engem? Hogy egész életemben szagolom ezt a szürke valamit? Na nem, fiam, most kidobom.

- Nem dobod ki.

- Azt se tudom, mi az. Persze, csak ismétlgeted, hogy nemdobodki, nemdobodki, nemdobodki, de azzal nem méltóztatsz megtisztelni, hogy elmondd, mi ez az undorító izé. Te fensőbbbségesen hallgatsz, én meg szagoljam. Hát nem – anya már nagyon hangos, apa lassan föláll, és átmegy a dolgozószobájába. Anya utána, bevágja maga mögött az ajtót, s újra neki apának, kezében a szürke tárggyal.

- Hát jó – hallom apa hangját –, megmondom mi az, ha annyira akarod tudni: szappan – nem hallok semmit, anya ezek szerint hallgat. Apa folytatja a mondatot: –, szappan, Auschwitzból hoztam magammal.

A lány gépíró volt, a férfinak dolgozott alkalomadtán, vagyis ha kellett. Most kellett. Valami nyomta a lelkét a drága embernek, a lányt is inkább azért hívta, hogy legyen valakivel. Amíg az gépelt, egy szem meggyet – vagy cseresznyét? – tett a lány szájába, tenyeréről nyomta be, mintha meg akarná előzni a

sikoltozást. Mire a lány megette a meggyet – vagy cseresznyét –, újra odatartotta tenyerét, s a lány beleengedte a magot.

Tegnap, a pályaudvaron láttam egy lányt, a korláton ült, és szappanbuborékokot fújt. Odaléptem hozzá, ő kérdően rámtekintett, mondtam, negyven éve fújtam ilyen utoljára, mire inkább udvariasan mint kedvesen odanyújtotta, hogy fújjak, amit meg is tettem, ügyetlenül, kicsit szappanos lettem.

Ma délelőtt a zöldségstandról egy öregember egyetlen almát elvett. Az eladó rárivallt: azonnal tegye vissza! Visszatette. Ha tudnád, mennyire hiányzol!

Koncentrációs táborban egyetlen éjszaka alatt kiderül, kiben mi lakik, erre emlékeztetsz engem.

Nem, a lány nem apját vélte megtalálni ebben a férfiban: anyját és apját, egyszerre. Hangya mászkált a kézfejen. Ránézett, és a férfi nevéből nevezte el.

Vajon elfutna-e a tigris, ha lebontanák a ketrecét?

Ezüstlánc a porban. A lány észreveszi, megtörölgeti, és fölcsatolja csuklójára. Úgy viseli, mintha tőle kapta volna. Hónapok múlva mutatja neki: Nézd, a földön találtam, de úgy, mintha te adtad volna. A férfi hüvelykujja és gyűrűsujja közé fogja a lány csuklóját, hosszan nézi, lassan elengedi, és alig hallhatóan ennyit mond: Nem én adtam.

Ha nagy szuszogásodat ráveszem a remegésekre, előnt a forróság.

Veréb, kicsiny lény, szökkenj félre az útból, lóuraság jön.

Úgy mennek, hogy átkarolja a férfi a nyakát, kicsit húzza is, nagyon kényelmetlen, de a lány nem szól. Akik szembejönnek velük, lepeleztlenül bámulják őket, néhányan értőn vigyorognak. A férfi egyenletesen kedves mindenkihez, olykor meg is áll, hosszan elbeszélget az emberekkel. Sem be nem mutatja a lányt, sem el nem engedi a nyakát.

Tagadjál le engem, és gondolj rám.

Minden lerobbant, a bútorok olcsó ízléstelenséggel csillognak, a férfi már nem is szól semmit. A lány szeretné vigasztalni, gyere, megmutatok egy szobát, ahol még megvan a régi íróasztal, órája szüntelenül fél hármat mutat, balról egy gyerek, kezében kígyóval, jobbról másik gyerek, egy kutyára néz. De a sok ember között egyre csak sodródnak a jellegtelen szobákon át, mígnem a férfi megáll a lánnyal szemben: Amikor a házasságkötésemkor igent mondtam, komolyan gondoltam – mondja a lánynak. Igen, tudom – válaszol a lány, s hátrálna, de nem lehet, a férfi erővel szorítja magához, taszítja a falhoz, csókolja, egyre csak csókolja, a lány csipőcsontjával érzi a másik vallomást, a testét.

Azt mondta a lány ősz barátnéja, hogy sugárzik az arca. Nohiszen, gondolta a lány, mint Mózesnek, kezében a kőkemény, lehetetlen törvényekkel.

Meztelenül léptünk a hóra, és nem égett meg a talpunk.

Csak akkor jó az élet, akkor elviselhető, legalábbis számomra, ha hozzátehetek valamit. Ha nem tiltják meg, hogy hozzátegyek. Hogy megszólaljak. Ha megengedem magamnak, hogy megszólaljak.

- Szigorú kell legyek. Ez így nem mehet tovább.
- Tudom. Tiltja törvényed, mely nekem: szent.
- Nincsen erre forma.
- ...
- Sírsz?

A férfi a lány karjába fogózott, s – előbbi tervéről elfeledkezve – hirtelen egy Lancia kocsit ígért neki, melyet majd holnap a lakása elé küldet. Majd megírta azt a novellát, melyet így zárt: „őszinte szívjátékkal”.

Meggyóntál engem, édesem?

Azt mondta a férfi, ha nem tud beszélni, de szeretné hallani a lányt, fölhívja, de csak éppen beleszól a kagylóba: halló. És akkor a lány mondhat akármit, se válasz nem lesz, se kérdés, csak az ő színtiszta hallgatósága, mely addig tart, míg a lány ki nem fog a szuszából, szeretlek, ha tudnád, mennyire szeretlek, nem is gondolnád, de én folyton rád gondolok, vágyom, hogy hozzád érjek és te hozzám érj, szemed és szemem, kezem és arcod, kezed és mellem, szám és szád, remegő térdünk, és hogy ne legyen vége – áriázza.

Ha nem volna a Miatyánk, az ember soha nem kérné, hogy szabadíts meg a gonosztól.

Valami szórakozóhely, a férfi a feleségével, a lány egyedül. Semmiségekről próbál velük társalogni, a férfi megszakítja:

- Megbeszéltük a dolgot. Most több időnk van, így mindenhová együtt fogunk menni.

- Értem – válaszolja a lány. – Nagyon jó. Mindig is erre vágytam, hogy ti ketten boldogok legyetek. De mire ezt kimondja, már nem a night-clubban vannak, hanem egy hálószobában, a férfi és a felesége hatalmas családi ágyban fekszenek egymás mellett, ki-ki a maga részlegén állig betakarózva. A lány a fal mellett áll, a szobának nincsen ajtaja. A feleség leereszkedően szóval tartja, nehogy udvariatlannak tűnjön. Arról beszél, hogyan kell viselkednie egy nőnek a férfiakkal. Semmiképpen nem úgy, ahogy a lány tette Vladimírral. A lány alig áll a lábán: Kérlek, ne emlegesd most Vladimírt. Nem értem, hogyan halhatott meg úgy az az ember.

A férfi hirtelen két papírgalaccsinnal dobja meg a lányt, egy nagyobbbal és egy kisebbel. A lány azt gondolja, titkos üzenetet küldött, hevesebben dobog a szíve. Nevet. De a férfi arca súlyos, a feleség meg úgy néz rá, mintha a lány illetlen nevetésével nem lenne tekintettel férje szenvedésére. A lány nem bontja ki a papírokat, engedi őket a földre hullani. A férfi és a felesége újra eljövendő szorosabb kapcsolatukról beszélnek, és lassan bemásznak az ágy alá. A lány már nem is látja őket, csak hangjukat hallja. Hangjukat, mely hozzá beszél, és válaszra vár.

- Az a jó, hogy szeretitek egymást – mondja a lány a fal mellett, az üres szobában.

Lépcsőkön lépked, fel, le, s közben szappanbuborékot fúj. Idegen pár megy el mellette, a nő finoman meglöki a férfi karját, szemével a lány felé int, s mondja: nézd, milyen szép szappanbuborékok.

A férfi szegényes lakása, sok gyerek, kihúzható dívány pokróccal leterítve. Ajándékot készített a lánynak: egy doboz. Mi ez? – kérdezi zavartan a lány. Végtelenbe látó. Vagy úgy, gondolja a lány, végtelenbe látó doboz. Mihez kezdenék vele? De nem szól semmit, csak elteszi táskájába, majd elköszön tőlük, és köszönöm szépen a dobozt is, mondja, és behúzza maga után az ajtót.

Lehet, hogy az Einstein-féle elmélet a fizikában rendkívüli, új eredményeket produkált, helyes, jó. Lehet, hogy a filozófusokat is új belátásra készítette, ez is nagyon jó. De én egy tudós könyvében most azt olvastam, hogy ennek az elméletnek végső eredményeképpen ez az egész világ összes naprendszerével együtt egyetlen nagy szappanbuboréknak tekinthető, vagy ahhoz hasonlítható, s ennek felületén az idő csak esetleges redőzet. Amire én azt gondoltam: - edd meg a szappant. Ezt mondta Hábi-Szádi.

A Duna árad. Az emberek társadalmi munkában homokzsákokat raknak. A férfi és a lány állnak a parton.

- Azt tudom, hogy nem akarsz többé megérinteni, de nem is szeretnél? – szólal meg végül a lány.

- Nem.

- Ez igaz?

- Igaz.

- Értem. Mégis attól tartok, ha nem vágyom rád többé, az valahogy nem azért van, mert vége lett, hanem mert gyáva vagyok, mert nem akarok kockáztatni, mert könnyebb nem szeretni téged, és nem akarom, hogy könnyebb legyen, ha a könnyebb nem igazabb.

- Ez most igaz.

A Westend szuvenirstandján középkorú nő kék üveg delfinpárt tart a kezében:

- Ilyent szeretnék, csak nem üvegből, hanem kőből.

- Láttam olyant – mondja a kiszolgálólány –, de nagyon drága. Olyant lopni kell.

- Pont ilyen kell, két delfin, egymáson – mondja a nő míg lassan leteszi a nippet.

A lány és a férfi szürke, nagyon hosszú és lapos házak mellett mennek el, a házak előtt virágágyás, távolabb foci pályára és drótkerítés. A férfi lehajol, s a járda szegélyéről hüvelyk- és gyűrűsujjával fölcsippent egy kis port. Tenyerébe engedi, hosszan nézi, majd azt mondja: Ennyi. A lány a férfi keze alá tartja tenyerét, ő lassan átfordítja belé a port. A lány megismétli: Ennyi.

Ivartalan

A fej és az írás

Papnak lett a szeretője. Akarta ezt? A maga határozatlan módján igen. Akkoriban még nem tudhatta, amit most, hogy vége, már tud: fogadásból történt. Cerza egy állomáson látta meg Ingét. Teológus évfolyamtársaival volt, ismert helyzet, öt húszéves fiatalember elfojtott, így uralhatatlanná vált nemi vágyakkal. Nem is Ingét látta meg, és nem is ő: a csapat egésze vette észre a nőt, aki egyedül kávézott a restiben. A nőt: hosszú lábat fekete bőrnadrágban, hozzá magasszárú, fűzős, felőlük nézve izgatón kicsi, finom, fekete bőrcipő, láttak továbbá egy vékony derekat, tarka, mellig kigombolt, ígéretes inget, láttak még szőke, vállig érő kusza haját, kezét, cigarettát, na és persze a vad, puha ajkak. Cerza szólaltatta meg kollektív vágyukat: mibe fogadjunk, hogy megkapom ezt a szőkét – egy láda sör? Egy láda sör.

Isten őrizz, hogy megkapjam.

Mindennapos mozdulatok között szétzilálva

– Szevasz, szépség, van egy tüzed? – hajolt oda Ingéhez Cerza. Ami azt illeti, elég idétlenül állt kezében a cigaretta, éppen ez tetszett meg benne Ingének.

Még aznap lefeküdt vele. Cerza alig jutott levegőhöz. Inge sem, amikor megtudta, hogy Cerza katolikus papnak tanul, de legalább megértette, miért az elszedett mozdulatok, miért nem akar vagy nem tud csókolózni, és miért ment el semmi perc alatt. Titka van, gondolta, ennek a fantasztikusan szép férfinak titka van. Miért akar pap lenni? Miért ilyen állat az ágyban? Bőségesen adott magának időt, hogy ezt a két kérdést valahogy konkordanciába hozza. Szimpla, kétismeretlenes egyenlet – nem az, hogy nincs megoldása, hanem sok megoldása van, s enyhe tömjénillattal keveredő fiúszagáért majd megveszett.

Ennyi? Ennyi az egész? Nevetséges.

A tánc: jól meg kell gondolnunk, hová lépünk

Szóval megvolt a láda sör. A fiúk értőn vigyorogtak, Inge nem tudta, mire vélni, mi lehet a titka?, csak ez érdekelte. Sör, zene, tánc, Inge és Cerza

mutatványoskodtak, az istenadtáknak meg esett ki a szemük. Szörnyű ínség készítet a táncra. Nyilván néztek ők már különb dolgokat is, de az nem élesbe ment. Ha valamit, ezt az álszent mohóságot utálta bennük Inge, s hogy Cerza közülük való, feledhető kiindulópontnak tekintette. Annyi minden történhet még, gondolta, valami egészen különös, hogy aztán megértsünk utólag mindent, valami egészen különös bizonyára fog is történni.

Megszületni, gyereknek lenni, gyereket nemzeni és felnevelni, vagy nem nemzeni, egyre csak dolgozni, meghalni – így vagy úgy, mind szétziláljuk életünk.

Csakhogly fogadni kell; nem függ az akaratától, már rajta van a hajón

Az öreg plébánosnak is van házvezetőnője, a fiatalnak is – bólogattak a hívei. És szívósan rátelepedtek Ingére: a haját nem festette többé, úgy kezdett öltözködni, mint ők, gyerekekkel, betegekkel foglalkozott. Szeretett volna gyereket szülni – eddig jutott. Mihelyt ezt elmondta Cerzának, az kizárólag orális szexre volt hajlandó. Inge ezt így, ennyire hasznosan már nem akarta. Cerza lelibázta, és elvonult szobájába. Inge magára kapta kabátját, kirohant az utcára, aztán egyre lassabban szaladt, lassabban, lassabban, nincs hova, lassan visszament, kabátját a fogásra akasztotta, leült a konyhaszékre, nagy sokára fölállt, ágyat vetett, lefeküdt.

Tudtam, hogy visszajön. Hová is mehetne.

Nosza, szépségem

Inge konokul hitt a csodákban. Gondolj találkozásunkra – próbálkozott Cerzánál –, arra a váratlan egyértelműségre, hogy annyi ember közül mi egymást akarjuk, s azóta folyvást együtt is vagyunk. Cerza vállat vont, Inge öngyilkossági gondolatai egy-egy gyermek elképzelt tekintetéről pattantak vissza a szokásos túlélési technikákra: szakácskönyveket bújt, csinosította a lakást, beiratkozott művészettörténet szakra. A koincideniciákat nem várta többé, hanem csinálta: ha valaki cigarettázott a televízióban, Inge is rágyújtott. Cerzáról egyre kevesebbet tudott, hiába olvasgatta könyveit. Vétkezni akart, hogy oka legyen szenvedésének.

Persze mindez lehetne rosszabb is.

Nádszál az ember, semmi több, a természet leggyengébbike

Varenkának hívták. Amikor vérvörös trikóban a porondra lépett, mintha egyszerre nézett volna minden egyes ember szemébe. Könnyed eleganciával kúszott föl a kötélre. Inge feszülten figyelte, mi történik: úgy érezte, mindent megérthetne azokból az ingadozó és határozott léptekből. A kötél táncos fiú életveszélyben volt, ma is, mint minden este, de mintha nem ez volna mozdulatának a tétje. De akkor mi a tét? Szűzies volt és kihívó. Leugrott, pompás gyakorlat volt, a közönség tombolt, Varenka tompán, mintha falakon át, hallotta a tapsot, a lelkes bekiabálásokat. Ezen az estén Inge tekintete tört át először Varenkához. Hirtelen kijózanodott, meglepetten viszonzta Inge pillantását. Az előadás végén, a büfében már úgy beszélgettek – a kortárs cirkuszról, mely többé nem idomításról és hatalomról szól, mint a klasszikus, hanem az emberi testről, annak képességeiről és határaitól – mintha, no igen, mintha évek óta.

A trikón kidomborodott aranyárákannyal hímzett herezacskód börtöne.

De hol a sebed?

Egyik este Varenka és Mia Inge vacsorájára egy állattal állítottak be. Macskaszzerű, hosszú göndör szőrű lény, még kölyök, mondták, nem tudni, mi lesz belőle, bárány vagy macska, az utcán találták, elvitték egy állatorvoshoz, hogy nincs-e fertőző betegsége, ő mondta, hogy várni kell, majd kiderül, bárány vagy macska, na és ők Ingéekre gondoltak, hogy itt ez a nagy ház, meg gyerek sincs, talán éppen nekik találták ki ezt a viharvert állatot. Egyébként fiú, ezt az állatorvos állapította meg, de azért Cerza és Varenka újból meggyőződtek róla. Inge javaslatára Oféliának nevezték el.

Egyszer valaki azt mondta nekem, hogy a gyóntatószékből kilépve nagy öröm és bizalom árad el benne. Egy másik azt, hogy őt továbbra is gyötri a félelem. Ki tudna itt eligazodni?

A végtelenül végtelenebb távolság

Örület, hogy tudta Varenka kitérni karját. Bár a levelek sárgák voltak, s a nap még sárgább, hideg volt. A szél miatt. Inge nagykabátban, Varenka szintén nagykabátban. A váratlan találkozás örömét palástolták minden erejükkel. Nem találták módját, hogyan köszöntsék egymást, s akkor, akkor tárta ki karját

Varenka. Inge megölelte a nagykabátot – csak azt nem tudta, mi legyen a következő mozdulat. Ott álltak egymás kabátját ölelve. Varenka a szorításon nem lazítva, lassan leeresztette karját, Ingét a maga menetirányába fordította, majd szabályosan karját nyújtotta, és fölvitte magával a próbaterembe. Nézz körül, én addig főzök teát, szólt Varenka. Inge még soha nem látott ilyen magas falakat. Plafon egyszerűen nincs: szállingóznak bent a sárga falevelek. Ahol a falak végetérnek, ott van kifeszítve átlósan a kötél. Ahogy nézi Inge a kötéllal kettéhasított eget, remegni kezd, öle forró, forró: ha lett volna szüzessége, most elveszítené. Varenka belép az illatozó teával, Inge lennebb és lennebb engedi a tekintetét, látóterébe kerülnek a fal melletti különféle szerkezetek, testedzésre vagy kínzásra vannak?, fut át az agyán, de nem kérdez semmit, leül Varenkával szemben az egyik matracra.

- Az ember itt kevés a szeretetre – szólalt meg végül Inge.

- Nagyon fáj egyszer Miának a feje, mondtam, megmasszírozom, és meglátja, elmúlik, hozzá is fogtam teljes szakértelmemmel, egyszer csak kiáltozni kezdett, hogy széthasad, széthasad, mire persze abbahagytam – mondta Varenka. Inge fölállt, kivitte a konyhába a csészéjét, Varenka fölsegítette kabátját, köszönöm a teát, mondta Inge, egészségedre, válaszolt Varenka, és becsukta mögötte az ajtót. Inge hazament Cerzához, és elmondta neki, hogy beleszeretett Varenkába, és nem tud nélküle élni.

Nem lehet igaz. Hóbort az egész. Hóbort és hiúság. Naná, hogy ínyére van a fiú. Nem adom. Nem engedem. Az enyém. Mihez kezdek nélküle? – fájdalom és düh volt bennem, de most valahogy nem jött, hogy hozzáérjek Ingéhez, akár azért, hogy magamhoz vonjam, akár azért, hogy megússem. A szerencsétlen Ofélia ott sündörgött a lábam körül, fölkaptam, bementem a szobámba, és bezártam magam után az ajtót. Nem értem, mi történhetett velem. Egymás után húzogattam ki az íróasztal fiókjait, míg találtam valami spárgát, az állat négy lábát a szék négy lábához kötöttem. Akkor visított fel, amikor elkezdtem a puszta kezemmel tépni a heréjét. A hangtól magamhoz tértem, kibogoztam a köteleket, volt annyi ereje, hogy elvánszorogjon az ágy alá, még nyivákolt egy ideig, aztán mindketten mély álomba zuhantunk. Az első dolog, amit reggel megláttam, a hosszú vércsík az íróasztal melletti széktől az ágyamig. Minden azonnal világos volt. Benéztem az ágy alá, Ofélia egyetlenesen lélegzett. Az íróasztalomon ott volt a két kicsi véres here. Inge bizonyára összepakolt az éjjel,

és elment, s ha elment, jól tette. De ahogy kinyitottam az ajtót, majdnem belebotlottam: ott aludt összekucorodva a küszöbömön.

De tíz másodpercig – kevés volna? – tündökölsz

Meggyógyult, meghízott, lett belőle egy nagy, lomha macska.

Jöhetnek a múlovarnók vagy a tigrisek.

Cicák (Medúzák)

Nem süttött a nap, és nem is esett. Fent maradt az égen, fenségesen, kíméletlenül rejtőzködött, pedig igazán nem volt miért, mindenki untig ismerte. De egyszeriben. Felragyogott egy szempár az egyenletes szürkeségben. A szempár, milyen is lett volna, csupán kék volt. Berti nem tartozott azok közé, akik ellágyulnak egy csupakék szempártól. De most ráragyogott, és ő – ha lettek volna – minden titkát föltárta volna a szempár tulajdonosának.

A hely, ahol többedmagukkal menedékre leltek, tele volt: emberekkel, hangokkal, füsttel. A beszélgetések alig bírnak itt szólni valamiről, csak illegnek-billegnek a tekintetek körül. Ha azok fáradtak – a tekintetek itt már leginkább fáradtak szoktak lenni, leginkább fáradtak vagy leginkább félnek, leginkább fáradtak és félnek, de az egyedülléttől, naná, még inkább fáradtak és félnek, így inkább lejönnek az Inkáféba –, akkor nincs semmi, fogyasztás van, unalom van. A ragyogó szempár új nevet és ígéretet csikart ki Bertiből, Meridiána!, és a kótyagos Berti nevetve megígérte neki, szóltanul, embereken, hangokon és füstön át, hogy igen, mindent.

Az asztal körül is csak úgy röpködtek az ígéretetek, egyszerű éjjeli ígéretetek, molyok, de volt néhány igazi főnixsz is. Föltétlenül szólok neked, mihelyt megtudok valamit – ez amolyan molyígéret, reggelre ott találjuk az asztalon, szétlapítva. Gyere be hozzám, kóstold meg a dzsamaikai rumom – reggelre ez az éjjeli ígéret étellel betelten mond búcsút e világnak. Ha holnap rámcsörögsz, hogy el ne felejtsem, föltétlenül elhozom neked – liba. Ott totyogott botladozva az asztalok között.

Egy langaléta hátulról megközelítette Berti Meridiánáját, belecsókolt a nyakába, ő feléje fordult, széles mosoly, mozgolódás, közelebb húzódnak egymáshoz az asztal körül, hogy helyet csináljanak, Diána jól irányított rúgásától a liba öt métert repül, éppen oda, ahol ugyanő hangzott el. Itt a tekintetek átrendeződnek, a Bertié hasztalan kutatja a ragyogót, nincs. Mindenki el van ázva. Tévedett volna? A tevék tévednek? Az állatkertben vigyázni kell, mert köpnek. Állnak veled szemben, néznek azzal a szelíd szemükkel, te persze rég elfeledkeztél arról, hogy ők rács mögött vannak, már rég volt az is, hogy valaki társaságodban elsütötte a költői kérdést, ki van bekerítve: ők vagy mi?, csócsáltatók is eleget, de köpni közülük köpött egy. Búcsúzaskor Diána a

langalétáról áradozott Bertinek, ő már volt vele, mondta, és kitűnő farka van, páratlan a maga nemében. Berti hüvelyébe képzelte a pompás farkat, Diána lelkesen drukkolt neki, ki kell próbálnod, cica, ki kell próbálnod!, erre már elég sokan felfigyeltek, a langaléta egy világfi mosolyával háritott, mert Diána keze diadalmasan paskolta szemérmét, fájt, de ő el-elkapta és megcsókolta a kezét, belebújtatta a kabátba, és szorosan magához öelve, nyughasson végre, Diánát maga előtt tolva, kilépett a képből.

A képeket nézegették a mozi előcsarnokában. Kávét, cigaretta. A filmjük már rég elkezdődött, de hirtelen leszakadtak a többiekről, és inkább kint maradtak. Most lett először úgy, hogy nincsenek körülöttük mások, mint akiket ők teremtenek beszélgetésükkel. Berti a szempár ragyogása után nyomozott, de mondania erről nem volt mit. Vagy fölragyog újra, vagy megyek az állatkertbe, gondolta. Diána csillogott, ami, ugye, majdnem ragyogás. Az alakok, akikkel fényezte magát, árnyakként tolongtak körülöttük. Az egyik például semmi másból nem állt, mint hatalmas, sűrűn tetovált hátból, a másik például szédületesen új sportkocsi, a harmadik például pont, melyben sok fontos szál fut össze, a negyedik volt Diána folyton alakját változtató szerelme, az ötödik kérdés volt, egyenes, valóságos kérdés, hogy Berti kit szeret. Berti szerette ezt az édesen és tudatosan otromba kérdést, szívesen válaszolt volna ugyanígy, de nem tehette meg a válasszal, hogy félszeg árnyak sokaságában bolyongassa egy mozi kihalt előcsarnokában. Diána részletezni kezdte példáit, a háthoz rendelt kart, jelenetet, a sportkocsi tulajdonosa is előkerült, gondozott testben és pompás napszemüvegben, a pont is egyre tágult, Európa! Amerika! Ázsia! Ausztrália! Óceánia! Antarktisz! – már egész nagy paca volt, amikor kezdtek kiözönlenni a teremből a hunyorgó népek, s az árnyak kisodródtak velük az utcára. Berti és Diána erre-arra köszöngetve, integetve, pofákat vágva gyorsan utánuk, a mozi előtt körülnéztek, de a szokásos utcai képeken kívül semmi. BÉNA VAGY? – állt hatalmas fekete betűkkel egy óriásplakáton. A fotó szakadt gyalogost ábrázolt, amint autók között szerencsétlenkedik. Mellette ugyanezzel a felirattal csak kissé nagyobb betűkkel a szegény ördög alig áll a lábán. A harmadik plakátnál mindez fokozódik: a betűk még nagyobbak, a pasas pár centire a földtől. A negyediken csak autók vannak, az aszfalton valami maszat, és még nagyobb betűkkel a szöveg. Az ötödiken ugyanez a fotó maszat nélkül, s hozzá rózsaszínben a felirat: MIÉRT NEM VESZEL VÉGRE MAGADNAK EGY RENDES BMW-T?

Diána az Inkáféba akart menni, Berti az állatkert felé. Gyere csak velem, megiszunk valamit, aztán én is elmegyek veled az állatokhoz. Miért van az, hogy mindig sebezhetőbb, aki jobban ragaszkodik? Sebezhetősége pedig hatalom, mellyel akarátát egy ellentétes akarattal szemben győzelemre bírja? Berti nem akart az Inkáféba menni, nem akart az állatkertbe Diánával menni, egyedül akart lenni, de nem akarta őt megbántani. Nem akart, nem akart, akart, nem akart. Hány akarásnak lesz nyögés a vége? A nem akarás is akarásnak számít? Persze. Akkor négynek. Hacsak munkára hivatkozva le nem lép erről a számára idegen útvonalról. Diána is szívesebben ment volna dolgára, például imádott kozmetikai cikkek között órákig bóklászni, de ennél a váagnál elementárisabb volt ösztöne, miszerint képtelenség, hogy egy találkozásnak eleje van, közepe meg vége: a találkozás örök és kész. Szenvedett attól, hogy valaki, akivel ő valaha is beszélgetett, evett, ivott, szeretkezett, egyszercsak máshol van, mint ahol ő. Ha rajta múlna, életét egy hatalmas embergyűrű közepén töltené. Szenvedése őszinte volt, és erős. Miért, hogy ami volt, egyszercsak nincsen? – kérdezte síró hangon Bertitől az Inkáfében, jókora adag tejet loccsantva kávéjába. Berti nem tudta. Soha, semmire sem tudsz válaszolni, ezért kedvellek, mondta neki Diána. Ami most nincsen, szólalt meg végül töprengve Berti, az később másképpen nincsen, mi több, már most, ha máshonnan nézzük, más perspektívából, így mondta, akkor lehet, hogy amiről azt gondoljuk, hogy nincsen, az ..., hát az... Megakadt, idegesítette volna az a fordulat, hogy van, ami nincsen. A sok duma helyett le kellene csókolni Diána könnyeit. De Diánának nem voltak könnyei. Amit Berti sóhajnak vélt, lihegés volt: Diána bosszút akart állni mindazokon, akik elmentek tőle. Bosszút akarok állni, bosszút akarok állni, Diána egészen belelovallta magát, csak hogy a menni készülő Bertit visszatartsa. Hülyeség, cica, hisz tudod. Ami lesz, az a virág. De öregszünk, cica. Te nem. De akkor miért mentek el? Diána egy újabb kört indított, s megtette még néhányszor. Kellemes volt hallania, amint Berti biztosítja őt affelől, hogy kivétel: ő nem öregszik. Egyébként tényleg nem öregedett.

- Nem bírom tovább – mondta Berti ezredszer Simonnak –, mindent itthagytok, elmegyek a tengerpartra szezonmunkásnak, elmegyek hajópincérnek.
- Ugyan, Berti. Nehéz munkák azok. Nem neked való.
- Tudom, hogy nehéz. Azért szeretném.

- Más dolog tudni, más csinálni. Egy napot sem bírál ki.
- Összeszorítom a fogam, s végigcsinálom.
- Azt is, amit teljesen értelmetlennek látsz?
- Persze, azért akarok menni.
- El fogod tűrni, hogy hájfejűek csak azért, hogy hatalmukat mutogassák, ezredszer visszaküldjenek téged a kihozott menüvel?
- Igen, eltűröm.
- S hogy ezért a főnök téged hordjon le?
- Igen.
- S nem fogsz visszafázni?
- Ezért megyek.
- De miért? Hiszen mindened megvan, ünnepezt színésznő vagy, ráadásul tényleg jól játszol, amiről meg azt mondd, hogy annyira hiányzik, hát olyanja senkinek sincsen, tehát nincs is.
- Jó, legyen úgy ahogy mondd. De azt nem tudom, Simon, hogy én vagyok-e. Meg szeretnék győződni létezésemről.
- Mint hajópincér?
- Mint akármilyen. De más, csupán félig fizikai munkához nincs képesítségem. Olyan vagyok, mint egy medúza, nincsenek csontjaim. Bárki, bárhol beléndughatja az ujját.
- Nem kellene törődnöd velük. Kicsi Berti, ne törődj velünk!

A film, amire nem mentek be, az ő filmjük bemutatója volt. Korábban is dolgoztak néhányszor ugyanabban a produkcióban, de most ők lettek kiválasztva egy leszbikus pár történetére. A *Medúzák* nem sokban különbözött korábbi munkáiktól: a jelenetek fölvetelének sorrendje mindenhez igazodott, csak a sztorihoz nem; néhányat annyiszor kellett megismételni, hogy már azt hitték: ennyi az egész, néhányat meg egyszer felvettek és passz, így olyan volt, mintha nem is lenne. A történetet persze ismerték, de hát ismertek ilyent vagy ezret: két fiatal nő szerelmes lesz egymásba, az egyik (Diánára volt osztva ez a szerep) iniciálja a másikat (Bertit) a női szex rejtelmeibe, ez lassan megeszi az életüket, gyűlölni kezdik egymást, de nem bírnak külön menni, aztán az egyik (Berti) meghal, és kész, vége.

Személyes életükben mindkettejüket a férfiak hozták lázba, Diánát igen hevesen, Bertit, hát ez nem fér ebbe a mondatba. Ebbe sem. Inkább hagyjuk.

Szóval a *Medúzák*ban ezerszer fölvevették azt a tengerpartos jelenetet, amikor a két nő ül egymással szemben, meztelenek, a kamera elsősorban az arcjátékokat veszi, Diána azt az instrukciót kapta, hogy hatalma tudatában, de a kilépésre mindig kész legyen, Berti meg azt, hogy tudja, itt olyan játszmába kerül, amelyikben veszteni fog, de annyira erős, hogy képes veszteni. Közben, mellékesen, egy-egy villanásnyi időre a kamera Diána kezére irányul, amint Berti mellét simogatja, nem szól egyikük sem, csak nézik egymást, két bonyolult nézés, miközben Berti is megérinti Diána gyönyörű mellét, nézik egymást, Diána keze Berti ágyékát simogatja, Berti még mindig Diána mellénél tart, tenyerét kitérve rájuk helyezi, egymáshoz közelíti, majd két kezét szorosán végighúzza Diána derekán, hasán, egymás arcát nézik, hosszan, nem érzéki a tekintetek, értitek?, nem érzéki!, Simon, a rendező már kezd félelmetessé válni, idegessége érthető, már azon van, hogy ezzel a két libával nem tudja megcsinálni így, egyben a jelenetet, s kénytelen lesz – feladva egyik kruciális rendezői elvét (de hisz ez örület! ehhez választottam ezt a két nőt, ha nem így csinálják, akkor bárkivel eljátszathatnám) – külön fölvenni az arcukat, amint nézik, s külön a testüket, amint megismerik egymást. Végül mégis sikerült: Diána arcán hatalom és a másik iránti tisztelet, miközben Berti egyik karjával átfonja őt, úgy tartja erősen, míg ujjjaival mélyen benne Diána hüvelyében – és Berti arcán ott az érthetetlen vonzódás és ennek az érthetetlen vonzalomnak a tudatos vállalása, miközben Diána egyik karjával őt szintúgy átöleli, míg szabad kezével Berti csiklóját simogatja.

S bár majd meghaltak a kíváncsiságtól, most mégsem akarták látni magukat a vetítőtáblán. Van-e valami közünk egymáshoz? Nem tudták, hogyan kezdődött az egész, mármint a filmben, azt sem tudták még, végül hova került Simon vezéreszméje, de leginkább az volt nyugtalanító, hogy a sztori a végkifejlet szerint sorstragédia, ám véletlenül kusza játéka a zavaros kezdetekből ítélve.

Apám esküvője

Egy kapuzáráspánikos agilitásával tört előre a ruhatár felé. Késlett. A sor kész volt, elegáns, magas, fiatal férfiakból alkotott gyöngysor, apámnál mind fiatalabbak, magasabbak, elegánsabbak és, mint keserűen tapasztalnia kellett, gyorsabbak is.

Nekem mindig – értsd: mindig – apámnak abból az arckifejezéséből volt részem, amelyiket ez a nélküle megformálódott sor váltott ki belőle. Mintha szemében én testesítettem volna meg az elegáns, magas, fiatal férfiak gyöngysorát, akik miatt neki várakoznia kell a felöltőjére, mi több, asszonya felöltőjét is miattam, e gyöngysor miatt nem tudja kellő időben gyöngéd, de védelmező mozdulattal átnyújtani.

Szóval nem mondhatnám, hogy új volt számomra a jobb sorsra érdemesnek gondolt férfierő és kényszerű tehetetlenség koktél, amellyel a sor legvégére sietett, miközben a mellette lépkedő nőnek (anyámnak) azért odamorongta, hogy na, tessék. Ez a kis morgás, ez a kis méltatlankodás miatt lankadó figyelem éppen elég volt viszont arra, hogy további tettekre kész férfiak beálljanak eléje a ruhatársorba. A mellette lépkedő nő (anyám) jobbra-balra mosolygott, integetett, üdvözölte, és, ha a megfelelő közelségbe kerültek, kétoldalról végigpuszilkodta ismerőseit. Ez a nő, ugrott be apámnak miközben araszolgotott a sorral a ruhatár pultja felé, egy fordított Maxwell-démon: nem csökkenti az entrópiát, hanem növeli. Kissé neheztelve nézett a ruhatárosnőre, miközben átnyújtotta a bilétát. Az idős asszony profi futbalistaként cselezett a kabátsorok között sebesen, apám meg bosszankodott szegény, hogy nem talál sehol megértésre ezen a világon, pedig ez a fordított Maxwell-démon igazi telitalálat, leste is, hogy a ruhatárosnőnek megemlítsse abban az ezredmásodpercben, amikor az a kabátokat átnyalábolja neki. Tervéből mindössze annyi vált valóra, hogy cinkosnak vélt pillantást vetett a ruhatárosnő tekintetének érintésével anyám felé. A fordított Maxwell-démon éppen egy röhejesen magasra tornyozott hajú, iszonyatosan sárga ruhájú nővel csevegett, apám úgy érezte, az egész csarnok visszhangzik tőlük.

Apám, karján anyám döglöttróka-bundájával, kénytelen volt odamenni a két nőhöz, feladni a kabátot az egyikre, és ha a végsőkéig visszafogottan is, de még az udvariasság határain belül elköszönni a másiktól.

Végre szabadon! S alig tíz perc – vagy csak hét? – várakozás után megjött a Maxi Taxi, apám kifizette a sofőrnek a két jegyet, a zsúfolt kisbuszon anyám azalatt hátrafurakodott, az utolsóelőtti sorban, az ablak mellett kinézett magának egy ülőhelyet. Bevetette a szokásos, együttérzésre számító mosolyát a két, tetovált koponyájú, sörösbádogot markoló szkinhednek, akik térdét érinteni volt kénytelen, mielőtt lezútyant volna a szabad helyre. Mi van, nyanya, innál egy kis sört? – szólalt meg az, amelyiknek birodalmi kereszt díszítette fejbőrét, hangja zengő érc, még harcedzett anyám is összerázkódik kicsit, önkéntelenül összehúzza magán a bundát, miközben maga is hangosan, pengő cimbalom, válaszolja: kösz, srácok, most inkább nem.

Apám a két jeggyel a kezében, görnyedten imbolyog az utolsó sor szabad ülése felé, az egyik szkinhed rámutat, és anyámhoz fordul: a te faszid? Anyám mosolyogva, bocsánatkérően bólint, a bőrfejű kirakja a lábát, apám megbotlik, de megtartja magát az egyik ülés kapaszkodójában.

Most pedig mindannyian kinézünk az ablakon.

Azt ugyan nem tudjuk megakadályozni, hogy néhány hang eljusson fülkagylónkig – a trágár szakszótár öt bázisszava, valamint azok szeszélyesen ragozott alakjai, illetve egy hajdani világ olyan rekvizítumai mint a „de kérem”, „már megbocsásson”, „ezt azért talán mégsem” –, ám előbb-utóbb mindegyik elhal valahol hallójáratainkban.

Kint sötét alapon fényreklámok, a Maxi Taxi fényszórói két izgalmas csíkot vetnek a fentről-jobbról megvilágított útra, szemből további izgalmas fénycsíkok jönnek.

A Maxi Taxi lassít, megállója van, a két szkinhed ordítóva leszáll. Nem figyelünk oda, mit mondanak, egyébként valami olyasmit, hogy legközelebb az egész rakományt élve megnyúzzák. Jóval azután, hogy elindultunk, tekintetünket a srácok üresen hagyott helyének irányába fordítjuk.

A bundás asszony kezitükrével a kezében arra vadászik, hogy valahányszor az utcai lámpák fénnnyel árasztják el a kisbuszt, ő bepúderezhesse az arcát. A „faszija” meg sehol.

De, mégis, a két ülésor között a földön. Egy idős, kalapos férfi odamegy, van valami baj?, kérdezi, semmi, hangzik valahonnan nagyon lentől a válasz, az öregúr megfordítja: egy összevert, de élő arc. Segíthetek?

Apám legszívesebben a föld alá süllyedne, nem is a csípős-szúrós sebek fájnak, hanem a szégyen. Köszönöm, semmi komoly, mondja, kétfelől belefogózik a kapaszkodókba, föláll, lép egyet, és odaül asszonya mellé.

A következő megállónál a Maxi Taxi megszabadul utolsó rendbontó utasaitól is: apámék leszállnak. Elkelné némi támasz apámnak, de ha a föld alá szívesen süllyedne is, odáig azért mégsem, hogy egy nő segítségét elfogadja. Persze anyám sem ajánlkozik túl hevesen, a retiküljében kotorászik, előhalássza a kapukulcsot, apám bezár maguk után: végre otthon! Anyám, mint mindig, két dolgot csinál, mielőtt hazaér: tölt magának egy pohár erőset, és bekapcsolja a tévét. Apám az előszobában leveszi cipőjét, papucsba lép, a fogásra akasztja bakancstalpnyomos kabátját, kivételesen ő is tölt magának egy pohár erőset, azzal bevonul a fürdőszobába. Közben anyám is ledobta túsarkú cipőjét, most ott toporog nylonharisnyás lábfejével a fürdő előtt, és elnyújtott hangon kiabálja be: kérlek, siess egy kicsit, bepisilek!

Apám kirázza az utolsó cseppeket, lehúzza a klotyót, egy pillantást vet zúzott arcára a kagyló fölötti tükörben, hezitál, vajon ne próbálja-e meg lemosni arcát, de inkább lemond róla. Szó nélkül átadja a terepet fordított Maxwell-démonának.

Fél óra, és apám ájulásszerűen alszik a diványon. Anyám ekkor jön ki a fürdőből, tisztán, illatosan, bíbor, puha frottírköpenyben. Először a tévére néz, másodszer a diványra, harmadszor a divány mellett felborult üres pálinkásüvegre. Ez nem lehet igaz, képes ezek után elaludni – anyám rágyújt egy cigarettára, tölt egy kis whiskyt, jégkockát kotor poharába, és beleül a tévével szembeni fotelbe. Most mit csináljon? Vetkőztesse le, adjon rá pizsamát, és vigye a hálószobába? Á, hadd aludjon, ha már ennyire nem bírja a piát. Egyáltalán, minek iszik, ha tudja, hogy kiakad tőle. Na nézd, milyen guszta, holnap úgyis arra járok, veszek egy ilyen kis fürdőszoba-készletet, nagyon megéri, sokkal inkább, mint ha egyenként vásárolgatnám.

Apám zöld mezőn lépdél, lépcsőkön, a lépcsők bárányokból vannak, nem szívesen lépik rájuk, sírnak is, mint a kisgyerekek, de apámnak sietnie kell, mert a domboldal tetején húszéves anyám integet, fátylát lengeti a szél, nevet, te számár, még az esküvődről is képes vagy elkésni, apám nevetni szeretne maga is, de nem tud, mert torkából tiltakozás tör elő, hogy ő soha nem szokott késni, kínosan pontos, világéletében azzal csúfolták, hogy ha öt órától kezdődik valami, ő már fél öttől ott rostokol, nyugodtan, mint a birkák, amit ő jó ideig nem is vett

rossz néven, miért bántotta volna ha a világ legrokonszevesebb állataihoz hasonlítják, hihetetlenül nyugodtak és megbízhatóak, tekintetüktől mindig is valami remegésféle fogta el, de most itt kell lépkednie rajtuk, hogy ahhoz a zajos, ám mindenki által csodált lányhoz jusson, akit nemsokára nőül fog venni, csak ne sírnának ezek a bárányok, apám próbál úgy lépkedni rajtuk, hogy lépéseit simogatásnak érezzék, de egyre keservesebben óbégatnak, anyám meg egyre hevesebben integet, mellette meg egy bíboros, stóláját lengeti a szél, és ő is integet, meg csókokat szór felé, meg átkarolja anyámat, apám próbálja felgyorsítani lépteit, anyám kitarja két karját felé, és torkaszakadtából kiáltja: mire vársz!, a bíboros füttyent, a bárányokat elnyeli a föld, apám lezuhan a diványról.

Anyám felkapja fejét, hát a másik megint a földön, ez azért már sok, odamegy, feléje hajol, és belemondja egyenesen apám arcába: na, mi van, megint alulmaradtál? Nem sok ez egy kicsit egy napra? Apám nem tudja még, hova tűntek a bárányok, s ki ez a hangos öregasszony, s mit akar tőle, morog valamit, de anyámnak ez most nyilván nem válasz, mert ugyanott folytatja: a rókabundám teljesen tönkrement miattad, mert nem voltál hajlandó taxit hívni, a buszon azt a két fiatalembert igazán kár volt provokálnod, nagyon rendes srácok, kicsit lehet, hogy sokat ittak, meg a szókincsük is eléggé trágár, de hát ez ma már természetes, igazán meg lehet érteni őket, de te nem, te hasraesel az orruk előtt, s aztán csodálkozol, ha megrugdosnak. Égett a bőr a képeken a többi utas előtt, hogy a férfi, aki hozzám tartozik, ott fekszik a földön, mint egy halom rongy, aztán itthon sem változik semmi, mert nézd meg magad, pont mint egy halom rongy, nem tudom, mit tettem, hogy ezzel ver engem a Jóisten, mikor én egész életemet arra áldoztam, hogy te legyél valaki, de te, te kisujjadat sem mozdítottad soha, érted? Soha! Apám egy ideje rájött, sajnos, hogy hova lettek a bárányok, és az is világos volt már, ki ez az ordibáló nő itt fölötte, most viszont éreznie is kellett, amint egy hegyesorrú papucs az oldalába vág, pont oda, ahova nemrégiben az acéllal bélelt bakancsok rúgtak, felordított hát fájdalmában, és, valahonnan a mélyből, védekezési ösztöne kezébe adta a felborult pálinkás üveget, az ösök mozdulatával ragadta meg a nyakát és csapta a földhöz, a törött üveggel meg anyám lábára sújtott, aztán visszazuhant ájulósos álmába.

Anyám hirtelen elhallgatott, lenézett a lábára, ömlött a vér, nem érezte lábfejét, apám meg szemmel láthatóan nincsen eszméleténél, kivette hát mobilját fürdőköpenye zsebéből, és kimerően közölte a mentőszolgálattal, hogy

sürgősen jöjjenek, mert Achillesz-ínja átvágva. A fürdőköpeny övével amilyen szorosan csak bírta, átkötötte tátongó sebét, majd rágyújtott egy cigarettára.

A nap besütött a szobába. Apám a földön ébredt. Csend volt. Fömlált, odament az ablakhoz, kinézett a fákról lehullott virágszirmoktól fehér kertre. Kinyitotta az ablakot, a madarak énekeltek, apám vett egy mély levegőt, és azt gondolta: a reggelek szépek.

Tangóharmonika és Lukács fürdő

A Hol terem a szerzőnő nótájára, két hangra

Sestrónak, köszönettel

You know, Halász és Grogí már a forradalom másnapján megjelentek. Dugig volt a kocsijuk segélyekkel: gyógyszerek, csokoládék, kötszerek, na, nem sorolom, minden volt ott, könyvek, például *A tulajdonságok nélküli ember* harmadik kötete, az a legjobb, mert ott van, amit nem írt meg, szóval a sketchek, az az igazán amasing Musilnál, a többi bullshit, oké, oké, forget it, de nem is erről van most szó, hanem azokról a napokról, amikor a diktátort és a diktátornőt kidikkelték, és nálam elkezdődött egy olyan háromhetes buli. Az utcákon már nyugi volt, Halászné kocsija meg csak nem ürült ki, úgyhogy felhozták hozzám a maradék cuccot, nagy bőség volt, a saját cechükre vásároltak már nem mondom meg hány unikumot, aztán rúd szalámik, sörök, borok, csokik, volt öt csomag NATO kenyér is.

A választás szabadságának enyhe mámora 1957-ben, a Lukács fürdőben: hogy a bal vagy a jobb lépcsőn menjünk le. A jobb és a bal Lukács. „Alávetem magam, azzal a tudattal: semmi közöm hozzá.”

Az emberek meg jöttek és jöttek, többnyire ott is aludtak nálam, cigi, duma egész nap, este meg zene, pia, csajozás, na ez ment olyan három hétig. Halászt ismered, nem?, az nem létezik, a Bolyaiban végzett három évvel előttem, a Lapoknál, nyáron, na mindegy, szóval olyan öt éve mentek ki Budapestre, elképesztő egy figura, két év alatt öt osztálytársával rátette a kezét az egész magyar könyvforgalmazásra, ő az Akadémiainál meg a Gondolatnál volt, azon kívül meg taxizott, évente többször is jött haza Vásárhelyre, ezer ember special wish-listája tételeivel, hozott akkoriban ritkaságszámba menő könyveket, a Hamvasokat például, de krimiket is, meg minden, szóval akkoriban Halász Grogival éppen régiségkereskedésre adta a fejét, azokon a forradalom utáni másnapokon mesélték, mit lehet keresni egy háromszáz éves sótartón, vagy hogy egy Hummelért ezer dollárt is megkapsz, persze macerás ügy, mert mindenki át akar verni ebben a szakmában, de ha van hozzá érzéked, szóval érted, például a Vígszínházzal szemben van egy vén csávó, évek óta keres egy órát, de annyira rá van kattanva, hogy azt mondta, ha csak megmutatom neki a kirakatán keresztül, azonnal letesz nekem két millát, utána meg leülünk tárgyalni az árról.

A „semmi közöm hozzá”-elmélet ífjúkori kidolgozását (szublimációját, mondhatnánk), az élet kontra mű szép múltra visszatekintő dichotómiáját A lélek és a formák című, kissé kacifántosan, de mégis: Seidler Irmának ajánlott esszékötetben találjuk. Seidler Irma Lukács egyetlen nagy szerelme volt, akiről a filozófus – miként Kierkegaard Regina Olsenről – a mű érdekében lemondott. Nagyon más lett ez a lemondás. A feltételei is különböztek: Koppenhága sem volt egy leányalom az 1800-as évek közepén, de Budapest az első világháború idején sokszorosan nem volt az. A magyar szellemi élet erősen nervózus, mert már képes bemérni önnön autonómiájának hiányát, elképesztő a szakadék a társadalom különféle szférái között, és a nő mint olyan is kezd problémát okozni.

Erdély még viszonylag szűz, az embereknek fogalmuk sincs, egy-egy régi darab mit ér, például azért a goblenért, amit a keresztanyám szomszédnőjétől kétszáz lejért vettem, a csávó símán adott húszezret. Pedig nem volt egy nagy durranás, tulajdonképpen egy szakadt rongy, kábé fél négyzetméter, az eredetinek csupán egyik sarka, ki se lehetett jóformán venni, mit ábrázol, úgy nézett ki, mint aminek a nagyobbik része hiányzik, az öreglánynak valaha sokkal jobb darabjai lehettek, csak hát államosították... És mondta Halász, és mondta, hogy itt mennyiért ott mennyit, meg hogy végül is a csávó átverte, mert Bécsben, utólag tudta meg, egy olyan darabért akár ötszázezer schillinget is megkapsz, érted, Áron, ötszázezer schilling! Fel tudod fogni? Hogy abból milyen Audit veszel?

Beszélgetés Laurence Sterne-ről című esszéjében például „a lány” szobájában találkozik a két ífjú, Vince és Joákim, s miközben mindketten a lányt kívánják – természetesen: meghódítani –, vitatkoznak Sterne irodalmi munkásságáról, s míg ők oldalakon át érvelnek, a lány (akinek nincsen neve) hallgat. Egyszer, a szerző indoklása szerint: „hogy éppen mondjon valamit”, megpróbálja kitalálni az egyik férfi gondolatát. A másik férfi rögtön érveket kér, de olyanjai Lukácsnál a lánynak természetesen nincsenek: „A LÁNY (rögtön meg van sértve).”

You know, itt kezdtem el én is csendben bepörögni, mert eszembe jutott anyám goblene, amit képes volt csak úgy a volt cselédünknek ajándékozni, jellemző anyámra, én meg itt dekkolok egy blokkban, nem szóltam semmit, de egészen feltúráztam magam, aztán itt voltak megint az emberek s hajnalig a buli, de még be se basztam rendesen, csak a goblen járt a fejemben, meg az

Audi, úgyhogy reggel, mikor mindenki aludt, kivettem Halász zsebéből a Fiatja kulcsát, s kimentem Zsuzsi nénihez.

*A műért hozott áldozatához elméleti alapot keres, amit részben meg is talál a kor értelmiségi körében oly sokat forgatott Otto Weininger *Geschlecht und Character* című munkájában, melynek főbb téziseit – „A nő nem akarja, hogy szubjektumként kezeljék, mindig és minden módon azt akarja – és épp ez női mivoltának lényege –, hogy passzív maradjon, érezni akar egy órá irányuló akaratot...”; „A férfi, mint mikrokozmosz ... magasabb és alacsonyabb életből, metafizikus módon létezőből és testetlenből, formából és anyagból áll össze: a nő csupán csak anyag” – primán érvényesíti idézett esszéjében.*

Nem mondom, hogy good feeling volt elmondani, miért mentem oda. Zsuzsi néni ráadásul azonnal kifutott az udvarra, csirkét vágott, hogy az „éhenkórász Áronkája” végre egyék is valami rendes ételt, nem tudtam leállítani, csak mosolygott, és óvatosan meg-meg érintett, hogy tényleg én vagyok-e. You know, az első három évemben ő nevelt, anyámék tanítottak az egyetemen, utaztak, ehhez képest én tíz éve nem jártam Zsuzsi néninél, azelőtt is csak egyszer, amikor anyám kocsijával kivittük a cókókját meg őt ide, a szülei idecsi parasztházába, you know, konyha, szoba, nyárikonyha, udvar. Az első dolgom persze, hogy megvan-e. Ott volt a babiloni piaci forgatagban a kelmeárus a szőnyegjeivel, brokátjaival, körülötte szép személyek színes bugyogókban, háttérben a kupolás épületek, balról szülei esküvői fotója, jobbról a kinagyított gyerekkori képem. Muszáj volt megebédelnem vele, na, az is, én ettem, ő nézett weepingolva, hogyne adnám, Áron, tudod, hogy tőlem bármikor bármit kérhetsz, és már vette is le a falról, a helyén jókora világos téglalap alakú folt maradt, of course megígértem, hogy gyakrabban kijövök hozzá.

Viszont ami Kierkegaard korában még problémaként is csupán szórványosan létezett, Lukács György idejében (amikor értelmiségi körökben nem csak Weininger tanításai terjednek, hanem a freudizmus emancipációs mozgalma is) tragédiához vezet: Seidler Irma ahelyett, hogy feloldódna a reprodukció harmóniájában, a nagybányai festőiskola tagjaként előbb a munkába menekül, majd a Margit hídról a Dunába ugrik.

Halász hátbavágott: Áron fiam, ez egy Audi 100-as! Másnap indultunk is: pár nap Pesten, mert Halászéknak volt egy-két elintéznivalója, you know, aztán irány Bécs. Estére értünk be, jobban mondva nem be, Groginak volt egy havere egyik lágerban Bécstől néhány kilométerre, várta hogy megkapja a letelepedést,

ott éjszakáztunk, úgy képzeld el, mint egy kollégiumot, voltak ugyan örök, de nagy volt a jövés-menés, mi is vettünk söröket meg valami hot dogot, duma hajnalig, a pofa, a neve most nem ugrik be, folyton azon volt, hogy maradjunk kint mi is, másnap el is mentem vele valami munkaügyi hivatalba, Halásznéknak azalatt dolguk volt, mondták, délután találkozunk, s akkor elvisznek az antikvítárosokhoz, ismerik őket, úgyhogy nem lesz gond, erre gondoltam, míg álltam a sorban a pofával, aztán egy kis ablakhoz értünk, nem láttam semmit be, csak kezét kövérkés ujjakkal, Grogi haverja nem nagyon tudhatott németül, mindenesetre kérdését nagy vihogás fogadta az ablakon túlról, nekem motyogott valamit, nem figyeltem, mondtam, mennem kell, hogy Halásznékkal találkozzam. Halászné vártak a Stephansdom előtt, Halász idegesnek tűnt, mondta, még valamit sürgősen el kell intézzen, de Grogi eljön velem. Megkerestük a Fiatot, elég messze volt, Bécsben képtelenség parkolni, kivettem a csomagtartóból a goblent, azzal Halász elhúzott.

Egyre nehezebben működtethető a „semmi közöm hozzá”-stratégia. Mivel azonban a művet választotta az étellel szemben, nem is próbálja megérteni, mi történt, inkább e szerencsétlen dichotómiának mélyíti el ideológiai alapjait (részeredményként kis bosszú Kierkegaard-on): Hegel, persze. A Történelem Szelleme, persze. Kollektivitás, persze. Individuum-ellenesség, persze. Szovjetunió, persze. Szocreál irodalom, persze. Makarenko gyönyörű regénye, persze. A pozitív hős problémája a regényben, persze. Alámerülés.

Mint kiderült, Grogi sem igen beszélt németül. Bementünk az antikvitásba, Guten Tag!, kicsomagoltam a goblent, mutatom, de még csak rá se néznek, mondanak valamit, Auf Wiedersehen!, megyünk tovább. Kábé tizenötször. You know, esett az eső. Meg nehéz volt már az a rohadt goblen a barna csomagolópapírban. Meg szarnom is kellett. De hogy kérezzek be? Bukarest étterem, ez az! Bună ziua!, köszönök a pincérnek, s darálom is: Îmi permiteți să mă duc la toaletă? Mire elég értetlen pofát vág, s mond valamit németül. Már alig bírtam tartani, így csak hadonászni tudtam a szabad kezemmel a KLOSETT irányába. Merev arccal tett egy gesztust. A goblent nekitámasztottam a budiajtónak, s végre! Aztán keresem, hol kell lehúzni a vécét, de sehol semmi. Már csak ez hiányzott. Fölveszem a goblent, kilépek, ahogy kinyitom az ajtót, hallom a zubogást. Nagy kő esett le a szívemről.

S amiért tétje van a történetnek: a magyar szellemi élet egyik legkitűnőbb koponyájáról van szó, kinek széleskörű műveltségét és közeli barátai

iránt tanúsított nagyvonalúságát csak háritásokból fakadó veszélyes doktrínésége szárnyalta túl, amint ezt Thomas Mann A varázshegyben érzékletesen meg is formálta Naphta figurájában.

Aztán még két antikvítás, ugyanúgy. Aztán egy, amelyikben csupa goblen és egy karvalyorrú öreg hölgy, arca fehér púderral vastagon bekenve, száján rikító vörös rúzs. Csomagolom, mutatom. Rámnéz, hosszan, mintha mosolyogna, a szeme viszont rezzenetlen. Int, hogy kövessem. Egy vörös bársonyfüggönyt könnyedén félrelebbent, belép, én utána. Úgy képzeld el, hogy akkora helyen mint négy garázs, csupa goblen. Hatalmasok. You know, tisztára Babilon. Engem inkább az érdekel, hogy lesz-e Audim. A Habsburg sas ragaszkodik, hogy kövessem. Nem szól semmit, nem is mutogat, csak megy előttem, időnként hátrafordul, int, megyek. Majd vissza a boltba. A Napoleon széken, a karcsú lábú bőrbevonatú asztalka mellett ott gubbaszt átázott bőrdzsekijében Grogi. Persze, az enyém is csurom víz. Óvatosan, hogy a támlához ne érjek, leülök a másik székre, nézem, ahogy a nő visszacsomagolja a málladozó papírba a goblenemet, ölembe rakja, majd elővesz egy akkora pénztárcát mint egy tangóharmonika, és hosszú, vörös körmeivel kotorászni kezd a degeszre tömött rekeszek között. Kihalász egy ötven schillingest, és ennyit mond:

Bitte, für ein Kaffee.

A sebhely

1.

Két férfi a tengert nézte szórakozottan. Kezükben sör, ittak.

- Hiába, most ugyan van egy kis felhajtás, aztán minden marad a régiben.
- A nagykutyák mindig megússzák.
- Az is csak manőverezés, hogy tele vannak az újságok leleplezésekkel.
- Naná: minden napra egy új igazság.

Ittak, nézték a tengert. A mellettük levő sátorból elégedettséget sugárzó rekedtes női göcögés hallatszott ki. A sátor körül szétdobált, végképp sorsukra hagyott tárgyak.

– Nem lehet tudni, hogyan is történt valójában. Ahány történelemkönyv, annyiféle.

A hallgató férfi önkéntelenül végigsimította a hosszú, vízszintes sebhelyet a combján, hátul, a feneke alatt. Ez a lába mintha soványabb lett volna.

Idegésítették az efféle megjegyzések, nem lehet tudni, nem lehet tudni, ő ilyenkor rögtön szokta tudni, hogy a másik ember be akar húzni valamibe. Másképp minek is mondanának efféléket az emberek? Amikor a haverekkel vagyunk, érdekes, senkinek sem jut eszébe arról okoskodni, vajon a történelemkönyv igazat mond-e. Így van, mert évszázadok óta így van, mit kell ezen annyit szarzkodni. Persze ezt most nem mondom. Minek. Úgyis hagyom a francba az egészet. De azért jobb, ha én beszélek:

– Annak idején csak a román hadsereg nem rohanta le Magyarországot. Sokat olvastam róla, tudod, éppen akkor voltam katona, amikor megrendezték a vásárhelyi véres márciust. Első perctől bűzlött valami. Voltak magyarok is velünk a katonaságban, és a vásárhelyiek abszolút oké srácok voltak. Nem mondom, mert voltak örültek is, csíkiak, akik egy szót nem tudtak románul, és...

– Na igen – szólalt meg a másik férfi, miközben arra gondolt, minden embernek van valami heppje, ennek biztos a történelem, ki gondolta volna, ahogy így elnézi zömök, erős termetét, egymáshoz közelülő szeméit, keskeny homlokát, azt hitte volna, a foci-eredményeken kívül mást nemigen olvas, de hát soha nem lehet tudni, egyszer csak bekattan valami, aztán már nem lehet abbahagyni –, na igen, fejjel a falnak, vagy hogy is mondják ezt.

– Igen, igen: fejjel a falnak. De a vásárhelyiek mindig csitították őket. Szóval nem hittem egy szót sem abból, hogy le akarják támadni az országot,

éppen ott és éppen akkor, amikor végre vége volt a negyvenévi szarnak. Meg volt rendezve az egész. Hogy a népnek ne jusson eszébe, hogy a nagykutya miket harácsolnak most is össze.

– Persze, most a dossziék előkerülése az elterelő hadművelet.

Sör, tenger. Jó érzés egyetérteni. Bár az volt a neve, hogy Fekete Tenger, kék volt, sötétkék, a part közelében meg zöld, az algáktól. A mellettük lévő sátor táskarádióján ment az Ave Maria. A rekedtes női hang magabiztosan és hamisan ráénekelt. Mint aki jobban tudja. A sátor mellett girhes kölyökkutya szaglászott a zavaros tárgyak között.

– Azért is kezdtem el olvasni a dologról. Hogy annak idején, mikor Magyarországon volt a forradalom, és bementek az oroszok, meg a KGST, a románok nem mentek be.

– Hát igen – de nem folytatta, mert egy repülő zúgott el a tenger fölött, alacsonyan, hogy a sütkérezők jól láthassák az óriásplakátot, amit húzott maga után: NUTLINE – ÉS NINCS MEGÁLLÁS! Egy pillanatra mindketten a repülőre révedtek.

2.

– Farkas! Farkincám! – hallatszott a nyájasnak szánt rekedtes női hang, majd kisvártatva megjelent egy fej is a sátor bejáratánál. A szem rátapadt a NUTLINE-repülőre, mígnem az eltűnt a messzeségben. Mélyet sóhajtott a nő, kikászálódott, nyújtózott egyet, jobbra-balra tekintgetve lesétált a tengerhez, derékig bement a kellemesen hűs vízbe, újra körülnézett, a bugyiját diszkréten félrehúzva lötybölt néhányat, majd újra rákezdte:

– Farkas! Farkincám!

Semmi. A sátra felé kiáltotta, hadd hallja mindenki:

– Nahát, ez a gyerek megint eltűnt. Gyurikám, megyek, és megkeresem. Megint ezt csinálja velem, de adok én neki, csak találjam meg!

A hangja hirtelen megint nyájasra váltott:

– Gyurikám, légy szíves hozzá, addig nekem egy sört, úgy, de úgy megszomjaztam!

És elindult a nő, végig a homokos parton. A sekély víz jólesően simogatta a lábát, erre gondolt, meg arra, hogy mi a francnak hozta magával a gyereket: nyugodtan hagyhatta volna otthon a nagyanyjánál, de tessék, így jár aki önfeláldozó, a kezét nyújtja, s a karját szedik el, mert hát neki is joga van az

élethez, ez a Gyuri nem fiatal, de jól tartja magát, egy csepp hár sincsen rajta, és nagyon tudja, mi kell egy ilyen nőnek mint én, aki nem éri be akármivel, bár persze nem vagyok én se amolyan mai csirke, de ő direkt szereti, hogy van mit fogni rajtam, és fogja is, most is, mikor neki már annyi volt, tudta, hogy nekem mi kell még, és adta is, de még mennyire, öt percen át élveztem, s akkor itt ez a gyerek, akit magammal hozok, tisztára anyai szeretetből, ő meg eltűnik, hogy szaladgálnom kelljen utána, bár az mondjuk tiszta szerencse, hogy nem a sátor előtt üldögélt, istenem, tizenkét éves, már nyugodtan tudhatja, hogy őt sem a gólya hozta, igaz, az apját sohase látta, nem is volt azon sokat mit látni, megtartottam, mert már harmincöt voltam, s gondoltam, vagy ezt, vagy lóttek annak, hogy valaha is anya legyek, hiába, az idő csak telik, és mi, nők, menetrendszerűen bepánikolunk, pedig ha elgondolom, hogy még mindig bármikor fölszedek egy pasit, aki úgy táncol, ahogy én dalolok neki, akkor totál fölösleges volt, de hát azért ez a Farkas jó fiú, csak kerüljön végre elő, mert a fülét a kezébe adom, mégis, mit képzelsz, hogy állandóan a szívrohamot hozza az anyjára, az anyjára sejt dejazanyjára...

3.

Farkas nem hallhatta a kiáltozást. A móló másik oldalán rákászott Zolikával, a vásárhelyi gyerekekkel.

– Nézd, ott, ott a kő alatt, ott van egy nagy, szedd már ki, gyere na, látod, ott van, csak éppen meg kell fogni.

– Fogd már be, ha folyton jár a szád, minden rák eltűnik – mordult rá Farkas, és óvatosan megemelte a követ.

– Úgy, úgy, látod, ott van – hadarta Zolika, mint aki meg se hallotta a nagyobb fiú morgását.

Farkas hüvelyk- és mutatóujjával jó szorosán megfogta a rákot, úgy, hogy ollói ne tudják elkapni a kezét, majd beleeresztette egy nejlonzacskóba.

– Ez igen, na látod, hogy megfogtuk a rákot, mondtam én, hogy itt sok rák van, gyere, szedjünk még – folytatta a kisebbik fiú.

Farkasnak édesmindegy volt. Nem érdekelték a rákok. Zolika is az agyára ment a dumájával, de még mindig ezerszer jobb, mint Gyuri bácsi, ahogy fogdossa az anyját. Vagy ahogy veszekszenek. Nincs pénzük, vagyis van, de kevés. Sörre van. Kajára nincs. A dinnye, az olcsó, három napja csak dinnye van. S anyja dumája, hogy köszönettel tartoznak Gyuri bácsinak, hogy erre a

„fantasztikus helyre” hozta őket. Mert ő kiénekelheti a lelkét is, nyaralásra csak nem futja. Na, ez most elfutott.

– Farkas, mit csinálsz, ezt aztán jól eleresztetted, pedig jó nagy volt. Gyere, gyere gyorsan, ott látok egyet.

Farkas odanézett, ahova Zolika mutatott, majd óvatosan újra kivett egy rákot, s bele a zacskóba.

– Lássuk, mit csinálnak ketten – mondta Zolika. De a rákok nem csináltak semmit. Bent voltak a zacskóban, ennyi. Nem mozdultak.

– Nézd, nézd! – mutogatott az égre Zolika – Jön a NUTLINE-os repülő!

Farkas mintha meg se hallotta volna. Kipróbálta magát, hogy kibírja-e, hogy ne nézzen oda amikor tisztán hallja az égből a motorzúgást. Eddig még egyszer sem bírta ki, bár egyre később nézett fel, és egyre kisebb repülőt látott. Na, még egy kicsit. Leguggolt, mintha újabb rákot keresne, de ha valaki a vízből nézte volna, mondjuk egy rák, akkor látta volna, hogy még a szemét is összeszorítja, úgy koncentrálni, hogy ne nézzen fel a repülőre. Csend. Most már biztos elment. Kinyitotta a szemét. Egy rák. Nem csapott le rá. Lassan emelte föl a fejét. Zolika még mindig az eget bámulta. Fokozatosan egy másik hang úszott be hallóterükbe:

– Farkas! Farkinca!

Csak nem jött el ideig? Újra a vizet nézte, benne a rákot, majd újra összeszorította szemét. Zolika szólalt meg:

– Farkas, azt hiszem, nagyanyád kiabál. Igen, igen, már látom is, ő az, erre jön. Gyere, bújjunk el!

– Nem a nagyanyám. Az anyám – mondta Farkas. Felállt, elindult az anyja felé. Zolika vállat vont, és ment utána. A nő elkapta Farkas fülét, ráncigálni kezdte, és torkaszakadtából ordított:

– Mégis mit képzelsz! Azért jöttem el nyaralni, hogy folyton téged hajkurásszalak?! Na, adok én neked! Hálátlan dög! Az vagy! Kiköphetem a tüdőmet: „Farkas! Farkinca!”- ordítom végig a parton! Az egész világ hallja, de te nem! Mert becsukod a füled, mint a halak, mi?!

Megörült az ötletének. Egytagú közönségéhez fordult:

– Becsukja a fülét, mint a halak, ugye?

Zolika nem értette. Egyáltalán, van-e a halaknak füle? Farkasnak, szegénynek van, tisztára kivörösödött az anyja ráncigálásától.

– S mik ezek itt? – kapta ki a nő Farkas kezéből a zacskót. Belepillantott, sikított, és földhöz vágta. Új erővel esett neki a fiának:

– Persze arra van eszed, hogy minden szart összeszedjél. Hát, ebből elég volt. Két napig egy falatot sem kapsz enni. Majd gondolkozhatasz azon, hogy mivel tartozol anyádnak – és Gyuri bácsinak! – azért, hogy elhoztak a tengerpartra.

Farkas lehajtott fejjel állt. A szemét is összeszorította. Zolika fölszedte a zacskót a két mozdulatlan rákkal, és eloldalgott. Nem sokkal később néhány nála is kisebb gyerekek mutogatta, mit fogott, és hívta őket is, mert rengeteg rák van a mólónál.

4.

A móló, emlékezett vissza, a móló egy csalódott híd.

Megint úgy társalognak, hogy hallanom kelljen, gondolta.

– Az ember – magyarázta Gyuri bácsi Farkasnak – 90 százalékban vízből áll.

Médiike közbeszólt:

– De Gyurikám, miért mondasz ilyet a gyerekeknek? Hiszen akkor elfolynánk!

Eszébe jutott, hogy valamikor egy fiú Afrikába hívta. Hogy van valamiféle kedvezményes utazási bérlet 26 éves korig, amivel Afrikába mehetnek. Azt válaszolta, hogy ő már harminc. Csak dobálóztak a számokkal. Azóta se látta azt a fiút. Vajon elment-e végül Afrikába? S mi lett volna, ha elutazik vele? Most már soha nem fogja megtudni. Hogy is van ez? A szám még mindig vonzza a férfiakat. A természet pazarló.

Gyuri bácsi nem talál érveket Médiike praktikus ellenvetésére. Pedig tisztán emlékszik, olvasta valahol ezt a 90 százalék vizet. De miért is nem jutott neki eszébe akkor ez a dolog az elfolyással? Médiike mindig fején találja a szöveget. Ki kell szolgálni, mert ahhoz van szokva, de hát valóban van benne valami királynői. A múltkor is hogy elintézte a pultost, mert az nem akarta odaadni Farkasnak a pénzt a visszaváltható sörösüvegekért. Kiabál, fenyegetőzik, igaz, de meg is kap mindent, amit csak akar. S még mondja valaki, hogy a nők gyengék. Olyan erő van benne, mint hat pasasban. S ahogy énekel! Igaz, vigyáz is a hangjára, például öt szál ciginél többet soha nem szív. Nem mint ez az asszonyka itt mellettünk.

Az asszonyka most újra rágyújtott egy cigarettára. Sebhely. Vízszint. Prága. Budapest. Spanyolország. Szórend. Időrend. Az időrend elmúlt. Van ennek

egyáltalán értelme? Karójára pillantott. Későre jár. Afrikaaaa. Megy a sebhely Spanyolhonba. Végül gondosan fölírta, milyen tárgyakat lát a királynő sátra körül: törött műanyagkanál, napszemüveg fél lencsével, literes aludtejes nejlonpalack, háromliteres vizesflaska (szintén műanyag), törött cd-lemez, üres pástétomoskonzerv, nejlon fólia összetekerve (több négyzetméternyi), nesz-káfés zacskók (2 db.), Praktiker reklámfüzet (szintén 2 db.), 200 grammos nesz-káfés doboz, papundekli sávok (4 db.), gyufásskatulya (üres), összegyűrt fornettis zacskó, csípőspaprika-befőtt, különféle dugók és kupakok (sok), csirkecsontok, dinnyehéjak. A tenger, gondolta, előbb-utóbb csak megváltja őket.

5.

– Spanyolországban dolgozom már két éve – folytatta a beszélgetést a férfi, miután a repülőgép eltűnt a láthatárról. – Holnap elutazunk. Rövid a szabadság, és az asszonynak is intézem a vízumot, mert most már viszem őt is magammal a spanyolokhoz. Még legalább tíz év, míg ebben az országban normálisan élni lehet. Kösz a sört, jól esett. Sok szerencsét!

– Sok szerencsét! – válaszolta a másik férfi, és kezét nyújtotta. A sofőr, enyhén bicegve, a víz felé ment. Jó lesz megmártózni ebben a melegben. Főként a sör után.

A másik ott maradt a parton. Kár, hogy nem kérdeztem meg, gondolta magában, hogyan szerezte azt a nagy vágást a combjára. Azzal odalépett a cigarettázó nőhöz, és elmesélte, miket hallott a román fiútól. A nő szintén a sebhelyet nézte, ahogy egyre közeledik a vízhez. Próbálta elkapni a pillanatot, amikor a sebhely vonala egybeesik a víz szintjével. A férfinak csak annyit mondott:

– Prága – de nem vette le a szemét a sebhelyről.

– Prága? Mi van Prágával?

Hát igen, elméletileg kellett lennie olyan pillanatnak, amelyben a két vonal egybevág, gondolta a nő, de az szabad szemmel nem látható.

– Hát csak annyi – nézett végre rá a férfira –, hogy a román hadsereg nem Budapestet nem rohanta le 56-ban, hanem Prágát 68-ban.

– Ez biztos?

– Fogadjunk?

– És Budapestet?

– Nem, 56-ban ez nem volt kérdés, a szovjet hadsereg maga is elboldogult.

– Na látod – könnyebbült meg a férfi –, mégis igaza volt a srácnak.

A srác kihúzta magát, és arra összpontosított, hogy ne sántítson. Már csak két lépés, és mindkét kezét lefoglalhatja azzal, hogy vizet fröcsköl magára. Soha, fogadkozott magában, soha nem tudhatja meg, soha senki nem tudhatja meg, hogyan szereztem ezt a sebhelyet.

És valóban, soha nem tudta meg a másik férfi, hogyan szerezte a sebhelyet. És nem tudták meg a ráknéző gyerekek, nem tudta meg a két rák sem, és az a rák sem, amelyiket Farkas nem fogott ki (sem az, amelyiket elügyetlenkedett, sem az, amelyikkel szembenézett), és nem tudta meg Gyuri bácsi – még Médike, a királynő sem tudta meg, és persze Farkas sem tudta meg, Zolika sem, még ha mesélt is róla mindenféleket, és nem tudta meg a NUTLINE-repülő pilótája, és nem a NUTLINE-szotyolát rágók népes tábora, és nem tudták meg az oroszok, még a szovjetek sem, és a KGST sem tudta meg, a vásárhelyiek sem (tökmindegy, hogy románok vagy magyarok, mert nem tudták), nem tudta meg Prága, nem tudta meg Budapest, nem tudta meg az Ave Maria, nem tudta meg a táskarádió, és nem tudta meg a girhes kölyökkutya (igaz, a nagykutya sem tudták meg, de ők csak azért nem, mert le se szarták), persze, én sem tudtam meg, és nem tudta meg a törött műanyagkanál, a féllencsés napszemüveg, nem tudta meg az aludtejes nejlonpalack, sem a háromliteres, szintén műanyag vizesflaska, nem tudta meg a törött cd-lemez, nem az üres pástétomoskonzerv, a több négyzetméternyi összetekert nejlon fólia ugyancsak nem tudta meg, ahogy a két darab neszkáfés zacskó sem, és nem a Praktiker reklámfüzetek, a 200 grammos neszkáfés doboz, a négy papundekli sáv, az üres gyufásskatulya, az összegyűrt fornettis zacskó, a csípőspaprika-befőtt, a különféle dugók és kupakok, a csirkecsontok, és végül: a dinnyehéjak sem tudták meg soha, hogyan keletkezett az a hatalmas sebhely.

3 nap 2 városban

(1. nap)

Különös élénkség uralkodott ma délelőtt a törvényszéki folyosókon. Jöttek, mentek az emberek: ügyvédek, újságírók, detektívek, katonatisztek és olcsó parfümös illatú hölgyek. Tíz órára volt kitűzve Glück Száli perének főtárgyalása. A folyosókon megjelent tanúk és pusztán érdeklődők izgatottsága percre-percre nőtt. Némi nyugalmat csak a királyi ügyész megjelenése keltett. Összeolvasták a tanúkat, majd dr. Tóth Béla királyi ügyész kiadta a parancsot a fogházőröknek, hogy vezessék elő a vádlottat.

Fekete selyemruhában, selyemkendővel jelent meg Glück Száli.

Kisvártatva bevonult és elfoglalta helyét a bíróság. Elnök lett dr. Grandpierre Emil, szavazó bírák N. Papp Viktor és Olescher Emil. A vádhatóságot dr. Tóth Béla ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. Isacu Aurél ügyvéd látta el. Az elnök felolvasta a vádat, mely szerint Glück Száli 30 éves izraelita vallású hajadon varrónő kerítéssel van vádolva. Az elnök néhány kérdést intézett a vádlotthoz, majd az ügyész, tekintettel arra, hogy a kihallgatások folyamán a közérkölcstiséget sértő momentumok fognak szóba kerülni, zárt tárgyalás elrendelését kérte. Miután ezt a védő sem ellenezte, az elnök elrendelte a zárt tárgyalást, s csak a tanúkat eresztették be egyenként a terembe.

Mintegy húsz tanút idéztek be a mai főtárgyalásra. Kihallgatásuk a déli órákig eltartott.

Negyed egy után hirdette ki az ítéletet Grandpierre dr. elnök: másfél év letöltendő börtönbüntetés. Glück Száli ügyvédje útján fellebbezést jelentett be. Az aznapi sajtóban, az *Ellenzék* 1914. június 27-i számában arról tájékoztatták az olvasót, hogy Glück Száli sírt, amikor az ítéletet a bíró kihirdette.

A napokban megyek hazafelé az irodából, ahol a délelőtti meglehetősen erős munkálatok miatt afféle borongós hangulatban vagyok, ballagok a Széchenyi-térig ahol is egy éppen ott időző és a hadapródiskola felé tartó villamoskocsira szálllok fel, hogy hamarabb hazaérjek. Utánam egy honvédhuszár hadnagy száll fel a kocsira, teljes díszben, aransujtásos mentében, fényes csákóban. Öröm volt nézni a fess tisztet. Hát a Jókai-téren felszáll egy valószínűleg pellérdi, de lehet, hogy szabolcsi parasztasszony nagy szakajtó kosárral a fején és

odatelepszik egyenesen a hadnagy úr mellé, míg kosarát nagy szuszogások közepette a pad alá helyezte. A mi jóképű magyar asszonyunknak megtetszett a szép egyenruha, de még inkább a tisztnek barátságos kifejezésű arca és minden kertelés nélkül megszólította a hadnagy urat:

- Ugye maga huszár katona?

A huszártiszt távol tartotta magát a hagyományos gőgösségtől, barátságos mosollyal válaszolt:

- Igen, néni, az vagyok!

- Gondutam a fényes ruhájáru, mer olyan fényes, mint az én fiamé, csakhogy ammä káplár ám!!

A hadnagy és a villamoson ülő egész közönség igen jól mulatott az asszony naivságán, de a hadnagy úr válasza viszont teljesen elragadtatott bennünket, mely szerint:

- Tudja néni, hát én még fiatal vagyok, azért van csak egy csillagom, de talán később majd kapok én is kettőt.

Ilyen kedélyes kérem a villamoson való utazás Pécssett, közölte a *Pécsi Napló*, 1914. június 28-án.

Kolozsvár és Pécs 1990 óta testvérvárosok. 1914. június 28. vasárnapra esett. Ezen a napon Szarajevóban Gavrilo Princip lelőtte Ferenc Ferdinánd osztrák-magyar trónörökösét és feleségét, Hohenberg Zsófiát. A kolozsvári napilap, az *Ellenzék* 1914. június 27-én, szombaton (vasárnap az újság nem jelent meg) valamint a *Pécsi Napló* 1914. június 28-án, vasárnap ikercikket közölt „A drágaság” címmel:

Tele van az egész világ panasszal. Jajszó hallatszik Európa keletén éppugy, mint nyugatán a nagy drágaság miatt; mely már elviselhetetlen. Az elégedetlenség tiltakozásokban, tüntetésekben, sőt, mint emlékezetes, sok helyen véres utcai harcokban jutott kifejezésre. Akik az analogiát szeretik alkalmazni, most könnyen tehetik, mert a népek véres forradalmait – köztük első sorban a nagy francia forradalmat – végső elemzésében mind a nagy tömegnyomor elkeseredése lobbantotta lánggra. Attól tartanak a pesszimisták, hogy a mostani idők általános elkeseredése is megrázkódtatásokkal fog járni, amiket nem tartóztathat fel a szuronyerdő, mert az már szintén a forradalmak természetrajzához tartozik, hogy a

szuronyok elől meghátrál egy darabig, de azután annál erőszakosabban tör ki. Kétségtelen: a helyzet aggasztó, a drágaság okozta elszánt elkeseredést orvosolni kell, de hogyan? Mi azt tartjuk, hogy a történelemből kell okulni, a forradalmak lélektanát kell megismerni, hogy az éhségkitöréseket megérteni és orvosolni lehessen. De a nagyközönség nem tudós, kinek ideje és módja van egy-egy kérdés egész irodalmát felkutatni és tanulmányozni. A nagyközönségnek alapos, de könnyen hozzáférhető utbaigazításra van szüksége, aminek nemrég még híjával volt. Mult év január havában jelent meg a 25 kötetes Világlexikon első kötete és ezt a 30.000 képpel diszített, 6000 oldalon megjelenő munkát kötetenként 20 korona bolti ár helyett 3 koronáért szerezhetik meg a Tolnai Világlapja előfizetői s így mindenki részére könnyen hozzáférhető egy egész könyvtárt kitevő lexikon.

(2. nap)

A kolozsvári *Ellenzék* 1939. szeptember 1-én „A helyzet kissé javult” címmel közöl vezércikket. A cimbéli szavak Anglia újonnan kinevezett washingtoni nagykövetétől származnak, és azt a reményt jelzik, hogy a vitás kérdések, Németország követelései békés úton rendezhetőek. A cikk 4 pontban foglalja össze Hitler rádiós beszédét: Németország tartós baráti viszonyban kíván maradni Angliával (1), Danzigot és a korridort vissza kell csatolni Németországhoz (2), Németország elfogadja Anglia közvetítő szerepét a Lengyelországgal való tárgyalások során (3), elvárja, hogy Lengyelország teljes jogú megbizottat küld Berlinbe, aki a német kormányral a legteljesebb egyenjogúság alapján tárgyalhatja meg a két ország közötti vitás kérdéseket. Az újság címlapján ezen kívül még egyetlen cikk szerepel: A lengyel mozgósítás és a Szlovákiában felvonuló német hadsereg. Az 5. oldalon a légitámadások elleni védekezés módjáról szóló rendeletről számolnak be, a 10., utolsó lapon egy cikk arról referál, hogy a német sajtó Szovjetországnak és Németország szoros katonai barátságáról ír. Kolozsvár új városházájának építési tervéről a 2. lapon, a Dermata gyár munkásainak bérköveteléseiről a 10. lapon olvashatunk.

A *Pécsi Napló* 1939. szeptember 1-i vezércikkének címe: „Ágyuk torka előtt mentik az európai békét”, alcím: „A béke megmentésére kérte táviratában a windsori hercege III. Viktor Emánuel”. A hétsoros szöveg alatt közvetlenül egy

újabb cikk: „Magyarország higgadtan figyeli az eseményeket” – itt a Messagero római lap tudósítását idézik: „A magyarok nyugalmát mutatja, hogy még ezekben a napokban is tovább folytatják a belpolitikai polémiát a különböző pártokban.” Az angol és francia diplomácia közvetlen német-lengyel tárgyalások létrehozásáért, ez a következő cím, alatta pár soros hír. Ezeket keretezi balról 10 cm szélességben és a lap aljától 9 sornyi terjedelemben egy hosszabb elemzés arról, hogy Európának a világháború után meghúzott erőszakos és igazságtalan határvonalait meg kell változtatni, mivel csak ez garantálhatná a békét, melyre viszont a tengelyhatalmak fölénye miatt jó esélyeink vannak. A második oldalon: Berlin tüzetesen ismertette Moszkvával a lengyel bonyodalom állását, Folytatják Páris kiürítését, Radikális intézkedések a kommunisták ellen Franciaországban, London védekezik légitámadás ellen stb. A 3. oldalon: A Duce 3 pontból álló béketerve, Olaszország törhetetlenül kitart a versaillesi szerződés módosításának szükségessége mellett, A nyugatországi városokból vidékre vándorol a lakosság, Hitler tartós megegyezésre óhajt jutni Angliával stb. A 4. lapon még mindig külpolitikai hírek, de van már helyi vonatkozású cikk is: segílyt kapnak a bevonultak családtagjai és: Olasz egyetemi hallgatók látogatása Pécsen. 5. oldal: Németország 16 pontos követelése a lengyel-német viszály békés rendezésére, Az eszperantó célja és fontossága stb.

Kolozsvár és Pécs 1990 óta testvérvárosok. 1939. szeptember 1-én, egy pénteki napon Németország lerohanta Lengyelországot. Ezen a napon mind az *Ellenzék*, mind a *Pécsi Napló* beszámol arról, hogy megnyílt a budapesti Őszi Lakberendezési Vásár.

(3. nap)

2001. szeptember 11-én a kolozsvári napilap neve már nem *Ellenzék* volt, nem is az őt felváltó *Igazság*, hanem (az 1989-es fordulat óta) *Szabadság*. Ez megy most is nap mint nap. Azon a keddi napon a következő híreket és cikkeket közölte: Állami támogatást várnak a vetőmagra (vezércikk); Terepjáró iskolabuszok vidékre. Andronescu miniszterasszony is jelen volt az átadáson; Ellenőrzésen a munkaügyi felügyelőség. Kampány a feketemunka kiszűrésére; Eurokonform szeméttárolók a lakónegyedekben; Fizessen elő egy kiskeresetűnek!; Romló Moody's megítélés; Ortodox ingatlanigény; Kiszélesítenék a Monostori temetőt; Áramszünet; Benedek Elek szobrot avattak

Szászrégenben; A magyarkályáni csoda; „Legyen minden magyar megvesztegethetetlen és szótartó!” Beszélgetés dr. Juhász Tamás teológiai tanárral; Krokodilfióka a gyík, avagy kideríthető-e a beborított igazság?; Minősítés helyett önrevíziót ajánlok; Schröder látogatása elé; Atlétika Országos bajnokság Kolozsvárott; Összetett Grand Prix; Teke: Győzelmek a 2. fordulóban; Kosárlabda: Európa bajnokság; Kézilabda: Jó rajt az első osztályban; Labdarúgás: bajnokságról bajnokságra; Tenisz: US Open – New York, Flushing Meadows; Körkép: Sem sétatér, sem kápolna; Hőközpontokat szerelnek a kórházakba. Országszerte növekszik az elmebetegek száma; Gazdaság: Újabb hitelszerződés, újabb ígérek; Megérkezett Kolozsvárra a Suzuki; Házasságkötés – anyanyelven is?; Román-magyar belügyminiszteri tárgyalások; Támogatás a határon túli elektronikus médiának. Háromszáz millió forint az Illyés Közalapítványtól.

A *Pécsi Napló*ból időközben *Dunántúli Napló* lett, kiadója az Axel Springer – Magyarország Kft. 2001. szeptember 11-én a lap címlapján a következő cikkek jelentek meg (balról jobbra, fentől lefelé haladva): Csalással gyanúsítják a kisdéri polgármestert; Kikötőfejlesztés a láthatáron. Mohács-Budapest; Világtükör: konferencia a romákról, Lukasenko győzött, Mentegetőzik a német védelmi miniszter; Vádat emeltek a „Papa” ellen; Hazai tükör: A Griff leszállt Magyarországon, Minimálbér: nincs megegyezés; Baranyai tükör: „Gázos” eset a számítógéppel, Fűtési szezon, hetekkel korábban, Siklóson raboltak a közsőrűsök; Rendőrvirtus. A második oldalon a svéd Gripen vadászgépek vásárlásáról két véleményt közöl a lap, az olvasók telefonon jelezhetik, egyetértenek-e velük, középen beszámoló a bukaresti roma-konferenciáról, bal szélén rövid hírek az EU tagjelölt országokról, Izraelről, hogy fokozza a palesztinok elleni célzott megsemmisítés gyakorlatát, hogy Irak kémiai és biológiai fegyverállománya és folyamatosan növekvő ballisztikusrakéta-technológiája aggasztja a washingtoni kormányzatot, hogy Macedónia várhatóan beleegyezik abba, hogy hosszú távra külföldi békefenntartó katonákat vezényeljenek az országba, hogy Japánt is elérte a kergemarhakór stb. A harmadik oldalon középen: A Griff leszállt Magyarországon. Balra: Kísért a bérharc. Ötvennégyezer vasutas biztonsága forg kockán. Alatta: Vezetnek a katolikusok. Nyilvánosságra hozták az egy százalékokat. Aztán a címlap hírei részletezve, egy-két cikk ezen kívül: Sikeres emlékűnnepség (Zrínyiről,

Szigetváron), Ellentmondásos idegenforgalom, Nem elérhetetlenek a lakóparkok stb. Sport, programok, apróhirdetések, reklámok.

Kolozsvár és Pécs 1990 óta testvérvárosok. 2001. szeptember 11-én, kedden, New Yorkban két eltérített repülő belement a World Trade Center ikertornyaiba. Húha, akkoriban én is éltem! Éppen durva dolgokat csináltam: szerelmes voltam, és váltam. Egyiknek ezt írtam: mondjál valamit, kérlek. Hiszem, hogy tudsz mondani valamit. A másiknak ezt: nem akarok fogvatartód lenni. Az egyik azt válaszolta: nem mindig telefonáltam, s nem mindig időben, ez úgy hangzik, mint egy gyónás, ne bólogass, nem az. A másik azt válaszolta: De új gyerekem már nem lesz. Én az válaszoltam az egyiknek: persze, hogy nem gyónás, pap sem akarok én lenni, bár három miatyánk azért rádfér. A másiknak: ne butáskodj, még egy gyermek, az nagyon jó, én szeretném, hogy legyen.

Dubinuska

Mozgalmi ének egy felvonásban

Személyek:

ANYÁM, 65 körüli nő

APÁM, 65 körüli férfi

A szín egy lepattant játszótér, az örök átépítés állapotában. Területe téglalap alakú, hosszában ketté van osztva, egyik fele megmaradt játszótérnek, másik felére betongarázsokat húztak (nincsenek lefestve, a beton nyers szürkéjén csupán néhány kezdetleges és durva grafiti). A megmaradt játszótér egy libikókából (egyik ülése hiányzik), egy leszakadt hintából és három padból áll, melyek közül csupán az egyik használható, azon ül Apám és Anyám, szemben a garázssorral.

ANYÁM Szép időnk van ma.

Új Peugeot 406 érkezik, fékcsikorgatva megáll, kiszáll belőle egy fiatalember, a lakattal zárt garázsajtót kinyitja, nyikorog, kővel kitámasztja, visszaül az autóba, erősen gázol, majd újra nagy fék, kiszáll, becsapja a kocsiját, vészjelzője villog, hogy az autó bezárva, kijön, a pár méterre lévő öregekről nem vesz tudomást, elrúgja a köveket, visszalökdösi a garázsajtót, a lakatot rákattintja, s azzal el.

APÁM köhög, hosszan, Anyám odanyújt egy papírzsebkendőt, Apám nem veszi el, zsebében kotorászik, míg előhúzza egy vászon férfizsebkendőt, abba köhög tovább.

ANYÁM Na, mi van? Megint rádjött?

APÁM ingerülten próbál mondani valamit, de a köhögéstől nem sikerül

ANYÁM Mindig mondtam, hogy tökmindegy, cigizel vagy nem, de te csak hősködtél, hogy milyen erős vagy, hogy meg tudod állni, hogy ne gyújts rá, és prédikáltál, hogy milyen egészségtelen, aztán most tessék: ki fulladozik a köhögéstől?! Zsebéből egy doboz cigarettát vesz elő, rágyújt.

APÁM a köhögőroham pillanatnyi szünetében Én.

ANYÁM Pedig mennyit szívtál te is valamikor!

APÁM lassan kezd csillapulni a roham, de még nem hallatszik tisztán a válasza
Szívni szívtam.

ANYÁM Azt a sok szűrő nélküli Mărășești-t meg Carpați-t! Igaz, szinte ingyen volt, emlékszel: a Mărășești 1 lej 50 bani, a Carpați 3 lej.

APÁM A Carpați 3,25 volt.

ANYÁM Nem mindegy? 3,25 is gyakorlatilag ingyen van.

APÁM Hát igen, ingyen, s bennük azok a nagy darab száraz vagy mik, kilyukaszották a cigarettapapírt. Volt egy nevük is, valami kapitány, na, nem jut eszembe, hogy is mondtuk, tudod, azok az izék a cigarettában, olyan göbök vagy mik, mintha fadarabok lettek volna, na?

ANYÁM Azért nem mondhatod, hogy csak olyanokat szívtunk. Egy-egy hálás betegtől egész karton BT-t kaptam. Ha nem lettek... *hangja beleveszik egy egyre hangosabbá váló zenébe: régi, de tuningolt VW kabrió húz el a két öregtől alig egy méterre, párhuzamosan a garázssorral, még jóval elhaladta után is hallatszik belőle a zene basszusüteme.*

ANYÁM *kicsit hezitál, mit csináljon a cigarettacsikkjével, végül ledobja a földre, a többi közé* Emlékszel, mikor mentünk a Bucsinra kirándulni a KISZ buszával, milyen jó zenék mentek végig az úton?

APÁM Szép, dallamos zenék... *dudorássza* Una paloma blanca, ajtusztumoringöszkáj....

ANYÁM Népdalokat is énekeltünk, emlékszel? A főelvtársaknak tátva maradt a szája, mennyi népdalt tudunk, de nem mertek mukkanni egy szót se.

APÁM Akkor nem, de azt nem tudhatod, mit írtak később a jelentéseikbe!

ANYÁM Mit írtak volna? Hogy a dolgozó nép népdalokat énekel? Hát ezért még piros pontot is kaptunk volna.

APÁM Igen, ha munkadalok lettek volna.

ANYÁM Munkadalok? Hát az mi a jó ég?

APÁM Nem tudod, mi az a munkadal? Megáll az eszem! Hát minden felvonuláson, megszervezett kiránduláson azokat kellett fújni! Tényleg nem emlékszel?

ANYÁM *gondolkodik* Semmi. Szerintem én nem találkoztam velük.

APÁM Az lehetetlen. Tisztára emlékszem, hogyan fújta te is az *dühösen énekl* Ó, te bunkócska, de drága

ANYÁM *lágyan bekapcsolódik, tetszik neki a melódiája* Ó, te elevenfa gircses görcsös

APÁM és ANYÁM *dühösen illetve átéléssel együtt énekl*ik á-á-ga, te drá-á-ga, segíts most!

Csinos, jól öltözött fiatal nő érkezik, kocsikulcsokat zörget, mobilon beszél, egy pillanatra ránéz a két éneklő emberre, elhúzza a száját, tovább lépdel túsarkú cipőin a garázshoz, szórakozottan nyitja a lakatot, közben mondja a telefonjába: „Á, semmi, két lökött öreg dudorászik a padon”, bugyborékolva nevet, mint akit csiklandoznak, „pont úgy, igen”, mondja – apám és anyám megszeppenten elhallgatnak, nézik, ahogy a nő beül egy vadonatúj Volvóba, kihajt, megáll, bezárja a garázsajtót, visszaül a kocsiba, elhajt.

ANYÁM Apucikám, tévedtél: ez nem munkadal, hanem *lassan, artikulálva* mozgalmi ének.

APÁM Akkor is énekelted!

ANYÁM Már miért ne énekeltem volna? Amikor annyira szép a dallama!

APÁM *karikírozva Anyámat, selypegve* Amikoj annija szép a dajjama! Az persze eszedbe se jut, hogy miről szól a szövege!

ANYÁM Na, miről, te filozófus?

APÁM Hát arról, anyucikám, hogy milyen jó, hogy mindenütt terem a dubinuska, vagyis a bunkócska, angyalom, amivel jól megbaszhatja a nép fia a te drágalátos arisztokrata családotat.

ANYÁM Nahát, köszönöm a felvilágosítást, ennél még a kutyánk is rafináltabb volt. A magam részéről unom az osztályharcnak bármilyen formáját. Az az ének akkor is dallamos és szép volt, s hiába tagadod, téged is csak azért idegesített mindig is, mert minden pasas engem nézett, amikor rázendítettem.

APÁM Mert nevetséges voltál.

ANYÁM Nevetséges te voltál az örökös féltékenykedéseddel.

APÁM Nevetséges voltál és most is... *hangját megint elnyomja egy autónak és a belőle áradó zenének a hangja, elhúz előttük újra a tuningolt kabrió, amikor hallótávolságon kívül kerül fokozatosan újra halljuk a mindvégig zavartalanul beszélő Apám hangját ... csináltak a családdal.* Persze ez téged nem érdekel, csak neked legyen jó sorod, a többi nem számít.

ANYÁM Szerencséd, hogy a szózatodat elnyelte a kabrió, mert jól felidegesítettél volna. Nem mintha nem tudnám, miről prédikáltál szokásod szerint. Arról megfeledekzel, hogy ha nem jöttek volna a komcsik a drá-á-ga bunkócskájukkal, te aligha lettél volna a megyei KISZ elnöke.

APÁM Te beszélsz! Ha nem lettem volna KISZ-elnök, úgy rúgtak volna ki téged az egyetemről, hogy a lábad se éri a földet! Ahogy a drágalátos hűgodat... ha így mondom, hátha méltóztatsz emlékezni.

ANYÁM Na persze, mintha nem akadt volna akár minden ujjamra tíz kicsi pártaktivista, aki elintézi nekem, amit csak kérek!

APÁM Nevetséges vagy ... *újra rátör a köhögőgörcs, bármennyire erőlködik, képtelen folytatni a mondatot*

ANYÁM *Elégedetten nézi Apám köhögését, újabb cigarettát halászik elő a zsebéből, keresi az öngyújtóját, nem találja, körülnéz, kér az egyik nézőtől tüzet, megköszöni, mélyen, mintha a talpáig, leszívja a füstöt, hosszan ereszti ki, karikákat fúj.*

APÁM *elhaló hangon* Sokmindent lehetett kérni abban az időben, mit mondjak!

ANYÁM Igenis sokat! Ha kértem volna, a csillagokat is lehozzák nekem az égről!

APÁM A csillagokat? És ugyan kik? Belka és Sztrelka?

ANYÁM Nem ismertem semmiféle Belkát és Sztrelkát.

APÁM Naná, hogy nem ismerted őket, pedig milyen híresek voltak!

ANYÁM *kezdi érdekelni a dolog* Te hol ismerted őket? Amikor Snagovon voltatok?

APÁM *élvezi, hogy végre fölényben van* Még annál is fényesebb helyen!

ANYÁM És én nem voltam ott?

APÁM Nem is tudom, annyi izgi nő forgolódott arra, hirtelenjében nem is emlékszem, ott voltál-e te is. Várj csak, hányban is volt... a hatvanas évek közepén... talán éppen szoptattál, és emiatt maradtál otthon.

ANYÁM *színpadiasan az égre tekint* Miért van az, hogy valahányszor érdekesnek tűnő dolgot mond, semmi perc alatt kiderül, hogy üres duma az egész?! Ha legalább öt percen át tudná tartani a feszültséget! De nem, azonnal lecsap, de annyi esze már nincs, hogy valóban fájdalmas pontot találjon el. *Apámhoz* Nem hiszem el, hogy ne emlékeznél arra, hogy a gyereket, többféle megfontolásból, egyáltalán nem szoptattam.

APÁM *még próbálkozik, de ő is tudja, hogy ezt a túrt elvesztette* Ha annyi mindent tudsz, akkor azt is tudnod kellett volna, hogy Belka és Sztrelka két szovjet kutya, akiket a Szputnyikon kilőttek az űrbe, és soha nem tértek vissza.

ANYÁM Meg kell a szívnek szakadnia!

Újabb autó érkezik a garázshoz, Skoda Octavia, kiszáll belőle egy férfi és egy nő, a férfia a garázsajtót, a nő a kocsi hátsó ajtaját nyitja ki, a gyerekülésről kivesz egy félévesforma gyereket, megvárják, míg a férfi beviszi a kocsit a garázsba, együtt el.

APÁM Emlékszel a mi Skodánkra?

ANYÁM Hogyne, szép piros volt.

APÁM Egészen megrémültem, amikor megláttam a gyár udvarán a sok sárga Skoda S100-at. Emlékszel? Akkoriban olyan sápadt sárgára festették a Skodákat.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Mert felhívtam Száraz elvtársat, ő telefonált egyet-kettőt, s máris bent lehettem egy titkos udvaron, ahol ott állt három piros és négy kék Skoda.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Én inkább kéket választottam volna, de gondoltam, te a pirosnak jobban örvendenél.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM És azzal mentünk el aztán egészen Berlinig, persze, Kelet-Berlinig.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM *finoman ráteszi tenyerét Anyám térdére* Emlékszel, én javasoltam, szökjünk át Nyugat-Németországba. Már a nyolcvanas évek végén volt ez, itthon a rendszer teljesen reménytelenné vált, az üzletek polcain egyetlenféle pástétomkonzerv és egészségügyi szesz sorakozott, semmi más.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Már a kenyérért is sorba kellett állni. És mindent porcióra adtak: fél liter olaj, 50 gramm vaj, fél kiló cukor, 10 liter benzin járt egy személynek havonta.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM *nyugtatva simogatja Anyámat* Arra az útra is kölcsön kellett kérnünk néhány ismerősünk benzinadagját.

A tuningolt kábrió a hangos zenéjével újra elhúz előttük, Anyám egészen összerázkódik, mozdulataiból egyértelművé válik, hogy lelki egyensúlya megbomlott, Apám úgy csitítja, mint aki évek óta ezt csinálja, jól-rosszul.

APÁM Emlékszel, milyen jó volt a Balatonon? Ott találkoztunk Wagnerékkal, ők mondták, hogy tudnak segíteni, ha átmegyünk. Neked egyből lett volna orvosként munkahelyed, mégsem akartál elmenni.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Ezt máig sem értem, hogy mi tartott vissza téged: csak rosszat kaptál ettől a rendszertől. Tudom, tudom, máskor nem ezt mondom, mert arról sem feledkezhetünk meg, hogy azt a sok igazságtalanságot helyrehoztuk az első 20-30 évben, és mennyi lakás meg gyár épült... valahol elrontottuk, csak tudnám, hogy hol...

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Tőletek viszont tényleg mindent elvettünk... Azt hittem, csak idő kérdése, s belátjátok, hogy így mindenkinek jobb... De végül mi láttuk be, hogy nem lett jobb... Ezért egyre hangosabban üvöltöttük az ellenkezőjét... S toroltuk meg, ha valaki mást mert mondani... S te mégis vissza akartál jönni.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Bevásároltunk egy nagyáruházban, emlékszel? A csomagtartó és a hátsó ülés tele volt szajréval. Féltünk, hogy a határon hogy fognak átengedni.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM Néhány kilométerre a határtól aztán megálltunk, és kiszedtük a dolgokat a sok csomagolópapírból, dobozból, celofánból. Így mindent be tudtunk gyömöszölni a csomagtartóba.

ANYÁM A miénk szép piros volt.

APÁM És mikor visszanéztünk, egész kis domb volt a sok csomagolópapírból.

Emlékszel? Évekig neveltünk azon a kis dombon.

A távolból autók zúgása és az Ó, te bunkócska dallamának erős basszusokkal kevert feldolgozása hallatszik, egy ideig az autók csak háttérzeneként szolgálnak hozzá, de egyre hangosabbak, mígnem teljesen elnyomják a dallamot, a két öreg csak ül, néz maga elé, a zaj hirtelen teljesen megszűnik.

Függöny

Anya nincs

Március 3, péntek Megtaláltam Anya füzeteit. Oda fogom adni őket Ádámnak, olvassa el ő is. Azt fogja mondani, hogy nem érdekli, hagyjam békén őt. Mindig csak hagyjam békén. Neki könnyű, már tizennégy éves, és fiú is. De én mit tudjak egyedül csinálni? Eldugtam őket a szekrényem aljába. Persze, úgysem keresi senki. Eddig is megtalálhatták volna, ha akarják, ott voltak Anya nehezen nyíló fiókjában, ahol a régi floppyk, fényképek, képeslapok, ilyenek. Minden úgy van hagyva, ahogy volt, amikor még Anya velünk volt. Biztos mérges volna Anya, ha egy nap megjönne. Nem fog megjönni. Úgy néz ki megint ez a lakás, mint egy koszos múzeum, mondaná, és azt, hogy tudta, hogy ilyen lesz, már hetek óta görcsben volt a gyomra, hogy haza kell jönnie. Nem találok soha semmit, végül volt ragasztószalag abban a fiókban, ahol azok a füzetek voltak. Jövő héten lesz a születésnapom, de még csak tízéves leszek. Anya a születésnapomra biztos hazajön. Imádkozom érte. Lepakcsolom a villanyt, és imádkozom.

03.03. Eltűntek Anya naplói a fiókból. Eddig minden este olvastam tőle valamit, néhány mondatot bemásoltam ebbe a füzetbe. Mostantól saját mondatokat fogok írni.

Március 4, szombat Ma megmondtam Ádámnak, hogy megtaláltam a füzeteket. Azt mondta, most már mindegy, és felhangosította a zenét. Mindig ezt csinálja, ha nem akar beszélgetni. Leültem az ágyára, és kiabáltam teljes erőmből, hogy hallja. ÁDÁM, GYERE OLVASSUK EL, MIKET ÍRT ANYA! Megvonta a vállát, OLVASD EGYEDÜL HA AKAROD, NEM LÁTOD, HOGY ÉN ZENÉT HALLGATOK? S EGYÁLTALÁN, KI ENGEDETT BE A SZOBÁMBA? És kilökött, hiába próbáltam megkapaszkodni az ágya szélébe. JÓ, JÓ, CSAK ANNYIT MONDJ, HOGY SZERINTED HAZAJÖN-E A SZÜLINAPOMRA? De már rámcsukta az ajtót. Sírtam, aztán elővettem a füzeteket. A lilából olvastam, mert az a kedvenc színem. Mindenféle dolgokról ír Anya, sokmindent nem értek. Rólunk is ír. Néha ott van a dátum is, mint egy rendes naplóban. Ez egy régi füzet, akkor még csak egyéves voltam. "Dorka azt mondja a cukornak, hogy *kucor*, a papucsnak, hogy *csapcsap*. Este, miután lefektetem a kiságyba, és búcsúzom tőle, azt mondja, ne menjek ki, mert fél a farkastól. Végül beéri a rózsaszín homokozólapáttal: a párnája mellé teszi, hogy majd fejbe vágassa vele a farkast, ha jön."

Újra úgy fogom mondani a cukornak, hogy *kucor*, a papucsnak, hogy *csapcsap*.

03.04. Le van szarva, nem érzünk semmit.

Március 5, vasárnap Ma Apával voltunk az erdőben. Kicsit sütött a nap, de azért hideg volt. A kutyák sokat rohangáltak, Ádám meg én is csupa sár lettünk. Aztán kikunyeráltuk, hogy a Mc Donaldsban ebédeljünk. A játékot elcseréltük Ádámmal, de a végén nekem adta az enyémet is. Azt mondta, hülyeség, neki nincs mit vele csinálnia. Persze, mert ő már tizennégy. Délután már nem mentünk sehova. Apa olvasott és aludt. Én elővettem Anya füzeteit. Kitaláltam a bogár meséjét. Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy kislány. Hétéves kislány volt. Járt angol órára a pionírházba. A pionírház egy nagy nagy út mellett volt, egy kertben. Az úton négy sorban mentek az autók. A pionírház azért volt pionírház, mert ez a mese régen történt, amikor még kommunizmus volt a mi országunkban. A kommunizmus azt jelenti, kedves gyerekek, hogy volt egy gonosz ember, a Csáuseszku, aki mindenkinek parancsolt, még a gyerekek szüleinek is. Az apák és az anyák is mind az ő szolgálói voltak. A gyerekek is az ő szolgálói voltak. Ezért hívták őket pioniroknak. A hétéves kislány is pionír volt. A pionírházba járt angol órára. De ezt már mondtam. Szóval az a pionírház messze volt, a hétéves kislányt a szülei vitték el angol órára, és ők is vitték haza. Olyan messze volt. A szüleinek volt egy elefántszürke bogárhátúja, azzal. Tudjátok, a bogárhátúknak van egy csilingelő hangja – á, nem tudjátok, én se tudnám, ha anyukám nem mondta volna. Úgy brummog a motorja, mintha csilingelne. A hétéves kislánynak már véget ért az angol órája, kint állt a magas vaskerítés előtt, a nagy utcán. Úgy hívták azt az utcát, hogy Hosszú utca, mindenki így mondta, de nem ez volt kiírva rá. Az volt rá kiírva, hogy SZABADSÁG, EGYENLŐSÉG, TESTVÉRISÉG. De hát ez így hosszú. Szóval ott állt a hétéves kislány, már tíz perce ott állt, de hiába: a szülei nem jöttek a bogárral. Nyár volt, fehér térdzokniban volt a hétéves kislány. És persze a pionír ruhájában. Rakott sötétkék miniszokya, fehér ing zsebekkel és vállpánttal, a vállpánton egy világoskék és egy sárga csík, mert a hétéves kislány éltanuló volt, és csoportvezető. Na és a pionír nyakkendő, az volt a legfontosabb, azt még az iskolás egyenruhával is kellett viselni: piros műanyag kendő piros-sárga-kék szegéllyel, és egy átlátszó gyűrűvel, amely elöl összefogta. Egy ember arra járt, és megszólította a hétéves kislányt: Mit csinálsz, te hétéves kislány itt, ahol a

madár se jár? A hétéves kislány azt válaszolta: Angol órán voltam a pionírházban, és várom a szüleimet, hogy a bogárral hazavigyenek. Az ember mondta: Szép hétéves kislány vagy te, nem jössz el velem Szentgyörgyre pinukamosóra? A hétéves kislány azt mondta: Nem mehetek, mert várom a szüleimet, hogy hazavigyenek. Az ember persze tovább erősködött: Cukorkát veszek neked, meg csokoládét, és mutatok neked olyasmit, amit még sohasem láttál. Nem, nem lehet, mondta a hétéves kislány. Nagyon félt az embertől, mert csúnya volt, és öreg, olyan volt, mint egy férfiboszorka. Vigyorgott, és látszott a két foga. A hétéves kislány hátrább lépett. Az ember meg közelebb. Közben egyre beszélt, hogy milyen szép a hétéves kislány, és mi mindent vesz majd neki, ha elmegy vele Szentgyörgyre, pinukamosóra. Már majdnem elkapta a hétéves kislány karját, amikor a hétéves kislány meghallotta a bogár csilingelő hangját. Kitépte a karját a férfiboszorka szorításából, és átszaladt az úton. A férfiboszorka nem tudott utánaszaladni, mert a négysávos úton szorosan egymás után mentek a kocsik, annyira szorosan, hogy csak egy hétéves kislány tudott átférni közöttük, egy férfiboszorka nem. Persze a férfiboszorka azonnal hétéves kislánnyá változott, és szaladt a hétéves kislány után a kocsik között. Már majdnem elkapta, amikor az elefántszürke bogár ott termett, a hétéves kislány anyukája kipattant belőle, előrehajtott az ülés támláját, és a hétéves kislány behuppant hátra. Az anyukája éppen a másik hétéves kislány orra előtt csapta be az ajtót, úgy, hogy egy darab a nagy orrából le is szakadt. Egy vasdarab. Aztán a bogár kitérte szárnyait, és elrepült a négy sor koci fölé, a pionírház fölé, az Ismeretlen Katona Szobra fölé, repült, repült, elmentek egészen máshová, ahol az emberek nem voltak szolgák. És a gyerekek nem voltak pionírok. Itt a vége, fuss el véle.

(Anya füzetében nem így végződik persze, mert ott nem mese van, hanem az, hogy ő volt a hétéves kislány, és amikor átfutott a négysávos úton, még mindig nem jöttek érte a szülei a bogárral, de az az ember már nem jött utána, és aztán valahogy mégis meghallja a csilingelő hangot, most már igazából, és nem meri elmondani a szüleinek, hogy mi történt, mert szégyelli, meg aztán a szülei veszekednek is éppen. Anyáék is sokat veszekedtek. Aztán anya elment a bogárral külföldre, már egy éve, és nem szokott telefonálni sem. Hat nap múlva lesz a szülinapom. Akkorra hazajön biztos.)

03.05. Egy éve halt meg Anya. Ő ölte meg magát. Kívül-belül lelocsolta benzinnel az autóját, beleült, és felgyúlt. Egy erdei úton találtuk meg a bogár maradványait, húsz kilométerre innen. Akkor már több, mint két hete kerestük. Dorkának azt mondtuk Apával, hogy elutazott. Mi is azt gondoltuk először, hogy elutazott. De hiába telefonálgatott Apa, senki nem tudott róla. Aztán jött a hír, hogy találtak egy totál leégett autót. Innen már könnyen ment, nem sok embernek volt már ilyen öreg bogárhátúja, ráadásul a klub számon is tartja őket. Csak az Anyáé hiányzott. Az öngyilkosságról az a véleményem, hogy gyávaság.

Március 6, hétfő Azt mondja Kati (Kati a padtársnőm), hogy Anya nem fog eljönni a szülinapomra, mert meghalt. Azt is mondja, hogy ő is alig látja az apukáját, mert sokat utazik, igaz, hogy akkor hoz is neki sok ajándékot. Katinak sok jó cucca van, bár nem az én ízlésem szerint valók. A fiúknak viszont nagyon tetszik, és mindenki vele akar járni. Velem senki. A szünetben inkább Valival beszélgettem. Vali árvaházi kislány, olyan, mint egy fiú, a haja olyan, mint egy kutyának a bundája, és nagyon gyorsan fut, és minden tornagyakorlatot gyorsan és ügyesen meg tud csinálni. De rossz tanuló. Ha a mi osztályunkba járna, vele ülnék, és segítenék neki. De még csak másodikos. Ma elmondta, hogy lett árvaházi. Az apja meghalt, mikor ő még csak három hónapos volt, az anyja meg beadta őt az árvaházba, mert külföldre ment dolgozni, és nagyon kemény munkát végez. Az árvaházban rossz lehet, még ha Vali nem sokat mond is erről. Megvonja a vállát, és rugdossa a követ. Azt hiszem, megtiltották, hogy panaszkodjon. De ki fogom nyomozni. (Még nem mondtam, de eldöntöttem, ha nagy leszek, nyomozó leszek.)

03.06. Az Anya füzeteiben csupa idegen mondatok voltak. Okos mondatok, amiket Anya nem tudott betartani. Az ő mondatai szinte csak arról szóltak, hogy mi mindent nem tudott betartani. "Merő értelemmé omolva baj nem érhet" – ez egy versből van, amit Petri György írt. "A kísérleti állatok szenvedése azért lassan átszivárog a leleményesen megmentett emberi életetekbe." (Nádas Péter) "Mi azért küldjük a gyerekeket iskolába, hogy ugyanolyan visszataszítóakká váljanak, mint a felnőttek, akikkel naponta találkozhatunk az utcán." (Thomas Bernhard) "Vétkezni lehet gondolatban, jót tenni nem." (Talmud?) Ő ilyen mondatokat írt: "Nekem nincs anyanyelvem. Árvanyelvem volna, ha volna." Sok

kimásolt mondata más nyelvű volt, angol, francia, német, román. A francia a legjobb. Eldöntöttem, naponta 20 percet franciázok.

Március 7, kedd Már álmos vagyok, nincs is mit írnom, elúszott a nap.

03.07. Utálok, ha a felnőttek veszekednek. Nagyanyám folyton nőket ajánlgat Apának, akiket Apámnak már ideje lenne feleségül vennie. Mert hiába segít nagyanyám, amennyit csak tud, de hát neki is egy élete van, és ezekkel az árvákkal is valakinek törődnie kell. Ezek az árvák mi vagyunk, én meg Dorka. Nagyanyám persze franciául mondja, *orphelins*, hogy mi ne értsük. A kiabálást már alig hallottam: az ajtómat becsuktam, a zenét felhangosítottam. Nem érdekel, mindig ugyanazt mondják. Nagyanyám, hogy ő már akkor tudta, hogy rossz vége lesz, amikor Anyát először meglátta. Apám, hogy végre vegye észre nagyanyám, hogy ő felnőtt, és ne mérgezze tovább az ő életét. A méregnél nagyanyám krizálódik. Aztán kifáradnak, nagyanyám süteményt készít, Apa és én imádjuk ezeket a süteményeket, Dorka meg sem kóstolja. Úgy döntöttem, hogy Dorkának adom a Porsche matchboxot, amit olyan régóta kér.

Március 8, szerda Nők napja, Apától és Ádámtól kaptam egy kicsi cserépben szelídített ibolyát. Lila, a kedvenc színem. Délután, a leckék után, elővettem titokban anya egy másik füzetét, egy kéket. Anya az álmait írta bele. Én is sok ijesztőt álmodok. De csak reggel emlékszem. Aztán inkább a lila füzetben olvastam, hogy mikor kétéves voltam, egyik éjjel felébredtem, és odakérezkedtem Anya ágyába. Kérdezte, mitől ébredtem fel. Félek a farkastól, ezt mondtam. (Megint a farkas!) A farkas ilyenkor alszik, mondta Anya, hozzábújik a kicsi farkashoz, és a jó meleg kuckójukban alszanak. Én vagyok a kicsi farkas, mondtam, és elaludtam. Azt is olvasom, hogy Ádám, mikor kicsi volt, azt mondta, hogy érzi, ahogy az angyal simogatja a fejét a hideg kezével. Nem emlékszem, de ez is benne van a füzetben:

DORKA Én láttam angyalt.

ANYA Hol?

DORKA Az egyetemen.

ANYA S mit csinált éppen?

DORKA Tanított. Tanította a bácsikat a nagy angyal.

ANYA S a kicsi angyal?

DORKA Az csak ült, és hallgatta.

Sok beszélgetésünk van benne ebben a füzetben.

DORKA A pisi leány, a kaki fiú.

ANYA Honnan tudod?

DORKA Magyarországról.

Még egyet idemásolok, mert fontos:

DORKA Anya, te fogsz élni, mikor én nagy leszek?

ANYA Remélem, igen.

DORKA Akkor majd meghívlak a bábszínházamba.

Azért fontos ez, mert lehet, hogy nem nyomozó leszek, ha nagy leszek, hanem bábszínházam lesz, ahol mindenféle jó darabot adunk elő a truppommal, csak jó darabokat, én fogom írni őket, vagy más, de mindenképpen jó kell hogy legyen, vagyis vicces. De nem úgy vicces, hogy mindenki egyszerre kell nevéssen, hanem igazából vicces, és mindenki akkor nevet, amikor akar. A bábszínház szerintem nem azért van, hogy ott is tanuljanak a gyerekek, és kórusban beszéljenek. Az én bábszínházamban nem unalmas öreg nénik fognak szerepelni, hanem bábuk és gyerekek, és csak olyan öreg nénik, akik átmentek a vizsgámon. Három próba lesz: viccmondás, bukfenc és pofa-vágás.

03.08. Maman n'existe pas. Maman est morte. Pourquoi voulu Maman mourir? Je haïs elle pour ça. Maman été seule. Non, c'est n'est pas exact. Maman été seule au milieu des gens. Je suis orphelin. Je ne suis pas seul, j'ai mes amis. J'aime beaucoup la musique. J'aimerais beaucoup Maman. Je ne l'aime pas plus. Je n'ai pas la possibilité. Parce que Maman n'existe pas.

Március 9, csütörtök Két nap múlva lesz a születésnapom!! Ma megint mesét írok. A jó tiszt meséje. Írta Binder Dorka. Volt egyszer, hol nem volt, volt egyszer egy fiú. Megnőtt, behívták katonának. Nem akart katona lenni ez a fiú, mert olyan fiú volt, aki leginkább olvasni szeretett, meg zenét hallgatni, meg beszélgetni finom szivarokat szívva. Szóval elegáns fiú volt, nem illett hozzá a katonaság, ahol parancsra a pocsolyába kell vedd magad, nem számít, hogy csupa sár lesz a ruhád meg az arcod. De hiába nem akart elmenni katonának a fiú, muszáj volt. Na persze, mert ez megint egy régi mese, azokból az időkből, amikor mindenki el kellett menjen egy időre katonának, még a nők is. Mindenesetre, a fiúnak egy bölcs társa azt tanácsolta, hogy amikor az újoncokat két sorban állítják, és egyik

sor kerül Mitrá századoshoz, a másik pedig Vérdéchez, akkor ő úgy igyekezzon, hogy Mitrához kerüljön. Ennyit mondott, azzal eltűnt, a fiú hiába forgatta a fejét, már nem volt kitől megkérdeznie, hogy mégis, honnan fogja tudni, hogy melyik a Mitrá, melyik a Vérdéc. Hát, ott állt a többiek között. A nagy terem végében meg ott volt a két tiszt. Az egyik mosolygós, a másik mogorva, lóarcú. A mosolygós felé igyekezett sodródni, mint a többiek. Lassan haladt a sor. A tiszthez érve be kellett katonásan mutatkozni, majd a tiszt mögötti csoportba vegyülni. Már-már rajta volt a sor, mikor hallja valahonnan hátulról, hogy sssz, vigyázz, Mitrá a másik, az a lóarcú. Még éppen volt ideje átslisszanni. És ezzel kovácsolta meg egy életre a szerencséjét. Mert a mosolygós Vérdéc mindenkivel mosolygós volt, feljebbvalóival is, és mindig betű szerint teljesítette a parancsokat, hogy jó fiú legyen. A katonáit mindig hajszolta. Alig bírták ki. A másik tiszt viszont, Mitrá, csak arra ügyelt, hogy úgy tűnjön, mintha százada teljesítené a parancsokat. Beirányította katonáit egy erdőbe, egyiket elszalajtott a konyakért, szépen leültek a fűbe, és konyakoztak. Ma is ott konyakoznak, ha meg nem haltak. (Persze ez a mese is Anya füzetéből van, csak egy kicsit átalakítottam. Ő azt írta hozzá: Miért van hazugságra alapozva az élet. Hibásan írta, a végén kérdőjel kéne legyen.)

03.0 9. Ma lógtam a suliból. Teljesen fölösleges ott ülnöm. Nem bírok odafigyelni, nem értek semmit, ha kérdeznek, hallgatok, vagy mondok valamit, halkan, mert hülyeség. Inkább mászkáltam a városban. Beültem a moziba, akciófilm. Kár, hogy nem mehetek haza, mert otthon van nagymamám. Megütné a guta, hogy csak úgy hiányzom az órákról. Otthon csinálhatnám a magam dolgát. Számítógép, könyvek, ez-az. Verset is írhatnék. Délelőtt nem lehet találkozni senkivel. Ferivel, persze, éppen egy net-caféba tartott, de hát minek mennék én oda. Aztán mégis mentem, játszottunk. Ma nem volt kedvem franciázni se.

Március 10, péntek Holnap van a születésnapom. Nem teszek utána három felkiáltójelet, ahogy terveztem, mert már egyáltalán nem érdekel. Anya nem fog eljönni. Mert Anya nincs. És ezt már egy éve mindenki tudja, csak én nem. Most sem mondta meg senki, Kati szövegei nem számítanak, és senkié sem, mert itt van Anya füzetében, hogy meg kell halnia.

03. 10. Pénzre van szükségem. Persze, Apától is kérhetek néha, de abból nem tudok kijönni. Holnap elmegyek az autómosóhoz, ott láttam fiúkat dolgozni, hátha fölvesznek engem is. Folyton hazudni kell. Ez most olyan, mintha Anya mondata lenne. Pedig az enyém. Azt is ide írom, hogy miért kell folyton hazudni. Azért, mert senki nem kíváncsi arra, hogy mi van veled.

No sorry

Nem, erről én nem beszélhetek.

Hát legyen: akkor elmesélem én. A hősnőt Mártonnénak hívták, Ms. Márton, that's the name, magas asszony volt, hosszú, barna haját feltűzve, ajkait elkínzott, szüntelen mosolygásra állítva viselte. Oka Mártonnénak a kínra bőven lehetett: azt beszéltek, férje és négy gyermekének apja – rém visszataszító alak – egyetemi tanári pozícióját rendszeresen arra használja, hogy diáklányokat zsaroljon meg: vagy lefekszenek vele, vagy buknak a vizsgán. Lefekvés: ne gondoljatok valami nagy számra, errefelé a szexuális fantázia nem túlságosan fejlett, Márton prof is csupán hamvába holt hatalommániáját valamint alkatától teljességgel távolálló, mindazonáltal a nagy, halott, fehér férfi kultúrkörében alibiként előírt szívjóságát ölte a lányokba. Szívjóság-alibit az ágyban, hatalmat a vizsgán. Zolitól tudom, az évek során valahogy akadt egy csaj, aki vállalta volna, hogy rejtett mikrofonnal fölveszi a professzor úr lihegését, aztán az utolsó pillanatban elbizonytalanodott, ahogy akkoriban mondták, és nem lett a nagy leleplezésből semmi. Maradt hősnőnk mosolya.

Másféle leleplezések kora jött el. Tanáraink sorra kikérték a titkosszolgálati dossziéikat, kutatócsoportokat alakítottak „a közelmúlt diktatúrájának tanulmányozására”, pályáztak jobbra-balra, komoly pénzeket szereztek, ami onnan látszott, hogy tégláikat lecserélték kisebb, vékonyabb telefonokra, egy alvajáró biztonságával választották ki a méregdrága, édeskés változatokat, ízlésüket nem vitattuk, s engedték, hogy fölismerjék az idézeteket, hadd örüljenek kicsit, de nem örültek, észre se vették. Irodáikban megjelentek az LCD képernyők, rajtuk egy-egy alapítvány logójával, na de legalább jobban látták a körleveleiket, aztán kivetítőre is futotta a pályázati pénzekből, így hát némelyikük, nem föltétlenül célszerűen, rávetette magát a powerpoint előadási technikára. Nem állítom, hogy a műszaki robbanáshoz felsőoktatásunkban egy diktatúra és annak összeomlása lett volna szükségszerű, de itt így alakult. A lényeg, illetve most azt akarom elmesélni, hogy némely paksaméta titkosjelentésből gyanítható volt, hogy Márton prof, disszidens előtörténete dacára (vagy amellett), alkalmazásban volt mint Szekuritáté-ügynök.

A lényeg persze ez, de erről a nyilvánosság előtt ma sem tud senki semmit. Mosolygás van, félrenézés, vállvonogatás. Mindenesetre úgy egy éve megjelent az egyik internetes fórumon Mártonné, mármint a hozzászólása,

rendes, személyazonosságijában szereplő nevével, melyben a posztkom ügynökkérdésről írt valami zavarosat. Persze föl sem tűnt volna ez a hozzászólás, a többi sem volt éppen kristálytisztá, mégis, az azért több mint sok, hogy Mártonné húszoldalnyi zavaros tanulmányféleséget bocsátott a fórumozók elé, és, mint említettem, saját nevével szignálta, amely saját név az illusztris prof miatt mégiscsak jelentett valamit.

Nem olvastam ám én ezt a húszoldalnyi eszme-futtatást, csak éppen itt-ott belenéztem, mert érdekel ennek a generációnak – szüleim nemzedéke! – szinkronívása a technikával és saját múltjával. És, mi tagadás, némi elégtételt is éreztem, amikor egy ordas fórumozó a maga elemi stílusával felhívta a Mártonné nick-nevű hozzászólás figyelmét az internetikett némely kitételére, például hogy itt ne képzelje azt, hogy oldalakon át csak ontja, ontja, mert elzsibbad tőle a scrolldownja, és illene mondjuk a témát is érintenie, ha már nem blogol, hanem fórumozni óhajt, és különben is, ha valami mondanivalója van, írja le egy tőmondatban, na jó, két-három jelző még elmegy, de nehogy azt higgye, hogy valaki is elolvassa ezt a nyúlós, félig tudományos, félig vallomásos taknyot, csak amiatt az ócska trükk miatt, hogy valóságosnak álcázott nickkel jelentkezett be.

A félvallomás nagyjából annyit tartalmazott, hogy ne bántsuk a hajdani ügynököket, mert ha szörnyű is a tett, amit elkövettek, ők is emberek, mint mi, és ki tudja, mi vajon hogyan cselekedtünk volna, ha a helyükben lettünk volna, és például ő, Mártonné, ő jelentett, nem ezen a néven, hanem Orbánné néven, de jelentett, vagy szinte jelentett, talán jelentett volna, de.

Ne haragudjatok, most már nem emlékszem, mindenesetre *kényszerítették* jelentéseket írni barátairól és ismerőseiről. Ami, szerény véleményem szerint, mégiscsak kemény együttműködés a megdönteni szándékozott rendszerrel. Valamelyik szokásos ellenpontot működtethette ő is: a gyerekeivel zsarolták, az anyjával, az apjával, a feleségével, a férjével, a szeretőjével, a munkahelyével, az útlevelével, a lakásával, a postaládájával, a betegségével, lehet választani, ez egy ilyen társasjáték, valaha valaki elásott egy másvalakit, aztán valahogy ez kiderül, de no sorry, hanem még őt kell sajnálnunk valamelyik társadalmi-antropológiai adottsága miatt, na, mindegy.

A mindegy után pedig az következett szédületes iramban, hogy Márton prof egy szép napon kihívatta a mentőket, hogy Mártonnét bevitesse velük a pszichiátriára, s mivel a nőnek nem akaródzott mennie, mi több, bezárkózott a

szobájába, hm, az egy olyan házasság volt, hogy Mártonnénak kulcsa volt a szobájához, és nagyjából harmincévi házasság után egy szép napon bezárkózott, na, erre Márton prof fölhívta az illetékeseket, és bilincsekbe vitette be Mártonnét a pszichiátriára.

Nekünk egyszerűen elmaradtak az óráink. Mártonné ült s pszichiátrián, Márton prof őrizte. Látogatási időben ott ült a bejáratnál, a Megfeszített arckifejezését ötvözve a Gondviselőével. Sokáig nem akadt senki, az orvosokon és nővérkéken kívül, aki erőfeszítéseit méltányolja, amiről persze ő maga gondoskodott: néhány kollégáját felhívta, kérve, kezeljék bizalmasan az információt, hogy szegény feleségének megint rohama volt, mellette kell lennie, néhány napig oldják meg a helyettesítését. Na persze, „megint”: ki a franc tartotta volna észben, hogy éppen Mártonnénak vagy valaki másnak szoktak időnként rohamai lenni?

Látogatni csak akkor kezdték Mártonnét, amikor véletlenül kiderült, hogy bent van. Nagyon véletlenül derült ki: az egyik asszisztens az egyetemen összefutott a másikkal, ezer éve nem találkoztak, pedig mennyi minden lehetne megbeszélniük, ezt az ügynökmaszatolást például, olvastad Mártonné hozzászólását, jaj, igen, durvára nem értettem, mit akart mondani, hogy ő is benne volt-e nyakig, vagy azt netán, hogy szeressük egymást gyerekek, mindenesetre tegnap nem volt bent az értekezleten, a tanszékvezető azt mondta, beteg, hát a csaj meg is kérdezte, mi van, s hát az, hogy be kellett vinni a pszichiátriára. Nem egy ügy, a szüleim nemzedékéből időnként bevisznek valakit a pszichiátriára, a másik asszisztens-csaj viszont fennakadt a dolgon, mert, kiderült, másnap lett volna Márton prof és Mártonné válóperének tárgyalása, és ezt onnan tudja, hogy ő lett volna az egyik tanú. Huhh, ez azért komolynak tűnt.

Komoly is volt: Márton prof szépen elrendezett mindent, hogy leleplezésmentes legyen a jövő. Olvasta ő is Mártonné zavaros expozéját a fórumon, és mindannyiunkkal ellentétben, ő pontosan értette is az üzenetét. Gáz volt. Mártonné simán hářította a diáklány-afférokat, részint egyáltalán nem tartott igényt férje szexuális aktivitására, untig elege volt belőle a négy gyerek fantáziátlan nemzési procedúrái után, részint már mindent ő maga is elért, ami a férj presztizse felhasználásának útján ebben a félfeudális pomó kultúrában elérhető. Prof volt maga is, na. De amit a kikért és elolvasott dossziékban látott ifjúságuk idejéről, az mégiscsak megrémítette. Hogy arról is, ami annak idején

kettejük titka volt, s bár ő, Mártonné, soha nem hitte szíve mélyén, hogy Márton az ő élete férfiúja, mégis, valahogy úgy alakult, hogy azoknál a tiktoknál komolyabb titkai és cinkosai azóta sem lettek, így mégiscsak élete legszentebb titkait olvasta a szekusdossziékban, s ezen a ponton lett neki sok ebből a kibaszott életből.

Szó nélkül elment egy ügyvédhez, s beadta a válópert.

Márton prof jó ideig erről semmit nem tudott, de figyelte az asszonyt. Mintha kivirágzott volna. Hosszú, barna kontyát leengedve (szép haja volt még mindig) a kisebbik gyerekkel újra négykezeset kezdett játszani a zongorán. Mártonnak joggal volt gyanús ez a nagy harmónia, elővette hát a körömkecegetetőjét, mire, jól számított, Mártonné fölugrott, s kiment a konyhába mosogatni. Ahova, hiába csörömpölt ahogy csak bírta, a nappaliból átszűrődött Márton prof kenetteljes hangján az „anyát meg kell érteni, nehéz helyzetben van”, vagy a menstruál-szólam, mindegy is, mit mondott, elég volt ahhoz, hogy Mártonné a szokásosnál is feldúltabban félbeszakítsa, és megkérje szépen arra, hogy legalább a gyereknek ne mondjon olyasmit, amivel holtbiztosan ártani fog.

Ártani a gyereknek a te idegállapotod fog, vette át rendkívül gyakorlottan a szót Márton prof, te tudod a legjobban, folytatta, mit érez a gyerek, ha látja, hogy édesanyja – szegény Mártonnénak, mesélték, az „édesanya” a gyenge pontja, mihelyt ezt a szót meghallja, könnyimirigyei megduzzadnak, elfordul, mindegy, honnan, de el –, szóval, így Márton prof, mit érezhet a gyerek, ha látja, hogy édesanyja nem képes önmagán uralkodni, és hol nem bír a frenetikus jókedvével, hol meg csak fekszik az ágyban benyugtatózva, és képtelen egy kakaót is elkészíteni.

Márton prof évek óta ezzel az érveléssel ártalmatlanította feleségét. A nő általában elnémult, teljes mélységében átérezte, milyen rettenetes anya ő, s ha nem lenne a férje, aki ellensúlyozza az ő hullámozó kedélyállapotát, a megmagyarázhatatlan depressziós rohamait, paranoiáját, életügyetlenségét, stb, stb, akkor ő már rég az utcára került volna, esetleg, ha nagyon összeszedné magát, tömbházi takarítónő lehetne, egyedül élne valami tömegszálláson, a gyermekei messze elkerülnék, mindenki szégyellné, hogy valaha is ismerte őt.

Most viszont mégsem jött be a harminc éven át kifogástalanul szuperáló csel. A dossziékból ugyanis Mártonné számára is világossá vált, hogy a vicc nem hazudik: mi a keleteurópai paranoia? – hát, hogy az ember azt képzei, üldözik, és tényleg üldözik.

Amikor tehát először viszontlátta önnön legszentebb titkait a vacak minőségű, rossz románsággal megírt, férje kézjegyével ellátott papírokon, a sötét rémület és becsapottság basszusa mellett egy halk szopránhangot is hallani vélt: Iza, mert ez Mártonné keresztneve, Iza, hát igazad volt.

Na, most ott tartunk, hogy értjük, miért volt képes harmincévnyi házasság és négy gyerek után egy asszony összeszedni magát, és elballagni az ügyvédnökhöz.

Azt is értjük persze, hogy Márton prof sem volt hülye, hogy a legkockázatosabb pillanatokban elengedje élete első számú alibijét. A kisebbik fiú még mindig ott volt, akivel vígan zsarolhatott, de nem riadt vissza, patrisztikára szakosodott filozófussága dacára, attól sem, hogy a nemrégiben nyílt szupermarketekben vásároljon meg a gyereknek mindenféle méregdrága holmit, az iskolai tekintély döntő markereit, amelyet kiegészített az apai készpénz, valamint a belőle vásárolt és szétosztogatott nyalánkságok. Még így sem, hogy az anyai befolyást a csordaszellemmel jócskán hatástalanította, még így sem volt a fiúnál teljes a siker. A kölyök csak bízott abban a szerencsétlenben. Az egyetlen gyerekeikkel sokkal könnyebben ment a dolog, ők már rég benyalták, hogy a pénz mindent visz.

Ért éppen a cseresznye – vagy a meggy?, nem is tudom, valamelyiket a kettő közül vittem Márton Izának a pszichiátriára, de hiába, nem evett semmit, mosolya is kicsit őszintébben volt fájdalmas, amikor a felhalmozott cseresznyészacskókra mutatott, úgy látszik, mások is tuti megoldásnak vélték a cseresznyét (vagy meggyet). A fia most is ott volt, de ahogy megérkeztünk Katival, tapintatosan visszament apjához, aki, ezt már mondtam, éjjel-nappal ott dekkolt a pszichiátria bejáratánál, lesni az orvosokat és a látogatókat. Nekem, talán kiderült már, túl sok közöm Mártonéhoz nem volt, Katit kísértem el. Ezenkívül az ügy emberjogi vonzata érdekelt.

Amikor Kati megkérdezte, mégis, hogyan került ide, azonnal felajánlottam, hogy átülök egy másik padra, nem akartam, hogy olyasmit mondjon el jelenlétemben, amit egyébként nem kötne az orromra. De nem volt másik pad, igaz, attól arrébb léphettem volna, egy roma lány, alig lehetett húsz, amúgyis kért tőlem valamiféle írószert, adtam, de láttam, inkább azt szeretné, hogy mellette sétálgassak kicsit fel-alá, s hallgassam meg az ő történetét. Szép lány volt, tekintetében a zavarnak semmi nyoma, kíváncsi is lettem volna, mit keres itt. Mártonné viszont azt mondta, úgyis mindegy már, ne menjek sehova.

Maradtam hát. A négykezes zongorázás plusz körömkecegtetés és edénycsörömpölés oda torkollott, hogy Márton prof elment bevásárolni az Auchanba a fiúval, és egy doboz meggylikőrös csokit nyújtott volna át magába roskadt nevének, amit az fogott, és Márton fejéhez vágott. Így mondta, nagyon élveztem: „Fogtam, és a fejéhez vágtam.” Mert, folytatta Katinak (de hát én is hallottam), a leggyűlöletesebb akkor, amikor hízeleg. Na, ezt nem esett nehezemre elképzelni. Az est úgy folytatódott, hogy Mártonné ült a szobájában, nem csinált semmit, csak ült, a gyerek szintén a saját szobájában, s a nagy csendben egyszer csak azt hallja Mártonné, hogy ura a konyhában kaparászik egy lábostban. Felpattant, kiment a konyhába, hát Márton ott tunkolja jóízűen a Mártonné főzte pörköltet. Szó nélkül elkapta a lábost, s míg Márton arcán a pörkölt okozta kéj mellett a meglepettség rózsái virultak, a pörkölt a végébe lett rázva. Már az öblítő csobogása hallatszott, amikor Márton fölfordított, és ment, hogy pofán csapja a hülye kurvát, ahogy ezúttal méltóztatott kifejezni magát a patrisztika doktora, de addigra Mártonné bezárkózott a szobájába.

Márton azonnal higgadtságot erőltetett magára, vette a telefont, és hívta a mentőket, azzal, hogy sajnálatos módon a feleségének megint rohama volt, nem, nem először fordul elő, igen, sajnos közveszélyes, és igen, ellenállásra számíthatnak. A két tagbaszakadt férfi egy ideig próbálta Mártonnét rábeszélni, nyissa ki szobája ajtaját, a prof mártírporfával gesztikulált nekik, hogy sajnos, ez nem fog menni, inkább hozzák a bilincset és törjék be az ajtót, ez utóbbit végül mégsem kellett, mert Mártonné egy idő után egyszerűen kinyitotta az ajtót, előrenyújtotta csuklóját, és szó nélkül hagyta, hogy rárakják a bilincset. Három napja van bent, Kati kérdésére elmondja azt is, nevetve az abszurd helyzeten, hogy olyanokat kérdeztek tőle, tudja-e a nevét, de az adatai felvételén kívül semmi nem történt, orvos meg sem vizsgálta, de azért naponta háromszor kap injekciót, a szokásos nyugtatók lehetnek, de hogy mik is volnának azok konkrétan, nem tudja, mondta bocsánatkérő mosollyal.

És miért nem válaszoltál egészen máig a telefonhívásomra? – kérdezte Kati. Kiderült, a prof még a mobilját is elvette, rózsaszín, de mindegy, ma adta vissza, amikor sajnálatos módon kiszivárgott az ügy.

S most mit tervezel? – kérdezte Kati, mire Mártonné vázolta, hogy vagy elutazik egy időre Párizsba a barátnőjéhez, vagy kivesz egy lakást – sajnos mindkettőre nincsen pénze, ezért valószínűbb, hogy albérletet keres. Addig

viszont még ki kell innen jutni, gondoltam én, és tüzet adtam egy igen zavart tekintetű, pizsamás fiatalembernek.

Ott szorongtunk hárman az egyetlen padon, az ápoltak fel-alá járkáltak a kicsi, építkezési hulladékkal tele udvaron. Ami maga volt a mennyország a szűkös és zsúfolt kórtermekhez és a folyosókhoz képest, ahol átható izzadság-, húgy-, fertőtlenítő- és ételszag terjengett. Bár ebből a mennyországból, néztem jobban körül, eléggé visszavesz a pszichiátriával szembeni óriásbanner.

Egyszerűen nem fért a fejembe, ki fizethetett azért, hogy fekete alapon sárga betűkkel a következő felirat jelenjék meg egy betonépület falán: „Féljétek az Istent, és néki adjatok dicsőséget; mert eljött az ő ítéletének órája; és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, és a tengert és a vizek forrásait.”

Hirtelen lekaptam a tekintetem erről a hülyeségről, nehogy Mártonnénak elmenjen a kedve az albérlettől, ha már utazásra nem is futja.

A vége a történetnek annyi, hogy pár hónapra rá a színházban megpillantottam a profot a feleségével, mosolyogtak, társalogtak, mint mindenki. Valami Maldororról szólt az előadás, semmit nem értettünk belőle.

21

A szirének éneke

Odüsszeusz azon az úton a szirének énekét akarta hallani. Tudta már, milyen. És nem köttette ki magát.

Még volt néhány óra, míg a szigetig érnek. Vánszorgott az idő. Odüsszeusz agg fejében a vad képek.

Nagy volt a csend. A hullámok persze locsogtak a hajó mellett.

És megvolt még a sziget. Odüsszeusz nem volt kikötve. Nagy volt a csend.

Most mi legyen?

Meghaltak?

Csak képzeltem volna?

Odüsszeusz, a leleményes, hazamegy.

Kutyaviadal

Mi az, még nem voltál soha kutyaviadalon? Látnod kell, fantasztikus sport. Két órán át marják egymást az ebek, a tökéletes vérvonal győz. Hogy kegyetlenség volna? Dehogyan, ez sport. Ha látjuk, az egyik mindjárt elvérzik, bedobjuk a törölközőt, s a másik kutyát gazdája kiszedi a ringből. El kell jönnöd, meggyőződsz magad. Csak egy pópa volt egyszer, akinek vacak pitbullját – átejthette a kutyadíler a marhát – már teljesen szétmarta az ellenfele, mind ordítottuk, dobd be már, atya, a törölközőt, de ő várt, ordítottuk neki, hogy megver az isten, de ő megvonta vállát: ha gyenge, haljon meg.

A műved

Ki vagyok én, hogy megdicsérjelek? Amikor hozzád utaztam, felgyúlt a vonat. Néhány órát várnunk kellett Sápon, lefényképeztem a lángoló vagont. Még – nagy szó – elő is hívattam a fekete-fehér képet, gondoltam, a magad módján örülni fogsz neki. A nő, aki a telefont fölvette, azt mondta, hívjalak később, mert dolgozol. Soha, soha nem hívlak, mérgeződtem, a fotó is itt hányódik a fiókomban, te meg azt kérdezed, tetszett-e a műved? Ki a franc vagyok én, hogy megdicsérjelek.

Fiko

Az intézet lakói egyik városból a másikba menekültek. Oda, ahol nem bombáztak és nem lövöldöztek mindig. A dokink is velünk jött, Fiko doki. Csak mindig szomorkodott, mert otthon maradt a felesége. A gyerekei. Nekünk nem. Csokispapírra festett csúnya, fekete virágokat. Fekete tengert is festett csokispapírra, sziklát kereszttel, pedig mi muszlimok vagyunk. Aztán hazaszökött mégis. Azt mondták, bezárták. Azt mondták, kiküldték a tűzvonalba.

Mono no avare

Két apa, két anya, két autó, három gyerek. Amennyire csak lehet, igazságosan osztva két családba. Nyár van, süt a nap, együtt kirándulnak. Búzatábla mellett megpihennek, az apák leterítik a kockás plédeket, az anyák kosarukból előveszik a gondosan előkészített elemózsiát, paradicsom, paprika, sajt, sült csirke, főtt tojás, termoszban kávé, palackban szörp, a kislány észrevétlenül bemegy a búzatáblába, fülére szorítja kezét, elengedi, rászorítja, elengedi, rászorítja, elengedi, a vidám, szétválaszthatatlan hangok hol hallatszanak, hol egyáltalán, míg ezt játssza, arra gondol, bárcsak ne született volna meg.

A zeneszerző

Hónapok óta egy kombináción töprengett, de annyifelé kellett figyelnie – pályázás, tanítás, család, bevásárlás –, hogy nem tudott a végére járni. Aztán minden úgy alakult – a pályázat megnyerve, az egyetemen szünet, a család elutazott, hogy ő dolgozhasson, előtte a felesége bevásárolt –, hogy egy hétig semmi más dolga nem volt, mint hogy annak a kombinációnak a végére járjon.

Az első nap sokáig aludt, kávéfőzött, újságokat lapozott, zenét hallgatott, de egy percre nem ült oda a zongorájához.

Második nap elment úszni, jól esett, egész nap friss volt tőle, megöntözte a virágokat, megpucolta az ablakokat, porszívózott, este megnézett egy-két filmet.

Harmadik nap kicsit morcosan ébredt, a kávéfőzést éppen megfőzte, s már oda is ült volna a zongorához – csak éppen tegnap elfelejtette portalanítani, hát arrébb tette a csészét, és egy puha ronggyal óvatosan végigtörölgette. Megvolt, odaült, leütött pár hangot. Felállt, tett néhány lépést a szobában. Valahol meg kell lennie a zongorahúr-tisztító készletnek, meg is találta a debaréban. Hozzálátott, hogy a húrokat egyenként óvatosan letörölje. Éjfélkor a felénél tartott.

Reggel azonnal hozzálátott, a negyedik nap végére megvoltak a húrok és néhány billentyű.

Az ötödik nap folytatta a munkát: egyenként minden billentyűt portalanított.

A hatodik napon – kora reggeltől hajnali négyig dolgozott szünet nélkül – meglett a mű.

Szeretett apa

Josephnek nincsen apja. Anyja van, 16 éves. Nagypja és nagyanyja van. Árvaháza van. Rossz jegyei az iskolában. Nyomdász. Feleség, két gyerek. Válás, gyerek nincs. Új feleség, válás. Klinika, prozac. Rossz, a munkahely rossz. Más, még rosszabb munka ugyanott. 1989. szeptember 14-én reggel Joseph egy félautomata AK-47-essel, egy 9 mm-s SIG Sauer pisztollyal, két MAC 11-essel és egy 38-as Smith&Wesson revolverrel besétált munkahelyére, és fél óra alatt lelőtt nyolc embert, megsebesített még tizenkettőt, majd álla alá helyezte SIG Sauerét, és főbelőtte magát. A louisville-i Cave Hill temetőben sírkövén az áll neve és a két évszám alatt: „beloved father”.

A szirének éneke

Orpheusz elővette lantját, és játszani kezdett.

A hajósok alig emlékeztek a rémmesékre.

Az a két-három madár már hiába énekelt a legszebb hangon, amit ember valaha hallott, Orpheusz új dalok divatját hozta el, azt dúdolták Iászónék is: új idők férfias hangzatait.

Már szétvált a világ, volt fent és lent, szép és rút, igaz és hamis. Egyedül, ép bőrrel.

Már le lehetett jutni az alvilágba, és vissza lehetett jönni. Egyedül, ép bőrrel.

Már ígéretet lehetett tenni, és meg lehetett szegni. Egyedül, ép bőrrel.

Iászón verte a ritmust, miközben a hajó biztonsággal elhagyta a szigeteket. Médeia nem akart érteni semmit.

Teknőcök

Amikor kikelnek a tojásból, és ügyetlenül kikecmeregnek a homok alól, elindulnak az óceán felé. A történetnek három

kimenetele van: 1. megeszik őket a krokodilok; 2. autópálya épült az óceán partján, ők azon próbálnak átjutni; 3. rossz irányba indulnak: arra vannak kódolva, hogy a sötétben megcsillanó fény felé tartsanak, de éjszakánkban minden fénylik: a szállodák, a parkolók, az üzletláncok.

A csoda

Még azért is megverték a nagyobb fiúk a kollégiumban, hogy miért nincsen szőr a pucáján. Tízéves volt, vézna gyermek, mindössze hatvan lelkes faluból jött a vidéki városka szakiskolájába. Arra kényszerítették, hogy verje ki a nagyobb fiúkéét.

És akkor csoda történt: elfogadták neki, hogy a pokrócon keresztül csinálja.

Temetés

A szülők ismerősei, egy protestáns gyülekezet hívei szép számmal elmentek a temetésre. Arról beszélgettek mögöttem, miközben a fiú barátja búcsúbeszédet mondott a sírnál, hogy milyen gyógyszereket írt fel az orvos, mit fognak vásárolni, mennyiért. Az egyik öregasszony közben süteményt majszolt, megkínálta a mellette állót, az is kért. Hideg, februári nap. A srácot leeresztették a sírba. A gyülekezet rázendített, érces, hideg, rezegtetett hangok. A gyógyszeres is, a süteményes is énekelt. Hogy fogok kibírni itt még öt évet? A fiúk csak állnak, hull a könnyük a hóra.

Lee n'gum meséje

Én kőműves vagyok. Úgy élek, mint az összes többi kőműves: reggel fölkelek, még sötét van, elmegyek dolgozni. Egész nap dolgozok, hazajövök, és újra sötét van.

Az emlékezőművész

Míg gyermek volt, még csak-csak elviselték, hogy mindenre, m i n d e n r e, m n e r i d n e emlékszik, tetszőleges sorrendben. Egy tökéletes emlékezőtehetségű gyermekből még minden lehet – Szolomon hegedűművésznek készült. Egy kamaszkori betegség után viszont hallása megromlott, újságíró lett. Nem kellett soha jegyzetelnie. Lurija doktor harminc éven át ellenőrizte tökéletes memóriáját, Szolomon ismert utcáit, melyen nap mint nap járt, képzeletben ott helyezte el – egy kapualjban, egy kerítésen, egy utcai lámpán – a szavakat.

Szolomon nem tudott felejteni, no de hagyjuk a melodráját.

Szolomon nem tudott különbséget tenni véletlen és törvényszerű között, az ő fejében mindennek egyforma súlya volt.

Nem tűrhatték ezt, nyomorúságban, vásári memóriamutatványosként végezte.

Buta anya

16 éves korától már maga is úgy tekintett életére, mint aminek egyetlen értelme a férfi. Szeretett, ügyetlen volt, elhagyták, már nem szeretett, csak férjhez ment. Nem tudott tökéletes háziasszony lenni, tökéletes nő, tökéletes szerető, tökéletes anya, de ezt várták el tőle, s ő igyekezett. Két szép gyereke lett, nagy ház, autók, nyaralás, antidepresszánsok. Ha alkalma adódott, mondta: boldog vagyok, mindenem megvan.

Ha alkalma adódott, mondta: azok rémesek, nem is emberek.
Még éldegél? Megölte magát? Anya, buta anya.

A szirének éneke

Médeia felől ugyan játszhatott Orpheusz a lantján,
dúdolhatott vele Iászón, szívének szépséges szerelme, s verhetette
a ritmust az összes argonauta, ő csak hallotta a sziréneket.

Hallotta, hogy Iászón életét még jónéhányszor meg fogja
menteni. Hallotta, hogy gyönyörű két gyermeket fog néki szülni.
Hallotta, hogy szerelme Kreón lányáért el fogja árulni,
gyermekait Korinthosz népe megöli, néki menekülnie kell.
Hallotta, hogy lesz majd egy drámaíró, bizonyos Euripidész nevű,
aki harmadik díjat nyer az Athéni Ünnepi Játékokon egy olyan
művel, amelyben ő a khtonikus női erők förtelmes
megtestesülése.

Médeia azt is hallotta, hogy késő korok szorgos tudósai
kiderítik, a korinthusziak tizenöt ezüstpénzt fizettek
Euripidésznek, hogy megszabadítsa őket szégyenletes, ómódi
gyermekgyilkosságuktól. S hogy később aztán megkapják a
Szeretethimnuszt is. És harminc ezüstpénzbe kerül.

Kihalt állatok

Miután az ember kipusztította az állatok egyharmadát,
kitalálta, hogy klónozza őket. Akármelyiket, megrendelésre,
komoly összegekért. A bevételeket, természetesen, a kutatás
folytatása mellett a természetvédelemre fordítják. A WGC (World
Genetical Centre) katalógusokat publikált, melyekben egy-egy
kihalt állat fotója mellett, szokás szerint, ott volt az ár, az
eredeti és a kedvezményes. Apró betűkkel meg a klónozott állat
várható élettartama.

A nagyobbtestűek, mint a mammut, egy-két napnál többet nem élhetnek – ezeket partikhoz, gyermekzsúrokhoz ajánlották, a kacsacsőrű emlős viszont fél évet is élélhet – és közölték, hogy gyermekpszichológiai felmérések szerint ez az ideális időtartam, mialatt egy gyermek saját állata iránti gondoskodása már eléri a felelősség tudatosításának kívánt fokát, de még nem lép át kötődésbe.

Hogy a kihalt állatok esetleg elszabadulhatnak?
Ugyan, válaszolta a kezelő a WGC honlapján az érdeklődőknek, hova szabadulnának?

Egyelőre null-null

A kocsmá minden egyes vendége feszülten a hatalmas LCD képernyőre mered: helyi futballcsapatuk meccsét közvetítik idegenből, az eredmény egyelőre null-null, a tét a továbbjutás.

Belép az utcáról egy alak, szevasztok, köszön mindenkinek, s azzal leül egy pókerautomata elé, háttal a tévének.

Fapofával végigjátszik néhány partit, majd szó nélkül elmegy.

Pár pillanattal azelőtt, hogy meglincselnék.

Gyanúsak vagyunk?

Rendőrautó húz a rasztások mellé, leáll. Éjfél elmúlt, kéri a személyazonosságukat. Öcsi a szemébe néz, és megkérdi:

– Miért, rendőr úr, gyanúsak vagyunk?

A rendőr hümmög, az igazolványokat odaadja társának, az gyorsan, gyakorlottan megjárhatja szemét a fotókon és a hozzájuk tartozó arcokon. A beszélős rendőr megkérdezi:

– Drogosztatok?

– Dehogyan, rendőr úr, és ön?

A rendőr tanárosan elterel:

– Mert tudjátok, ugye, hogy a cigaretta és a kávé is drognak számít.

– Hogyne, rendőr úr, hogyne – és önök ma nem kávéztak? És mondja, rendőr úr, dohányzik ön?

Közben a csendes rendőr visszaadta a személyiket, beült a volán mögé, a beszélős is elmotyogja: én nem dohányzom, s azzal elburrognak.

Nem volt ott

Nem ugyanannál a megállónál szálltak fel, nem ugyanannál a megállónál szálltak le, de minden este, hazafelé a munkából, ugyanabban a metrókocsiban utaztak. Kezdetben véletlenül, később mindketten körülnéztek, s lassan kialakult, mintha megegyeztek volna, hogy mindig a harmadik kocsiba szálljanak. A másik felé a legapróbb gesztust sem engedték meg maguknak. Csak odanézték, mint mindenki másra, egy pillanatra, aztán elfordultak: egyikük többnyire könyvet halászott elő táskájából, a másik csak ült, lehajtott fejjel.

Két éven át, minden hétköznapi így utaztak hazafelé. Két év után egyik este a könyves hiába szállt a harmadik kocsiba, a lehajtott fejű nem volt ott. Soha többé nem volt ott.

Az egész világ

Veronica főzött egy koffeinmentes kávét, és bekapcsolta a román közszolgálati tévé kulturális csatornáját. Imádta ezt a szabad világot, bár csak három éven át taníthatott benne. Elmúlt hatvan éves, hiába, tulajdonképpen még örült is, hogy nem kell megharcolnia többé a fiatal, nagyszájú kollégákkal, és azokkal a mai, elvadult gyerekekkel. Így volt szép az élet: gondosan

bevásárolt, időnként telefonált, és nézte azt a sok remek műsort a tévében.

Ezen a szombat délutánon a divatvilágról közvetítettek riportot, gyönyörű lányok kényesen lépkedtek a rámpán, ruháik fantasztikusak, Istenem! A művekről a tervezőket, a kritikusokat kérdezték. Milyen magabiztosak, mennyi mindent tudnak! A 2009-es Armani kollekció? Észbontó – a Vogue kritikusa behajol Veronica arcába – hihetetlenül népszerű lesz, hiszen máris ezt hordják Miami Beach-en, ezt Road Islandon, you know, ezt hordja az egész világ!

Aláírásgyűjtés

Az istenek, látva, mi történik a Földön, aláírásgyűjtésbe fogtak. Mi – a szöveget Thot és Hermész és az a fiú fogalmazta meg – nem akarjuk, hogy így éljenek az emberek. Nem akarjuk, hogy ennyire ne szeressék egymást. Ennyiből állt a szöveg. Mindenki aláírta: An, Enlil, Marduk, Inanna, Manitu, Kokopelli, Indru, Visnu, Tendzsin, Chicomexochtli, Ízisz, Ozirisz, az Atyaisten, a kilenc múzsa, Zeusz is persze, utána sorban az egész Olümposz, az ismeretlen isten is, és Mami Wata, és Wōdanaz, és Odin, és Lug és Gwydion, és Allah is aláírta, még a vén Káosz is aláírta, minden isten aláírta, aki csak élt valaha.

Tartalom

Monte Carlo

Berlini töredéknő

Mesejáték Nagy Varsó hirtelen eltűnéséről és a Los Finitos nevű banda megalakulásáról

Szappanopera

Ivartalan

Cicák (Medúzák)

Apám esküvője

Tangóharmonika és Lukács fürdő

A sebhely

3 nap 2 városban

Dubinuska

Anyá nincs

No sorry

21

A szirének éneke

Kutyaviadal

A műved

Fiko

Mono no avare

A zeneszerző

Szeretett apa

A szirének éneke

Teknőcök

A csoda

Temetés

Lee n'gum meséje

Az emlékezőművész

Buta anyá

A szirének éneke

Kihalt állatok

Egyelőre null-null

Gyanúsak vagyunk?

Nem volt ott

*Az egész világ
Aláírásgyűjtés*